

การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐศาสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนเทศศาสตร์
มิถุนายน 2555

อารยา ดอกกรัณฑ์. (2555). การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แหวดตา

เตชาทวีวรรณ, อาจารย์ ดร. เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดย
เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูผู้สอนและครู
บรรณารักษ์ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน และ
ผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้สารสนเทศ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบาย
รายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล แบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้
สารสนเทศนี้สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์มาตรฐานทักษะการเรียนรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ 7 ตัวแบบ ได้มาตรฐานทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ 4 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงสารสนเทศ การ
ประเมินสารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ และการประเมินผลลัพธ์ มีจำนวน 1 หน่วยกิต ระยะเวลาใน
การเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อหนึ่งปีการศึกษา เนื้อหาการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งที่คุณ
ต้องการรู้ ประเมินข้อมูลที่ได้ นี่คือผลงานของฉัน และความภูมิใจของฉัน แบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้
สารสนเทศที่สร้างขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานและอาชีพและเทคโนโลยีตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงสามารถใช้เป็นวิชาการเรียนรู้เพิ่มเติมใน
กลุ่มสาระดังกล่าว

Creating Information Literacy Curriculum Model for 6th Grade Students in Schools
under Department of Education, Bangkok Metropolitan Administration

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University

June 2012

Araya Dokrak. (2012). **Creating Information Literacy Curriculum Model for 6th Grade Students in Schools under the Department of Education, Bangkok Metropolitan Administration.** M.A. in Library and Information Science Thesis. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Supervisors: Asst. Prof. Waewta Techathaweewan, and Dr. Terdsak Maithaonthong.

This research aims to create an Information Literacy Curriculum model for 6th Grade students in schools under the Department of Education, Bangkok Metropolitan. It is a quantitative research. The research data is collected from group discussion and interview. The key informants are 15 teachers and teacher-librarians from primary schools under the Department of Education, Bangkok Metropolitan Administration and 5 Information literacy experts. It is found that the Information literacy curriculum for 6th grade students is composed of 6 elements: curriculum objectives, learning standards, course description, course outline, learning topics, and Measurement and evaluation means. Synthesized from seven Information literacy skills standards for students of Thailand and abroad, this model is based on 4 issues: information access, information assessment, information usage, and result evaluation. The model is a one-credit course, with 40 learning hours within one semester. There are four learning topics: "What I want to know," "To help assessment information," "This is my work," and "What I am proud of." Moreover, this model is also in compliance with the Occupation and Technology Learning Substance group in the Basic Education Curriculum implemented by Ministry of Education, Thailand (2008). So it can also be applied to this substance group.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐศาสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ของ

อารยา ดอกรักษ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แหวตตา เตชะทวิวรรณ)

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณานุกร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แหวตตา เตชะทวิวรรณ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววดา เตชาทิวรรณ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปริญญานิพนธ์ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน ประธานกรรมการสอบปากเปล่า และรองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณุไกร ที่กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้ให้ข้อคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน อีกครั้ง รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ ศรีวณะวงศ์ อาจารย์ ดร.ปาริชาติ เสาวยะวิเศษ คีษานินเทศก์ยุริรัตน์ กิตติภูมิชัย และ คีษานินเทศก์อรสา รัศมี ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลจากสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรซึ่งเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และขอขอบคุณเพื่อนครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่กรุณาสละเวลาในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ครูและบุคลากรของโรงเรียนคลองกะจะ (พงษ์สมบัติบำรุง) ที่เป็นกำลังใจและให้โอกาสผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ประสิทธิ์ ประสาทความรู้ ทำให้ผู้วิจัยนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในอาชีพการงานและสังคม

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออุทัย ดอกรักษ์ และคุณแม่คัล้อย ดอกรักษ์ ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดการศึกษาและการทำปริญญานิพนธ์ รวมทั้งขอขอบคุณ พี่น้อง และเพื่อนทุกคนที่ไม่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้

อารยา ดอกรักษ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของงานวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
	แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ.....	6
	ความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ.....	6
	ความหมายของการรู้สารสนเทศ.....	8
	ความสำคัญสำหรับการรู้สารสนเทศ.....	10
	การรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน.....	11
	มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน.....	11
	การสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน.....	19
	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร.....	22
	ความหมายของหลักสูตร.....	22
	ประเภทของหลักสูตร.....	23
	คุณลักษณะที่ดีของหลักสูตร.....	25
	หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	26
	โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.....	30
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
	งานวิจัยในต่างประเทศ.....	33
	งานวิจัยในประเทศ.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 42
	การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก..... 42
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 42
	การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 44
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 47
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 48
	ผลการวิเคราะห์ตัวแบบและมาตรฐานการเรียนรู้..... 48
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม..... 49
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์..... 54
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... 63
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 63
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 63
	สรุปผลการวิจัย..... 65
	การอภิปรายผล..... 68
	ข้อเสนอแนะ..... 72
	บรรณานุกรม..... 75
	ภาคผนวก 80
	ประวัติย่อผู้วิจัย 210

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบมาตรฐานและตัวแบบการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน.....	49
2 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศจากการ สนทนากลุ่ม.....	50
3 ผลการประเมินความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบจำลอง หลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ.....	54
4 หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้	67

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กระบวนการสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐศาสนเทศ.....

46

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งในระดับประถมศึกษานั้นเป็นระดับการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะ พื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคำนวณ การคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทาง สังคมและพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้ง ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการกำหนดให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 2) โดยจัดกระบวนการเรียนและกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสื่อสารและพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้และใช้ประโยชน์จากความรู้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน อาชีพและการดำรงชีพของตนซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

การรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถและทักษะของบุคคลในการตระหนักรู้ความต้องการ สารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (American Library Association. 1989: Online) การรู้สารสนเทศจึงมีส่วนสำคัญใน การส่งเสริมนักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อาชญาญา รัตนอุบล; และคนอื่น ๆ. 2549: 8) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้หรือ เป็นบุคคลที่สามารถแสวงหาวิธีเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนได้อย่างมีคุณภาพ เป็นระบบและ ต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต (กรมวิชาการ. 2541: 69) บุคคลผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศในการ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและวางแผนทั้งในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ ตลอดจนสร้างนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิทยาการ จึงสามารถปรับตัวให้ ดำรงอยู่ได้กับสังคมยุคสารสนเทศเช่นปัจจุบัน เมื่อนักเรียนเป็นบุคคลเป็นผู้รู้สารสนเทศย่อมเติบโต เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและร่วมผลักดันความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่อไป

การพัฒนาการรู้สารสนเทศจำเป็นต้องพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก ในโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นการสอน เฉพาะการใช้ห้องสมุด ซึ่งเนื้อหาที่สอน ได้แก่ วิธีใช้ห้องสมุด การค้นหาทรัพยากรสารสนเทศของ ห้องสมุด บริการของห้องสมุด ระบบจัดหมวดหมู่หนังสือ การใช้เครื่องมือช่วยค้น หนังสืออ้างอิง และการทำรายงาน (แววตา เตชชาติวรรณ. 2551: 27) จากงานวิจัยของปาริชาติ เสาร์ยะวิเศษ

(2552: 211) ที่สำรวจการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูระดับประถมศึกษา พบว่ามีการสอนทักษะการรู้สารสนเทศในหลักสูตรประถมศึกษาค่อนข้างน้อย คือ มีการสอนเพียงร้อยละ 37.8 และงานวิจัยของชมพูนุช ยอดยิ่ง (2551) ที่ศึกษากิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าครูบรรณารักษ์มีบทบาทในการสนับสนุนทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง มีการบูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย ไม่มีคู่มือหรือแผนการสอนการรู้สารสนเทศที่แน่นอนหรือชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และไม่มีแผนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาชัญญา รัตนอุบลและคนอื่น ๆ (2549) ที่ประเมินทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดแคลนปัจจัยที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์การเรียนการบริหารจัดการและความรู้ทางวิชาการของโรงเรียน กอปรกับในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอน การเพิ่มปริมาณและความหลากหลายของสารสนเทศ และบริบทด้านการเรียนการสอนได้ปรับเปลี่ยนเป็นการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการสอนจาก “การใช้ห้องสมุด” ไปเป็นการสอน “การรู้สารสนเทศ” เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542

การสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียนจำเป็นต้องมีกรอบหรือมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนมีหลายมาตรฐานและตัวแบบ มาตรฐานที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ได้แก่ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมครูบรรณารักษ์อเมริกันและสมาคมเพื่อการศึกษา การสื่อสารและเทคโนโลยี (American Association of School Librarians and Association for Education Communications and Technology: AASL & AECT) ตัวแบบแนวทางการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy Guidelines Model) และตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big 6 Skills™ Model) สำหรับการสอนการรู้สารสนเทศในประเทศไทยนั้น มีผู้ศึกษาและเสนอแนวทางสำหรับพัฒนาการรู้สารสนเทศแก่นักเรียนในโรงเรียน ได้แก่ งานวิจัยของอาชัญญา รัตนอุบลและคนอื่น ๆ (2549: 9) ที่เสนอรูปแบบเน็ต (NET) ประกอบด้วย การส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างนักเรียน ห้องสมุดและชุมชน (Networking) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ (Edutainment) และการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน (Tailor-made) งานวิจัยของปวีชาติ เสาวระยะวิเศษ (2552: 255-257) เสนอมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมิน

สารสนเทศ และการนำสารสนเทศไปใช้ และงานวิจัยของชุตติมา สัจจามันท์ (2554: 19-20) ที่เสนอมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน ที่เรียกว่า “6 รู้ (6 Knows)” ได้แก่ รู้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ รู้และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศ รู้วิเคราะห์ ประเมินและเลือกสารสนเทศที่ต้องการ รู้รวบรวมจัดระบบและสังเคราะห์สารสนเทศ รู้และสามารถใช้สารสนเทศผลิตและนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ และรู้จริยธรรมเคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ ตัวแบบและมาตรฐานการรู้สารสนเทศดังกล่าวล้วนเป็นทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน

การสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 435 โรงเรียน จากการสำรวจของผู้วิจัยเมื่อวันที่ 17 มกราคม ถึง 17 กุมภาพันธ์ 2554 พบว่าในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – ปีที่ 6 ไม่มีการสอนวิชาการรู้สารสนเทศ แต่มีโรงเรียน จำนวน 158 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.32 ที่มีการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด เนื้อหาที่สอนวิชาการใช้ห้องสมุด มี 7 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ส่วนประกอบของหนังสือ การจัดหมวดหมู่หนังสือ บัตรรายการ หนังสืออ้างอิง และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูผู้สอน ร้อยละ 48.73 ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และไม่มีความรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ และไม่มีหลักสูตรที่ใช้เป็นมาตรฐานหรือแนวทางเดียวกันในการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนกำหนดเนื้อหาการสอนในแต่ละโรงเรียนแตกต่างกันตามดุลยพินิจและความรู้ของตน

จากความสำคัญของการรู้สารสนเทศต่อการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และปัญหาการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีการกำหนดให้รายวิชาการใช้ห้องสมุดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมตามความจำเป็นของแต่ละโรงเรียนหรือไม่เป็นวิชาบังคับทำให้มีการสอนเฉพาะบางโรงเรียน นอกจากนี้ในหลักสูตรการสอนมีความหลากหลายและเนื้อหาการสอนไม่สมบูรณ์ครบถ้วนตามทักษะการรู้สารสนเทศ ทำให้หลักสูตรการใช้ห้องสมุดไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน และวิธีวัดและประเมินผล ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยสังเคราะห์ตัวแบบการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนทั้งในและต่างประเทศ 7 ตัวแบบเพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน และการสร้างแบบจำลองหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอนการรู้สารสนเทศ

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการศึกษาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

แบบจำลองหลักสูตรวิชาการศึกษาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์และผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาการรู้สารสนเทศของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช. 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ปรากฏการณ์ที่ศึกษา

ปรากฏการณ์ที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบจำลองหลักสูตรวิชาการศึกษาการรู้สารสนเทศระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ซึ่งพัฒนาโดยใช้แนวทางตัวแบบการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน จำนวน 7 ตัวแบบ ได้แก่

1. ตัวแบบการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกันและสมาคมเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยี (AASL & AECT)
2. ตัวแบบการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy Guidelines Model)
3. ตัวแบบการรู้สารสนเทศเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™ Model)
4. ตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big 6 Skill™ Model)
5. มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา ของ ปารีชาติ เสารยะวิเศษ
6. มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษา ของ อาชัญญา รัตนอุบลและคณะ
7. มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย ของ ชุติมา สัจจามันท์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ จำนวน 15 คน เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาใน

สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียน” จัดโดย องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) เมื่อวันที่ 12 – 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ จำนวน 5 คน ได้แก่ อาจารย์สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 3 คน และนักการศึกษา 2 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ หมายถึง แบบแผนการสอน รูปแบบและ คำอธิบายวิชาการรู้สารสนเทศที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้สอนนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. จุดหมายหลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอน โดยระบุคุณสมบัติด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย สำหรับความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียน

2. มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง เกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงความรู้และความสามารถที่ต้องการ ให้เกิดแก่นักเรียนในวิชาการรู้สารสนเทศ

3. คำอธิบายรายวิชา หมายถึง สาระสำคัญโดยสังเขปของวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับ นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 6

4. โครงสร้างรายวิชา หมายถึง ขอบข่ายเนื้อหาของรายวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับ จัดการเรียนการสอน ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วยกิต ระยะเวลาที่เรียน จำนวน 40 ชั่วโมง ใน 1 ปีการศึกษา และชื่อหน่วยการเรียนรู้

5. หน่วยการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหาและกิจกรรมของการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้ สารสนเทศ ซึ่งกำหนดเป็นแนวทางสำหรับจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามจุดหมาย ของหลักสูตร ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และสื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้

6. การวัดและประเมินผล หมายถึง เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมนักเรียนและการเรียนรู้ ของนักเรียน โดยการให้คะแนนเป็นเกณฑ์ในการตัดสินผลการเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแบบจำลองหลักสูตรวิชาการศึกษาสารสนเทศระดับประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ
  - 1.1 ความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ
  - 1.2 ความหมายของการรู้สารสนเทศ
  - 1.3 ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ
2. การรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน
  - 2.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน
  - 2.2 การสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน
3. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร
  - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 3.2 ประเภทของหลักสูตร
  - 3.3 คุณลักษณะที่ดีของหลักสูตร
  - 3.4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
4. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

ความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีวิวัฒนาการมาจาก “การรู้หนังสือ (Literacy)” โดยมีพัฒนาการตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม การรู้หนังสือเริ่มมีขึ้นก่อน ค.ศ. 1840 หรือก่อนการสำรวจประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาเสร็จสิ้น ซึ่งมีการกำหนดให้ “ผู้รู้หนังสือ (Literate person)” หมายถึง ผู้ที่สามารถเขียนชื่อของตนเองได้ ต่อมาในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 ดัชนีบ่งชี้ว่าบุคคลใดเป็นผู้รู้หนังสือได้เปลี่ยนเป็นผู้ที่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ และใน ค.ศ. 1940 ประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ “ผู้รู้หนังสือ” หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้การศึกษาในระบบ

โรงเรียนเป็นเกณฑ์ตัดสินการรู้หนังสือของชาวอเมริกัน ต่อมาองค์การศึกษาระดับนานาชาติและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ได้นำประเด็นการรู้หนังสือเป็นสาระสำคัญในการกำหนดนโยบายการศึกษาและสิทธิมนุษยชนของทุกประเทศทั่วโลก และมีบทบาทในฐานะผู้นำการรณรงค์การรู้หนังสือตั้งแต่ ค.ศ. 1946 ถึงปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้จากคำประกาศ (Declaration) ต่าง ๆ เช่น "Literacy is not an end in itself. It is a fundamental human right. (1975)" เป็นต้น รวมทั้งการเสนอ "สองแนวทางในการพัฒนาการรู้หนังสือ" (Two roads model of literacy) ได้แก่ การสนับสนุนให้เด็กได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนและการจัดโปรแกรมช่วยเหลือการศึกษาผู้ใหญ่ด้วยการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Wagner. 1990: 319) การรู้หนังสือจึงได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางในหลาย ๆ ประเทศ ต่อมาหลายองค์กรและรัฐบาลทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญของการรู้หนังสือ โดยกำหนดเป็นนโยบายการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประชากรของโลกส่วนใหญ่สามารถอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลให้สารสนเทศมีจำนวนมากมหาศาล มีรูปแบบที่หลากหลายทั้งสิ่งพิมพ์ ใต้อินเทอร์เน็ตและดิจิทัล มีการแพร่กระจายของสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนมากขึ้นจึงเป็นการยากต่อบุคคลในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือตัดสินใจในชีวิตประจำวัน ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ

คำว่า "การรู้สารสนเทศ (Information literacy)" ปรากฏครั้งแรกใน ค.ศ. 1974 โดยนายพอล ชูร์คาวสกี (Paul Zurkowski) ประธานสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ในที่ประชุมระดับชาติทางวิชาชีพบรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์ว่า "ผู้ที่ชำนาญในการนำสารสนเทศมาใช้ประโยชน์กับงานของตนจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้สารสนเทศ" ทั้งนี้เพราะเขาได้เรียนรู้วิธีการและทักษะการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศและทราบแหล่งสารสนเทศสำหรับนำมาใช้ในการตอบคำถามหรือแก้ไขปัญหาของเขา (Behrens. 1994: 309-310) ชูร์คาวสกี (Zurkowski. 1974: 5-6) ได้ตีพิมพ์หนังสือชื่อ The Information Service Environment Relations and Practices นำเสนอเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการรู้สารสนเทศต่อบุคคล ที่ต้องสามารถใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลายได้ทั้งในการปฏิบัติงาน การประกอบธุรกิจ การค้า และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน รวมทั้งความสามารถในการปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ต่อมา ค.ศ. 1976 เบอริชินอล (Burchinal; Lee; & Ramey. 1997: 11) ผู้อำนวยการแผนกสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ของมูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (Division of Science Information of The National Science Foundation) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในรายงานที่นำเสนอในการประชุม ณ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

เท็กซัส เอแอนด์เอ็ม (Texas A & M University Library) ซึ่งให้เห็นถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ โดยระบุว่าเป็นการมองไปข้างหน้าและเป็นมิติใหม่ของความสำเร็จของการรู้หนังสือแห่งชาติ นอกจากนี้ได้เสนอคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศว่า จำเป็นต้องมีทักษะในการระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้และใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ทั้งในอาชีพการงานและส่วนตัว ต่อมา ค.ศ. 1989 คณะกรรมการการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (Information Literacy Committee of American Library Association) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ จึงมีนโยบายเผยแพร่และผลักดันให้แนวความคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศถูกนำไปใช้ในการศึกษาทุกระดับชั้นในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มจากการให้คำจำกัดความ “การรู้สารสนเทศ” ที่ชัดเจน การกำหนดมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ และการจัดทำหนังสือ “Information Power: Building Partnerships for Learning” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตและสามารถแข่งขันกับบุคคลอื่นได้ในยุคสารสนเทศ (American Library Association, 2000: Online) ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศได้แพร่หลายไปทั่วโลกจากการสนับสนุนขององค์การยูเนสโกและสมาคมห้องสมุดของประเทศต่าง ๆ โดยกำหนดให้การรู้สารสนเทศเป็นนโยบายการศึกษาและนโยบายการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต

นโยบายของรัฐบาลไทยในการพัฒนาการรู้สารสนเทศเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ คือ เริ่มจากการส่งเสริมการรู้หนังสือ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับเก่า โดยจัดให้มีการรณรงค์การรู้หนังสือและมีเป้าหมายหลักในการจัดการไม่รู้หนังสือแก่ประชาชนทั้งประเทศ ต่อมาเมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถอ่านออกเขียนได้ รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อให้เกิดการศึกษาหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเห็นได้จากการประกาศให้ปี พ.ศ. 2546 เป็น “ปีแห่งการอ่าน” และการประกาศให้ปี พ.ศ. 2552-2562 เป็น “ทศวรรษแห่งการอ่าน” และการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดประชาชนต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิมปรับปรุงให้เป็นห้องสมุดสมัยใหม่และเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป เหล่านี้เป็นการเล็งเห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือที่จะเพิ่มศักยภาพแก่ประชาชนชาวไทยในการพัฒนาเป็นผู้รู้สารสนเทศต่อไป (จุมพจน์ วนิชกุล, 2550: 47-72)

ความหมายของการรู้สารสนเทศ

“การรู้สารสนเทศ” ภาษาอังกฤษใช้ว่า “Information literacy” ซึ่งปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่าราชบัณฑิตยสถานบัญญัติศัพท์คำดังกล่าวเป็นคำไทย จึงมีผู้เรียกชื่ออื่นแตกต่างกัน เช่น ความรู้

สารสนเทศ สมรรถนะสารสนเทศ การรู้เท่าทันสารสนเทศ ความสามารถทางสารสนเทศ เป็นต้น (แวนตา เตซาทีวี่วรณ. 2551: 14) แต่ในวงการวิชาชีพบรรณารักษ์นิยมใช้คำว่า “การรู้สารสนเทศ” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศต่าง ๆ กัน ดังนี้

บริวิกและจี (Brevik; & Gee. 1989: 13) ให้ความหมายว่า ความสามารถในการค้นหา การเข้าถึง การประเมิน และการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งรวมทั้งการบูรณาการทักษะและความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

กัลธา (Kuhlthau. 1990: 15) ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศมีความหมายใกล้เคียงกับการรู้หนังสือ โดยหมายถึงความสามารถในการอ่านและการใช้สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน การรู้สารสนเทศมีขอบเขตกว้างขวางกว่าการรู้หนังสือในเรื่องความต้องการสารสนเทศและการแสวงหาสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันเพื่อการตัดสินใจ และความสามารถในการจัดการกับมวลสารสนเทศที่ซับซ้อนโดยใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะใหม่สำหรับการเรียนรู้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

เคอเรน (Curran. 1990: 349) แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียใต้ (South California University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความหมายว่า การรู้สารสนเทศเป็นการบูรณาการความสามารถต่าง ๆ ในการใช้สารสนเทศ ได้แก่ การตระหนักรู้ประโยชน์ของสารสนเทศ การรู้แหล่งสารสนเทศ การค้นคืนสารสนเทศ การอธิบาย จัดระเบียบและสังเคราะห์สารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ

สมาคมห้องสมุดอเมริกัน ได้กำหนดความหมายของการรู้สารสนเทศ หมายถึง ความรู้และความสามารถของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง ความสามารถในการค้นหา ประเมินคุณค่าและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต่อมาใน ค.ศ. 2000 สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย (Association of College and Research Libraries. 2001: Online; Campbell. 2004: Online) ได้ขยายนิยามของการรู้สารสนเทศ โดยให้คำอธิบายเกี่ยวกับความสามารถของผู้รู้สารสนเทศใน 6 ด้าน ได้แก่

1. การกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ (Determine the extent of information needed)
2. การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Access the needed information effectively and efficiently)
3. การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ (Evaluate information and its sources critically)

4. การรวบรวมสารสนเทศที่คัดสรรเข้ากับฐานความรู้ของตน (Incorporate selected information into one's knowledge base)
5. การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง (Use information effectively to accomplish a specific purpose)
6. การเข้าใจประเด็นด้านเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและโดยชอบตามกฎหมาย (Understand the economic, legal, and social issues surrounding the use of information, and access and use information ethically and legally)

จากนิยามการรู้สารสนเทศที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ขอบเขตความต้องการสารสนเทศของตน การกำหนดแหล่งและแสวงหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การอธิบาย จัดระเบียบและสังเคราะห์สารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้และการเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและโดยชอบตามกฎหมาย รวมทั้งการใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นทักษะความรู้ใหม่เพื่อเรียนรู้ได้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศเป็นรูปแบบที่พัฒนาไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นกลไกนำไปให้บุคคลมีการพัฒนาคุณภาพของตนอยู่เสมอ นอกจากนี้ประเทศไทยที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตย่อมสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถนำพาและพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้ นอกจากนี้ในสังคมสารสนเทศเช่นปัจจุบันการรู้สารสนเทศเป็นวิถีแห่งการมีอำนาจของบุคคลดังคำกล่าวที่ว่า “สารสนเทศคืออำนาจ (Information is power)” (สมาน ลอยฟ้า. 2544: 21-22) การรู้สารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อบุคคลและประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษา การรู้สารสนเทศสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ที่กำหนดนโยบายให้นักเรียนเป็นผู้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1) การรู้สารสนเทศมีจุดมุ่งหมายในการสร้างบุคคลให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้ใฝ่การศึกษา สามารถคิดและค้นหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง นำความรู้ที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจและเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองได้ เมื่อบุคคลมีการศึกษาจะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ช่วยเหลือครอบครัวและสังคม ตลอดจนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ
2. การดำรงชีวิต สารสนเทศมีความสำคัญในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในชีวิต

ประจำวัน การรู้สารสนเทศทำให้บุคคลสามารถค้นหาสารสนเทศและนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อคัดสรรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ทำความเข้าใจต่อสารสนเทศที่ได้รับเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจและแก้ปัญหาทั้งเรื่องส่วนตัว รวมทั้งปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง (บุญยืน จันทร์สว่าง. 2548: 1) สารสนเทศทำให้บุคคลรู้เท่าทันปัญหาต่าง ๆ และมีแนวทางในการตัดสินใจที่ถูกต้อง ทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสภาพแวดล้อมรอบตัวที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3. การประกอบอาชีพ บุคคลย่อมแสวงหาแนวทางพัฒนาอาชีพของตนให้เจริญก้าวหน้า เนื่องจากการมีอาชีพทำให้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและครอบครัว ผู้ที่มีอาชีพสุจริตย่อมเป็นที่ยอมรับของสังคมและดำรงอยู่ได้อย่างภาคภูมิใจ ทั้งนี้เนื่องจากการรู้สารสนเทศในวิชาชีพของตนทำให้บุคคลรู้จักค้นหาความรู้ สามารถนำความรู้มาพัฒนาทักษะการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในงานที่รับผิดชอบ และส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน

4. สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ปัจจุบันสังคม เศรษฐกิจและการเมืองมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บุคคลจำเป็นต้องมีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อเข้าใจสถานะที่เป็นไปของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง สามารถอธิบายและให้เหตุผลในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ตลอดจนการปรับตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ นอกจากนี้การรู้สารสนเทศยังช่วยเสริมสร้างและเน้นย้ำให้บุคคลมีคุณธรรมและจริยธรรมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหา การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (ชุตินา สัจจพันธ์. 2550: 30)

บุคคลที่มีการรู้สารสนเทศจะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพทั้งด้านการดำรงชีวิตประจำวัน การศึกษาและการประกอบอาชีพ เนื่องจากการเป็นผู้ใฝ่รู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองทำให้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้รวดเร็วและปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และนำสารสนเทศมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีจริยธรรมในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากมีพลเมืองที่มีคุณภาพย่อมมีศักยภาพในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศให้พัฒนาเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

การรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน

มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน

นโยบายการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการสร้างเสริมให้บุคคลเป็นผู้ที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเองและตลอดชีวิต การรู้สารสนเทศสามารถตอบสนองนโยบายการศึกษาดังกล่าว เนื่องจากบุคคลที่เป็นผู้รู้สารสนเทศสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของตนเอง เป็นผู้ que เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องทั้ง

การเรียนรู้ในระบบและนอกระบบ หลายประเทศที่พัฒนาแล้วจึงให้ความสำคัญต่อการรู้สารสนเทศและนำเอาการรู้สารสนเทศเป็นนโยบายในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในอนาคตในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศชาติให้รุ่งเรืองสืบต่อไป ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน มีหน่วยงานและบุคคลคิดค้นและพัฒนาโดยกำหนดเป็นมาตรฐานและตัวแบบ มาตรฐานและตัวแบบทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนที่เป็นที่รู้จักและใช้อย่างแพร่หลาย มีดังนี้

1. มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนของสมาคมห้องสมุดอเมริกันและสมาคมเพื่อการศึกษา การสื่อสารและเทคโนโลยี (AASL & AECT) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน 3 ด้าน และแบ่งเป็น 9 มาตรฐานย่อย ดังนี้ (American Association of School Librarians. 1998: Online)

(1) ด้านการรู้สารสนเทศ

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ประการ ได้แก่

- 1.1 รู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ
- 1.2 รู้ว่าความถูกต้องและความเข้าใจสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจ
- 1.3 ตั้งคำถามจากความต้องการสารสนเทศ
- 1.4 ระบุแหล่งสารสนเทศที่เป็นไปได้อย่างหลากหลาย
- 1.5 พัฒนาและใช้กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศให้ประสบความสำเร็จ

ที่ชาญฉลาด

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ประการ ได้แก่

- 2.1 พิจารณาสารสนเทศในแง่ของความถูกต้อง ตรงประเด็นและครอบคลุม
- 2.2 แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นในสารสนเทศ
- 2.3 ระบุสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและก่อให้เกิดความเข้าใจผิดได้
- 2.4 เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาและตอบคำถามได้

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ประการ ได้แก่

- 3.1 จัดระเบียบสารสนเทศเพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้
- 3.2 บูรณาการสารสนเทศที่ได้กับความรู้ของตน
- 3.3 ประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณและใช้แก้ปัญหาได้

3.4 สร้างและนำเสนอสารสนเทศหรือความคิดในรูปแบบที่เหมาะสมได้

(2) ด้านการเรียนรู้แบบอิสระหรือพึ่งตนเอง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนติดตามสารสนเทศที่สัมพันธ์กับสิ่งที่ตนเองสนใจอยู่ได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ประการ ได้แก่

4.1 แสวงหาสารสนเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตหลาย ๆ ด้าน เช่น อาชีพ การมีส่วนร่วมในชุมชน สุขภาพอนามัย การพักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

4.2 สามารถออกแบบ พัฒนา ประเมินผลงานที่ใช้สารสนเทศ และวิธีแก้ปัญหา ได้สอดคล้องกับความสนใจของตน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณกรรมและสร้างสรรค์สารสนเทศอื่น ๆ ได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ประการ ได้แก่

5.1 เป็นนักอ่านที่มีความสามารถและมีแรงจูงใจในตนเอง

5.2 สามารถเข้าใจความหมายของสารสนเทศที่นำเสนออย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบที่หลากหลาย

5.3 พัฒนาผลงานที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนพยายามที่จะค้นหาสารสนเทศที่ดีที่สุด และทำให้เกิดความรู้ใหม่ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ประการ ได้แก่

6.1 ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลงานในการแสวงหาสารสนเทศของตนเองได้

6.2 คิดค้นยุทธวิธีในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาความรู้ที่ตนสร้างขึ้นอยู่เสมอ

(3) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสารสนเทศในสังคมประชาธิปไตย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ประการ ได้แก่

7.1 แสวงหาสารสนเทศจากแหล่งความรู้ในบริบทที่เกี่ยวข้อง และวัฒนธรรมที่หลากหลาย

7.3 ยอมรับในหลักการความเสมอภาคในการเข้าถึงสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมและจรรยาบรรณในการพิจารณาเลือกใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ประการ ได้แก่

8.1 ยอมรับในหลักการของเสรีภาพทางสติปัญญา

8.2 ยอมรับในทรัพย์สินทางปัญญา

8.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรับผิดชอบต่อ

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเสาะแสวงหาและสร้างสารสนเทศ
อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ประการ ได้แก่

9.1 แลกเปลี่ยนความรู้และสารสนเทศกับผู้อื่นได้

9.2 เคารพความคิดของผู้อื่นโดยการอ้างถึงเจ้าของผลงาน

9.3 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี
สารสนเทศ ในการระบุปัญหาสารสนเทศและแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา

9.4 มีส่วนร่วมกับผู้อื่นทั้งการติดต่อกับบุคคลโดยตรงและผ่านทางเทคโนโลยี
สารสนเทศในการออกแบบ พัฒนา ประเมินผลงาน และวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสารสนเทศ

2. ตัวแบบแนวทางการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy
Guidelines Model) เป็นมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับประชาชนในมลรัฐโคโลราโด หน่วยงาน
ของรัฐ โรงเรียน มหาวิทยาลัยและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับ
นักเรียนในระดับ K-12 โดยได้กำหนดทักษะการรู้สารสนเทศ 9 มาตรฐาน ดังนี้ (The Colorado
Department of Education. 2009: Online)

มาตรฐานที่ 1 สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 2 สามารถประเมินค่าสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐานที่ 3 ใช้สารสนเทศได้ถูกต้องและสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 4 สามารถค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของตนเองได้

มาตรฐานที่ 5 สามารถเข้าใจคุณค่าของวรรณกรรมและสารสนเทศที่เป็นงาน

สร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 6 มีความพากเพียรเพื่อให้เชี่ยวชาญในการค้นหาสารสนเทศและสร้าง
ความรู้ใหม่ ๆ

มาตรฐานที่ 7 มีส่วนร่วมในชุมชนหรือสังคมแห่งการเรียนรู้และยอมรับความสำคัญ
ของสารสนเทศในสังคมประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 8 มีคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับสารสนเทศและฝึกฝนการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศจนเป็นนิสัย

มาตรฐานที่ 9 มีส่วนร่วมภายในกลุ่มเพื่อค้นหาสารสนเทศและสร้างสารสนเทศได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ตัวแบบเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™ Model) พัฒนาขึ้นใน ค.ศ. 1997
โดยแพพพิสและทีพ (Pappas; & Tepe. 2002: 24-27) ภายใต้ชื่อว่า เส้นทางสู่ความรู้ของฟอลเลต
(Follet's Pathways to Knowledge™) โดยออกแบบมาเพื่อใช้เป็นตัวแบบการค้นหาสารสนเทศ

สำหรับนักเรียนระดับ K 5 K 6 - 8 และ K 9 - 12 ใช้เป็นแนวทางแก่ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ในการบูรณาการการรู้สารสนเทศกับหลักสูตร และมีตัวอย่างการสอนที่บูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศกับหลักสูตรต่าง ๆ ตัวแบบเส้นทางสู่ความรู้ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ (Byerly; & Brodie. 1999: 61; Follett Software Co. 2002: Online)

ขั้นที่ 1 ตระหนักถึงคุณค่าของสารสนเทศ และความรู้ ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และจินตนาการ

ขั้นที่ 2 เตรียมการก่อนการค้นคว้า ผู้ค้นจะเชื่อมโยงหัวข้อที่ศึกษากับความรู้ที่มีอยู่เดิม โดยเริ่มตั้งคำถามว่ารู้อะไรเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษาบ้างและต้องการรู้อะไรอีก

ขั้นที่ 3 การค้นหาสารสนเทศ เป็นขั้นตอนที่ผู้ค้นกำหนดเครื่องมือและแหล่งสารสนเทศที่จะใช้ รวมทั้งวางแผนและใช้ประโยชน์สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับคำถามที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 การตีความสารสนเทศ เป็นการประเมินสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและใช้ตอบคำถามที่ตั้งไว้ตอนต้น

ขั้นที่ 5 การสื่อสารทางสารสนเทศ เป็นขั้นตอนที่ผู้ค้นจัดการประยุกต์และนำเสนอความรู้ใหม่ที่ได้ รวมทั้งการเลือกรูปแบบการนำเสนอสารสนเทศให้เหมาะสม

ขั้นที่ 6 การประเมินกระบวนการ เป็นขั้นตอนที่ผู้ค้นประเมินผลงานและกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำไปว่าควรมีการปรับปรุงอย่างไรบ้าง

4. ตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big6 Skills™ Model) คิดค้นโดยนักการศึกษา 2 ท่าน คือ ไอเซนเบิร์กและเบอร์โควิตซ์ (Eisenberg; & Berkowit. 2001: Online) เป็นตัวแบบที่รู้จักและใช้อย่างกว้างขวางในการสอนของสถานศึกษาและการนำมาใช้ในการกำหนดนโยบายการศึกษาของหลายประเทศ ตัวแบบบิกซิกส์เป็นแบบในการจัดทำหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศและเทคโนโลยีของโรงเรียนนับพันแห่ง โดยนำมาประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์ในการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา บางครั้งเราเรียกตัวแบบทักษะบิกซิกส์ว่า “กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาสารสนเทศ” เนื่องจากขั้นตอนการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศทำให้นักเรียนสามารถจัดการกับปัญหาหรือกับงานที่ได้รับมอบหมายได้ โดยทำให้นักเรียนมีกรอบคิดในการแก้ปัญหา มาตรฐานการรู้สารสนเทศตามตัวแบบทักษะบิกซิกส์ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นตอนนิยามปัญหา (Task definition) มี 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1.1 นิยามภาระงาน / ปัญหาสารสนเทศ เป็นการระบุปัญหาว่า คืออะไร ประเภทวัตถุประสงค์ ขอบเขต ปริมาณงาน เวลา รูปแบบ ในการนำเสนองาน กลุ่มเป้าหมายของการนำเสนอ การประเมิน

1.2 ระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ เช่น ประเภทของสารสนเทศ ปริมาณและ

ขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ รูปแบบสารสนเทศที่นำมาใช้ได้ เป็นต้น

(2) **ขั้นกำหนดแหล่งสารสนเทศ** โดยเลือกแหล่งสารสนเทศที่ดีที่สุด (Information seeking strategies) มี 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

2.1 กำหนดแหล่งสารสนเทศ เป็นการระดมความคิดที่มีทั้งหมดในการเลือกแหล่งสารสนเทศว่าจะค้นหาสารสนเทศจากที่ใดบ้าง โดยแหล่งสารสนเทศสามารถแบ่งได้ 2 แหล่ง คือ แหล่งสารสนเทศประเภทเอกสาร เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา วารสาร สารานุกรม) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ฐานข้อมูล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์และโปรแกรมค้นหาแหล่งสารสนเทศ) เป็นต้น

2.2 การประเมินแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อที่จะเลือกแหล่งสารสนเทศที่ดีที่สุด โดยทั่วไปแล้วไม่สามารถระบุได้ว่าแหล่งสารสนเทศใดดีที่สุดสำหรับปัญหาหรือคำถามหนึ่ง ๆ อาจประเมินโดยความทันสมัยของข้อมูล ทันต่อสถานการณ์ เป็นข้อมูลของแท้ไม่ลอกต่อ ๆ กันมาโดยไม่มี การระบุแหล่งที่มา หรือการอ้างอิง มีเนื้อหาที่ตรงกับหัวข้องาน ผู้นำเสนอหรือผู้รวบรวมมีความ น่าเชื่อถือ สอบถามหรือขอคำปรึกษาจากผู้รู้

(3) **ขั้นการค้นหาสารสนเทศ การระบุแหล่งสารสนเทศ** (Location and access) มี 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

3.1 การค้นหาสารสนเทศ / การระบุแหล่งสารสนเทศ ขั้นตอนนี้จะต้องมีทักษะในเรื่องที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1.1 การใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด จะต้องใช้คำสำคัญ หัวเรื่องในการค้น รู้เทคนิคในการค้น เช่น การสืบค้นขั้นสูง เป็นต้น

3.1.2 การสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต รู้จักการค้นผ่านโปรแกรมค้นหา เช่น Google Yahoo เป็นต้น รู้จักประเมินสารสนเทศจากเว็บไซต์เพื่อคัดเลือกสารสนเทศที่ได้เพื่อ ตรวจสอบสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการหรือมีความน่าเชื่อถือในทางวิชาการมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณค่าและนำไปใช้งานได้จริง

3.2 ค้นหาสารสนเทศภายในแหล่งสารสนเทศ พิจารณาว่าสารสนเทศนั้นถูกจัดเก็บอย่างไร (หากเป็นหนังสือสามารถดูได้ที่ ดรรชนีและหน้าสารบัญ หากเป็นเว็บไซต์สามารถใช้โปรแกรมค้นหา โดยค้นจากคำสำคัญ (Keyword) ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการ)

(4) **ขั้นการนำสารสนเทศไปใช้** (Use of Information) มี 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

4.1 ใช้สารสนเทศ คือ ใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งโดยสำรวจข้อมูลที่ได้มาอย่างระมัดระวัง ใช้ข้อมูลจากแหล่งที่เป็นของแท้ ข้อมูลมีความถูกต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการและมีหลายแง่มุม ไม่กำกวม ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดความขัดแย้งหรือเป็นอคติ

4.2 ดึงสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการมาใช้ ทำการสกัดข้อมูลที่ต้องการออกมา รวบรวมไว้เพื่อนำไปใช้ โดยใช้ทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ (การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการจัดระบบข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการอ้างอิง) ดึงรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ (จัดบันทึก อ่าน แล้วจดแหล่งที่มา และข้อมูลเพื่อใช้สำหรับการอ้างอิง) สร้างหัวข้อย่อย ๆ ไว้เพื่อแยกเนื้อหาของข้อมูล จัดแบบย่อหรือเขียนใหม่ด้วยสำนวนตัวเอง นำมาจัดเรียงเข้าหมวดหมู่ ในการนำข้อมูลไปใช้ต้อง ปฏิบัติตามเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลอย่างถูกกฎหมาย โดยระวังเรื่องการลอกเลียน การละเมิด ลิขสิทธิ์ ทรัพย์สินทางปัญญา ศึกษาเกี่ยวกับการอ้างอิงเอกสารข้อมูลและการทำบรรณานุกรม

(5) ขั้นสังเคราะห์สารสนเทศ (Synthesis) เป็นการจัดการสารสนเทศที่ได้มาและนำมา สังเคราะห์ ตลอดจนนำเสนอสารสนเทศได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการ มี 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

5.1 จัดสารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ โดยการสำเนาเอกสารหรือข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ที่ได้เลือกนำมาอ่านทบทวนอีกครั้ง ทำเครื่องหมาย ตัวเลขหรือตัวอักษรที่ข้อความ นั้น ๆ แล้วจัดเรียงข้อมูลที่ได้เพื่อจัดกลุ่มใหม่อีกครั้ง (หรืออาจเขียนเป็นโครงร่างคร่าว ๆ) เพื่อให้เห็น ลำดับขั้นความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของข้อมูล เสร็จแล้วจะได้กลุ่มข้อมูลหรือโครงร่างคร่าว ๆ ที่ มองเห็นภาพรวมของข้อมูลหรือคำตอบทั้งหมดโดยการจัดเรียงข้อมูลให้เป็นภาษาของตนเอง

5.2 การนำเสนอสารสนเทศ / การนำเสนอผล ขั้นตอนนี้มีความเชื่อมโยงกันกับ ขั้นตอนที่ 1 (Task definition) ต้องพิจารณาด้วยว่ารูปแบบที่ใช้เหมาะสมกับหัวข้อ หรือปัญหาที่ได้รับ หรือไม่ โดยรูปแบบการนำเสนอในปัจจุบันมีหลายทางเลือกที่ใช้ในการนำเสนอ อาจมีการผสมผสาน หลายวิธีได้ ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการนำเสนอ เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เราสามารถ นำเสนอความคิดและสารสนเทศผ่านรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น การใช้โปรแกรมกราฟิก โปรแกรม PowerPoint หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

(6) ขั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่ได้การเรียนรู้และ กระบวนการสืบค้นสารสนเทศและแก้ปัญหาทั้งหมดที่ได้กระทำมาเพื่อให้รู้ถึงประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของผลงาน และสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป โดยประเมินผลการ เรียนรู้ใน 2 ด้าน ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพของผลงานที่ได้ และการประเมินประสิทธิผลของ กระบวนการค้นหาสารสนเทศ

5. มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย ที่ได้จาก งานวิจัยของ ปารีชาติ เสาวระวิเศษ (2552) ที่สรุปจากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดทักษะการ รู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาไทยที่ควรจะเป็น ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านการเข้าถึง
  - 1.1 ความสามารถรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ
  - 1.2 ความสามารถกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ
  - 1.3 ความสามารถระบุแหล่ง
  - 1.4 ความสามารถใช้กลยุทธ์ค้นหาสารสนเทศ
- (2) ด้านการประเมิน
  - 2.1 ความสามารถวิเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับ
  - 2.2 ความสามารถให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ
  - 2.3 ความสามารถประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ
  - 2.4 ความสามารถจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ
  - 2.5 ความสามารถระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์
- (3) ด้านการนำไปใช้
  - 3.1 ความสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตน
  - 3.2 ความสามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหา
  - 3.3 ความสามารถในการนำเสนอผลการรู้สารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม
  - 3.4 ความสามารถใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

6. มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษาของ อาชัญญา รัตนอุบล ประกอบด้วย ทักษะการรู้สารสนเทศ 4 ทักษะ ดังนี้ (อาชัญญา รัตนอุบล; และคนอื่น ๆ. 2549: 38– 41)

- (1) ทักษะการกำหนดภารกิจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้
  - 1.1 ตระหนักถึงความจำเป็นในสารสนเทศ
  - 1.2 ตระหนักถึงความถูกต้องและความสมบูรณ์ของสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การ

ตัดสินใจ

- 1.3 กำหนดคำถามจากความต้องการ
- (2) ทักษะตรงจุดเข้าแหล่ง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้
  - 2.1 ระบุความหลากหลายของแหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - 2.2 พัฒนาและใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - 2.3 ระบุข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและครอบคลุม
- (3) ทักษะประเมินสารสนเทศ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้
  - 3.1 แยกแยะระหว่างความจริงและความคิดเห็น
  - 3.2 เลือกข้อมูลสารสนเทศให้เหมาะกับปัญหาและคำถามที่ตั้งไว้

3.3 ระบุข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและมีอคติได้

(4) บูรณาการวิธีการใช้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 จัดการข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติและประยุกต์ใช้

4.2 ผสมผสานข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับใหม่เข้ากับความรู้ของผู้เรียนเอง

4.3 ผลิตและสื่อสารข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดในรูปแบบที่เหมาะสม

4.4 ได้รับความหมายจากข้อมูลสารสนเทศที่นำเสนออย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบ

ต่าง ๆ

4.5 ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลผลิตของการแสวงหาข้อมูล

สารสนเทศส่วนบุคคล

4.6 กำหนดกลยุทธ์สำหรับทบทวน พัฒนา และทำให้ทันสมัยในการสร้างความรู้

ของตนเอง

7. มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย ที่ได้จากงานวิจัยของชุตติมา สัจจามันท์ ประกอบด้วยทักษะการรู้สารสนเทศที่เรียกว่า “6 รู้” ดังนี้ (ชุตติมา สัจจามันท์. 2554: 19)

7.1 รู้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ

7.2 รู้และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและใช้เครื่องมือค้นสารสนเทศ

7.3 รู้วิเคราะห์ ประเมินและเลือกสารสนเทศที่ต้องการ

7.4 รู้รวบรวมจัดระบบและสังเคราะห์สารสนเทศ

7.5 รู้และสามารถใช้สารสนเทศ ผลิตและนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์

7.6 รู้และมีจริยธรรมเคารพกฎหมายและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็นที่

เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ

การสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน

การสอนการรู้สารสนเทศ พัฒนาการจากการสอนการใช้ห้องสมุด จากเดิมถึงปัจจุบันการสอนการใช้ห้องสมุดเน้นความรู้เกี่ยวกับห้องสมุด บริการทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหาหมวดหมู่หนังสือ การใช้เครื่องมือช่วยค้น หนังสืออ้างอิงและการเขียนรายงาน แต่ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงด้านบริบทการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและความหลากหลายของทรัพยากรสารสนเทศในการเรียนรู้ ทำให้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนจากการสอนการใช้ห้องสมุดมาเป็นการสอนการรู้สารสนเทศ โดยการใช้ห้องสมุดนั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการรู้สารสนเทศ (Rader. 1990: 20; Seamans. 2001: 3) ซึ่ง สมาน ลอยฟ้า (2545: 20 -30) ได้สรุปความแตกต่างระหว่างการสอนการรู้สารสนเทศและการใช้ห้องสมุดไว้ ดังนี้

1. การสอนการรู้สารสนเทศ มีขอบเขตที่กว้างกว่าการสอนการใช้ห้องสมุดที่เน้นความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดและทักษะการใช้ห้องสมุด ส่วนการสอนการรู้สารสนเทศจะมุ่งเน้นการสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ตลอดชีวิตและให้มีทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ การแปลความหมายและการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ตลอดจนแนวคิดและรูปแบบในการจัดการสารสนเทศ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเปลี่ยนจากการสอนทักษะการใช้ห้องสมุด (Library skills) เป็นทักษะสารสนเทศ (Information skills)

2. กระบวนการสอนการรู้สารสนเทศจะเน้นการใช้แนวคิดในการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเอง (Construction approach) มากกว่าการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบเดิม อย่างไรก็ตามการสอนการรู้สารสนเทศในลักษณะเป็นรายวิชา ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ จากการเรียนโดยอาจต้องทำการทดสอบก่อนเรียนและการทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดระดับความรู้ของการรู้สารสนเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่มีการตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ โดยมีการกำหนดให้เป็นนโยบายการศึกษาของประเทศ และสนับสนุนและเผยแพร่การรู้สารสนเทศไปทั่วโลก มีการกำหนดแผนการสอนในสถานศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เช่น การสอนการรู้สารสนเทศในเมืองนิวยอร์ก มีการกำหนดแผนการศึกษาที่เรียกว่า แผนปฏิบัติการรีเจ้นท์ (The Regent' s Action Plan) ให้มีการสอนทักษะห้องสมุดและทักษะสารสนเทศให้นักเรียนเกรด 7 และ 8 ใช้เวลาสอน 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยครูบรรณารักษ์และอาจารย์ผู้สอนร่วมมือกันในการสอน ซึ่งเป็นการบูรณาการการสอนระหว่างห้องเรียนและห้องสมุด นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการกำกับและดูแลในการกำหนดนโยบาย ควบคุมและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งในมลรัฐอื่น ๆ มีการจัดโปรแกรมการสอนการรู้สารสนเทศโดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการแสวงหาสารสนเทศ การสำรวจ และการทำรายงาน เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะในการแก้ไขปัญหาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาและใช้สารสนเทศในปัจจุบัน (ศรีเพ็ญ มะโน. 2536: 22 -23) แนวคิดเกี่ยวกับการสอนการรู้สารสนเทศในสถานศึกษาได้เผยแพร่ไปในหลายประเทศ เช่น แคนาดา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น สำหรับประเทศเพื่อนบ้านของไทย ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งที่มีนโยบายการศึกษาที่นำการรู้สารสนเทศมาใช้สอนเป็นรายวิชาและบูรณาการกับหลักสูตรต่าง ๆ อย่างจริงจัง มีการวิจัยและศึกษาค้นคว้าเพื่อได้ตัวแบบการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับใช้สอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา (Mokhtar; & Majid. 2006: 34-36)

เนื่องจากการสอนการรู้สารสนเทศเป็นเรื่องใหม่ของหลาย ๆ ประเทศที่มีความแตกต่างด้านการศึกษาและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสารสนเทศ สหพันธ์สมาคมและสถาบันห้องสมุดนานาชาติ (IFLA) ร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดของประเทศต่าง ๆ กำหนดหลักสูตรการรู้สารสนเทศระดับสากล

(International Information Literacy Certificate: IILC) เพื่อใช้เป็นตัวแบบของการปฏิบัติที่ดี (Best practice) แก่ทุกประเทศที่ต้องการนำไปใช้ ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ (Ureana. 2003: Online)

หน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หน่วยที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศและวิธีการที่แตกต่างกันในการสนองความต้องการสารสนเทศ

หน่วยที่ 3 กลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ การเข้าถึงและการใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

หน่วยที่ 4 การประเมินสารสนเทศที่เข้าถึง

หน่วยที่ 5 การจัดระบบ การประยุกต์ใช้และการสื่อสารสารสนเทศ

หน่วยที่ 6 การสังเคราะห์และการสร้างสารสนเทศใหม่

หน่วยที่ 7 ปัญหาสังคมและกฎหมายในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศ

หน่วยที่ 8 ประเด็นสารสนเทศที่เน้นเนื้อหา ศาสตร์และอาชีพ

หน่วยที่ 9 ประเด็นสารสนเทศที่เฉพาะเจาะจงระดับนานาชาติและภูมิภาค

หน่วยที่ 10 การจัดการความรู้และสารสนเทศในประเด็นต่าง ๆ สำหรับองค์กร

การสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทย พบว่ามีการสอนร้อยละ 37.8 ซึ่งนับว่ามีจำนวนน้อยมากและส่วนใหญ่เป็นการสอนแทรกในรายวิชาอื่น ๆ โดยไม่ปรากฏเป็นรายวิชาที่ชัดเจน นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ปรากฏให้มีการสอนการรู้สารสนเทศเป็นรายวิชา ซึ่งปาริชาติ เสาวระยะ (2552: 25) ได้วิเคราะห์หลักสูตรชั้นประถมศึกษาตามโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วยทักษะการรู้สารสนเทศ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเข้าถึง ด้านการประเมิน และด้านการใช้สารสนเทศ พบว่ามีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศไว้ในหลักสูตรทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. กลุ่มภาษาไทย มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศครบ 3 ด้าน
2. กลุ่มวิทยาศาสตร์ มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศครบ 3 ด้าน
3. กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศครบ 3 ด้าน

โดยกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีในช่วงชั้นที่ 1 บูรณาการการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงและด้านการประเมินสารสนเทศ ส่วนช่วงชั้นที่ 2 บูรณาการครบ 3 ทักษะ

4. กลุ่มศิลปะ บูรณาการด้านการเข้าถึงสารสนเทศซึ่งเป็นการเข้าถึงโดยไม่ต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

5. กลุ่มคณิตศาสตร์ มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเฉพาะด้านการประเมินและด้านการใช้สารสนเทศ

6. กลุ่มสุขศึกษา มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเฉพาะด้านการประเมินและด้านการใช้สารสนเทศ

7. กลุ่มสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเฉพาะด้านการเข้าถึง และด้านการประเมินสารสนเทศ

8. กลุ่มภาษาต่างประเทศ มีการบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศเพียงทักษะเดียว คือด้านการเข้าถึง

กล่าวโดยสรุป การสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียนเป็นเรื่องจำเป็น เนื่องจากการรู้สารสนเทศต้องเริ่มปูพื้นฐานตั้งแต่วัยประถมศึกษาเพื่อให้เป็นนิสัยและทักษะติดตัวนักเรียน การสอนในโรงเรียนเป็นการสร้างพื้นฐานสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต หลายประเทศที่พัฒนาแล้วล้วนให้ความสำคัญในเรื่องนี้โดยกำหนดเป็นนโยบายการศึกษาของทุกระดับชั้น รวมทั้งการสนับสนุนให้เผยแพร่แนวคิดนี้ไปทุกประเทศทั่วโลก โดยสมาคมห้องสมุดของประเทศต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางการสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียนสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของแต่ละประเทศ

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายหลักสูตร ดังนี้

เชย์เลอร์และอเล็กซานเดอร์ (Saylor; & Alexander. 1974: 3) ให้ความหมายว่า เนื้อหาวิชาที่สอนและเรียนในสถานศึกษา ซึ่งโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาใช้เรียกเนื้อหาการสอน เช่น หลักสูตรวิทยาศาสตร์ หลักสูตรภาษาไทย เป็นต้น

โอลิวา (Oliva. 1992: 4) ให้ความหมายว่า แผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียน โดยแผนงานต่าง ๆ จะถูกกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรมีขอบเขตกว้างขวางและหลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียน ดังนั้นหลักสูตรอาจเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (Course) หรือรายวิชาย่อย (Sequence of course) นอกจากนี้แผนงานหรือโครงการทางการศึกษาอาจจัดให้มีการเรียนการสอนได้ทั้งในและนอกชั้นเรียน โดยอยู่ภายใต้การบริหารและดำเนินการของสถานศึกษา

บีน ทอปเฟอร์ และอเลส (Beane; Toepfer; & Aless. 1986: 29-32) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรโดยใช้เกณฑ์ความเป็นรูปธรรม (Concrete) ไปสู่นามธรรม (Abstract) และจากการยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางไปสู่การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยอธิบายความหมายของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตร คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา (Curriculum as product)
2. หลักสูตร คือ โปรแกรมหรือแผนการเรียน (Curriculum as program)
3. หลักสูตร คือ การเรียนรู้อย่างมุ่งหวังหรือมีจุดหมาย (Curriculum as intended learning)
4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ของผู้เรียน (Curriculum as experience of the learner)

บิวแชมป์ (Beauchamp. 1981: 206) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการเรียนที่เขียนไว้เพื่ออธิบายถึงขอบเขตและจัดเตรียมโปรแกรมการศึกษา ในแผนอาจประกอบด้วย โครงสร้าง วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการเรียน และการประเมินหลักสูตร

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2551: 108) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดขึ้นแก่เด็ก ประกอบด้วยเนื้อหา ทักษะคิด แบบพฤติกรรม กิจวัตร และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเมื่อประมวลเข้าด้วยกันแล้วก็จะเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก

ชวาล แพร์ตันกุล (2518: 16) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง การกำหนดขนาดระดับและทิศทางของการศึกษา โดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการตามหลักสูตร หลักสูตรจึงเป็นเสมือนคัมภีร์การสอนที่สำคัญ และใช้ในการปรับปรุงด้านการศึกษา

กล่าวโดยสรุป หลักสูตร หมายถึง แผนประมวลความรู้และประสบการณ์ที่ทางสถาบันการศึกษาจัดให้ไว้สำหรับผู้เรียนประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล ตลอดจนคู่มือและสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

ประเภทของหลักสูตร

หลักสูตรได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งนำมาผนวกกับความต้องการของสังคม ทำให้มีรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของการนำมาใช้ หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันจำแนกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. หลักสูตรแบบเน้นเนื้อหา (The Subject matter curriculum) เป็นหลักสูตรรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระการสอนและเน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจเนื้อหาสาระ การจัดรายวิชาของหลักสูตรแบบเน้นเนื้อหา มีลักษณะ ดังนี้

- 1.1 เนื้อหาสาระแยกจากกันเป็นแต่ละวิชา เช่น เลขคณิต ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา เป็นต้น

1.2 แต่ละวิชาลำดับของเนื้อหาสาระและขอบเขตความรู้ โดยเรียงลำดับตามความยากง่ายและไม่เกี่ยวข้องกับวิชาอื่น ๆ

1.3 แต่ละวิชาไม่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของวิชานั้นกับการปฏิบัติในสถานการณ์จริง

2. หลักสูตรสหสัมพันธ์ (Correlated curriculum) เป็นหลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆ ที่สอดคล้องหรือส่งเสริมกันมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน แล้วจัดสอนเป็นวิชาเดียว วิธีการดังกล่าวอาศัยหลักความคิดของนักการศึกษาที่ว่า “ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งใดได้ดีนั้น ผู้เรียนต้องมีความสนใจเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียน และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนกับสิ่งอื่นที่เกี่ยวข้อง” ดังนั้นหลักสูตรสหสัมพันธ์มีการกำหนดเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งที่น่าเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันของวิชาต่าง ๆ มารวมไว้ในวิชาดังกล่าว โดยมีเกณฑ์ในการจัดเนื้อหาวิชา ดังนี้ (ชวลิต ชูก่าแพง, 2551: 22)

2.1 การสัมพันธ์ระหว่างวิชาต้องอยู่ในระดับที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนมาก

2.2 เนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อนกัน ผู้สอนวางแผนการสอนร่วมกัน

2.3 ความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา มี 3 ลักษณะ คือ สัมพันธ์ข้อเท็จจริง สัมพันธ์

ในหลักเกณฑ์ และสัมพันธ์ตามหลักปฏิบัติสังคม

3. หลักสูตรแบบผสมผสาน (Fused curriculum or Fusion curriculum) หลักสูตรแบบผสมผสานเป็นหลักสูตรที่พยายามปรับปรุงข้อบกพร่องของรายวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรเดิม โดยการรวมเอาวิชาย่อย ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาผสมผสานกันและจัดเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหาวิชา

4. หลักสูตรแบบหมวดวิชาแบบกว้าง (Broad field curriculum) หรือเรียกว่า หลักสูตรรวมวิชา เป็นหลักสูตรที่ใช้แก้ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรเนื้อหาวิชาซึ่งขาดการผสมผสานของความรู้ให้เป็นหลักสูตรที่มีการประสานสัมพันธ์ของเนื้อหาความรู้ที่กว้างยิ่งขึ้น

5. หลักสูตรเพื่อชีวิตและสังคม (Social process and life function curriculum) เป็นหลักสูตรที่มุ่งแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตรที่ผ่านมาด้วยการรวบรวมความรู้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยยึดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนเป็นหลัก เป็นหลักสูตรที่จัดว่าให้คุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้เรียนโดยยึดสังคมและประสบการณ์จริงของผู้เรียนเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาวิชาในหลักสูตรกับชีวิตจริงของผู้เรียนตลอดจนภาวะสังคมที่ผู้เรียนกำลังประสบอยู่

6. หลักสูตรกิจกรรมหรือประสบการณ์ (Activity or Experience curriculum) เป็นหลักสูตรที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขการเรีรูที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางขาดการคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนซึ่งเป็นข้อบกพร่องของหลักสูตรแบบเนื้อหาวิชา หลักสูตรกิจกรรมเน้นการสร้าง

ประสบการณ์และการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกด้วยการลงมือปฏิบัติ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์และแก้ปัญหาด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่าการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by doing)

7. หลักสูตรแบบแกน (Core curriculum) เป็นหลักสูตรที่ประสานสัมพันธ์เนื้อหาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มุ่งที่จะสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เป็นการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) สิ่งที่เรียนมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์และชีวิตของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงชีวิตความเป็นอยู่กับเนื้อหาการเรียนรู้ได้ เป็นหลักสูตรที่ยึดปรัชญาปฏิรูปนิยม ซึ่งคล้ายคลึงกับบางรูปแบบของหลักสูตรที่กล่าวข้างต้น แต่หลักสูตรแบบแกนเป็นการรวมลักษณะเด่นของหลักสูตรรูปแบบต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน นักการศึกษาเชื่อว่าเป็นแบบที่ดีและเหมาะสมที่สุด

8. หลักสูตรบูรณาการ (Integrated curriculum) เป็นหลักสูตรที่รวมประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ที่คัดเลือกจากหลายสาขาวิชา ซึ่งนำมาจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ตามประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์และต่อเนื่องซึ่งมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต

คุณลักษณะที่ดีของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ (Saylor; & Alexander. 1974: 44-45; สุณีย์ ภูพันธ์. 2546: 19-20; บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553: 16-17)

1. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาในหลักสูตรและสอดคล้องกับลักษณะของพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ
2. มีเนื้อหาสาระของเรื่องที่สอนบริบูรณ์เพียงพอที่ช่วยให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและพัฒนาการเรียนรู้อย่างรอบด้าน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและจัดลำดับกิจกรรมเรียงลำดับตามความยากง่าย
3. ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติและความคิดริเริ่มที่สร้างสรรค์ในการดำเนินชีวิต โดยจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้เข้าใจและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ครอบครัว ชุมชนและสังคมเพื่อการดำรงอยู่อย่างผาสุก
4. การจัดทำหลักสูตรควรเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน ครู ผู้ปกครองและหน่วยงานนอกโรงเรียนทั้งส่วนของภาครัฐ และเอกชน เป็นต้น

5. มีความยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม ความเป็นอยู่ ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น
6. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นอิสระและทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะเพื่อพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย
7. ระบุแนวทางหรือวิธีสอน เกณฑ์การวัดและประเมินผล สื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ ประกอบเนื้อหาสาระที่สอนไว้อย่างเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้
8. มีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อทราบข้อบกพร่องของการเรียนการสอนและสามารถนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
9. มีการจัดประสบการณ์และกิจกรรมหลาย ๆ อย่างเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกอย่างเหมาะสมตามความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของแต่ละบุคคล

หลักสูตรที่ดีควรมีความครบถ้วนสมบูรณ์ด้านเนื้อหาที่ตรงกับจุดหมายของหลักสูตร ในการจัดเนื้อหาและกิจกรรมควรมุ่งเตรียมความพร้อมทางสติปัญญา ความสามารถรู้คุณค่าของความคิดทางวิชาการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าทางภูมิปัญญา เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นในการที่จะพัฒนาความเป็นสากลให้ทัดเทียมกับนานาชาติในเชิงวิชาการ และมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้เฉพาะด้านเพื่อจะส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะชีวิตและสังคม มีคุณธรรมจริยธรรมและดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: ออนไลน์)

1. วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ

ซึ่งเป็นการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

2. หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะเจตคติและคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณธรรม

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์ได้

3. จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้อันเป็นสากลและความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงาม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. สมรรถนะของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้นจะช่วยให้ผู้เรียน เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง และสังคม

4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด สังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการ ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและ สภาพแวดล้อมและการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระ ดังนี้

5.1 ภาษาไทย

5.2 คณิตศาสตร์

5.3 วิทยาศาสตร์

5.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

5.6 ศิลปะ

5.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

5.8 ภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้สถานศึกษายังสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม ซึ่งในระดับประถมศึกษา จัดรายวิชาเพิ่มเติมปีละไม่เกิน 80 ชั่วโมง ให้ใช้ชื่อวิชาที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของวิชา ในรายวิชาเพิ่มเติมผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่เรียกว่า “ผลการเรียนรู้” ให้ชัดเจน และใช้คำว่า “ผลการเรียนรู้” ไม่ใช่คำว่า “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง”

6. กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย 3 กิจกรรม ดังนี้

6.1 กิจกรรมแนะแนว

6.2 กิจกรรมนักเรียน

6.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

7. มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์คุณภาพสำคัญที่บ่งชี้ถึงระดับความรู้ความสามารถที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้จะบอกถึงสิ่งที่คาดหวังหรือจุดหมายไว้อย่างชัดเจนว่า สิ่งที่ต้องการให้นักเรียนทุกคนรู้และปฏิบัติได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. คำอธิบายรายวิชา หมายถึง สาระที่กำหนดเป็นหลักของแต่ละรายวิชาในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ชื่อรายวิชา กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้น รหัสวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต สาระสำคัญโดยสังเขป มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

9. โครงสร้างรายวิชา หมายถึง การกำหนดขอบข่ายของรายวิชาที่จะจัดสอนเพื่อช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเห็นภาพรวมของแต่ละรายวิชาว่าประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวนเท่าใด เรื่องใดบ้าง แต่ละหน่วยพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตัวชี้วัดใด เวลาที่ใช้จัดการเรียนการสอนและสัดส่วนการเก็บคะแนนของรายวิชานั้นเป็นอย่างไร

10. การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง หลักฐานที่เป็นผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดโดยนำหลักฐานแต่ละหลักฐานมาเป็นตัวกำหนดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีหลักฐานการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้แล้วจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

10.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง รหัสกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นเรียน ภาคเรียนที่ และเวลาเรียน

10.2 มาตรฐานการเรียนรู้

10.3 ตัวชี้วัด

10.4 สารระสำคัญ

10.5 สารระการเรียนรู้

10.6 การจัดการเรียนรู้หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

10.7 สื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้

11. การวัดและประเมินผล การวัด หมายถึง กระบวนการหาปริมาณหรือจำนวนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง ผลจากการวัดจะออกมาเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ ส่วนการประเมินผล หมายถึง การตัดสิน หรือวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการวัดผล ซึ่งในการเรียนการสอนของหลักสูตรจำเป็นต้องใช้ทั้งการวัดและการประเมินผล

นอกจากนี้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ประเมินที่สถานศึกษากำหนด

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียนให้แก่เด็กและเยาวชนของกรุงเทพมหานคร โดยมีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียน จัดตั้งในพื้นที่ 50 เขต แบ่งเป็นระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา. 2551: 1) สำนักงานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นโยบายของรัฐบาลในด้านการศึกษิตามกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) และนโยบายของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์ในการบริหาร จัดการศึกษิตามโรงเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน

ตลอดจนพัฒนาโรงเรียนแบบเครือข่ายโดยนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้ (กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา. 2552: 7-8)

1. วิสัยทัศน์ สำนักงานการศึกษาเป็นองค์กรหลักด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดก้าวไกล ก้าวทันโลก และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

2. พันธกิจ

2.1 เป็นองค์กรแกนนำที่มีพันธกิจในการส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้การบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีคุณภาพ คุณธรรม เกียรติคุณและความโปร่งใส เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และสามารถแข่งขันได้ทั้งในเวทีระดับชาติและระดับโลก

2.2 พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านคุณวุฒิ คุณธรรม ความรู้และทักษะในการบริหาร การจัดการเรียนรู้โดยเน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

2.3 จัดการศึกษาโดยให้สังคมมีส่วนร่วม ทั้งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ

2.4 กำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ภารกิจของการจัดการศึกษาของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. จัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของประชาชน โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม

2. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ รวมทั้งส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ดำเนินการให้มีกาวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาสำหรับคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส หลักสูตรความสามารถของเด็กพิเศษ กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหาร การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางเครือข่ายสารสนเทศด้านการศึกษา

5. ให้บริการและพัฒนาระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและการศึกษาของนักเรียน
6. กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ โรงเรียนและชุมชน ให้จัดการศึกษาได้ตามนโยบายหรือมาตรฐาน สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมระบบบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management)
7. ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
8. ส่งเสริมสนับสนุน แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้าน พัฒนาท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ยกกระตือรือร้นการศึกษา ฝีมือแรงงาน คุณภาพชีวิต คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรม ประเพณี
9. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่า เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้
10. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
11. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาทราบ และเข้าใจบทบาททิศทางการดำเนินงาน
12. ประสานการจัดทำแผนความร่วมมือด้านการศึกษากับผู้จัดการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งในต่างประเทศ

ภารกิจดังกล่าวมุ่งผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate outcomes) ให้นักเรียนมีคุณภาพพร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณภาพและทรงคุณค่าของเมือง ดังนี้ (กรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษา. 2552: 7-8)

1. เป็นนักเรียนคุณภาพได้รับความรู้และทักษะตามมาตรฐานการศึกษาที่ กรุงเทพมหานครกำหนด
2. ผลสัมฤทธิ์ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้มาตรฐาน โดยนักเรียนสามารถแก้ปัญหาในชีวิตด้วยแนวคิดและกลยุทธ์ที่หลากหลาย มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งการเขียน พูด อ่าน ฟัง และการนำเสนอ และสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้
3. สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยนักเรียนสามารถวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข่าวสารได้ รู้จักเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมในการทำงานและรักษาวินัย รู้จักใช้เครื่องมือและข้อมูลที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา รู้จักวิธีเก็บรักษาข้อมูล การเข้าถึงและการนำกลับมาใช้ใหม่ได้

4. เข้าใจและใช้กระบวนการเรียนรู้จนเป็นกิจนิสัย โดยนักเรียนสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย สามารถนำเสนอแผนภาพการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้จนถึงขั้นสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

5. มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณ สร้างสรรค์ เข้าถึงและใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย โดยนักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสาร สร้างสรรค์จินตนาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้เสมอ และสามารถคาดหมายผลจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างถูกต้อง

6. มีค่านิยม คุณธรรม เชื่อมั่นตนเอง โดยนักเรียนสามารถใช้ทักษะความรู้ที่เรียนรู้ได้เพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยรวม มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีปลอดจากยาเสพติด รู้จักบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครนั้นยึดการจัดการเรียนการสอนจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อใช้เป็นรูปแบบและแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เป็นรูปแบบเดียวกันทุกโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครนั้น ได้กำหนดผลลัพธ์หรือเป้าหมายในการศึกษาของนักเรียนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศใน 3 ประเด็น คือ ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพทั้งเขียน พูด อ่าน ฟัง และการนำเสนอ ความสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ รู้จักใช้เครื่องมือและข้อมูลที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา รู้จักวิธีเก็บรักษาข้อมูลและการเข้าถึงการนำกลับมาใช้ใหม่ และทักษะในการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

เบรก (Brake. 1980) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารสนเทศของนักเรียนวัยรุ่นของโรงเรียนในประเทศสหราชอาณาจักร ในช่วง ค.ศ. 1978 -1979 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการสารสนเทศในชุมชนของนักเรียน แหล่งสารสนเทศชุมชนที่ตรงความต้องการของนักเรียน และการมีทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนก่อนจบการศึกษาจากโรงเรียน และเพื่อพัฒนาวิธีการสอนการรู้สารสนเทศที่มุ่งให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสารสนเทศที่มีต่อตนเองและการดำเนินชีวิตในสถาบันการศึกษา จากการศึกษ พบว่า นักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่นไม่ทราบวิธีการกำหนดสารสนเทศที่ ต้องการและแหล่งสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของตนเอง จึงไม่สามารถนำสารสนเทศที่มีอยู่ทั้งในห้องสมุดและชุมชนไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ จาก

การศึกษาดังกล่าวได้ข้อสรุปและเสนอแนะแนวทางแก้ไขโดยจัดทำเป็นโครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศสหราชอาณาจักร บรรณารักษ์ซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญของห้องสมุดต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการใช้สารสนเทศของนักเรียน และสนับสนุนให้มีการบรรจุมหาสารบรรณและสารสนเทศเข้าไว้ในหลักสูตรของทุกโรงเรียนที่ยังไม่มีการสอนรายวิชาดังกล่าว โปรแกรมการสอนเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศควรจัดสอนในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ โดยเพิ่มเติมในรายวิชาอื่น เช่น รายวิชาสังคม รายวิชาภาษาอังกฤษ รายวิชาศึกษาทั่วไป เป็นต้น ส่วนโรงเรียนที่มีการสอนโปรแกรมการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศแล้ว ควรเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศและทักษะการใช้สารสนเทศในการตัดสินใจ

โคบาสิกาวา (Kobasigawa. 1983) ศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีอายุต่างกันในด้านกลยุทธ์การค้นคืน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์เด็กนักเรียน จากคำถามที่เป็นสถานการณ์หรือปัญหาที่สมมุติขึ้นมาและเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดหาคำตอบโดยการค้นหาสารสนเทศได้อย่างอิสระ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีอายุมากกว่ามีทักษะการค้นหาคำถามที่ต้องการคำตอบที่ต้องการ การประเมินและรู้แหล่งสารสนเทศได้ดีกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าต้องการผู้ที่คอยช่วยเหลือและควบคุมอย่างใกล้ชิดจึงสามารถสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการได้สำเร็จ นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าไม่มีทักษะการประเมินสารสนเทศที่ค้นคืนมาได้โดยไม่สนใจแหล่งที่มาของสารสนเทศและไม่เห็นความสำคัญของความถูกต้องและครบถ้วนของสารสนเทศที่ต้องนำมาใช้ในการเขียนรายงาน แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาก็พบว่า นักเรียนทั้งที่มีอายุมากกว่าและอายุน้อยกว่ามีแนวโน้มที่จะเสนอสารสนเทศที่ไม่เหมาะสมในรายงานของเขาเช่นกัน

ดาลิมเพิล (Dalrymple. 2002: 261– 273) ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และการสอนการใช้ห้องสมุดในโรงเรียน โดยศึกษาจากครูบรรณารักษ์ที่มีหน้าที่สอนการใช้ห้องสมุดและเป็นสมาชิกของแผนกการสอน การประชุมโต๊ะกลมด้านการสอนการใช้ห้องสมุด (Instruction Section, Library Instruction Round Table) ของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน จำนวน 907 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูบรรณารักษ์มีวิธีการสอนที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีช่วยในการสอน วิธีการสอนที่บรรณารักษ์ใช้มากที่สุดคือ การสอนแบบสาธิตออนไลน์ที่ใช้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้แก่นักเรียน รองลงมา ได้แก่ การเล่าเรื่อง การสอนทางเว็บ การมอบหมายงาน การทำแบบฝึกหัด การอภิปรายในชั้นเรียน การเรียนตามเนื้อหา การเรียนแบบร่วมมือ การศึกษาจากเอกสารหรือสไลด์ที่จัดเตรียมไว้ให้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การจัดห้องเรียนแบบยืดหยุ่น การเรียนแบบควบคุม (Student – controlled learning) การสอนทางไกล และการสอนโดยใช้สื่อสตรีมมิ่ง ตามลำดับ

กิบสัน (Gibson. 2002: Abstract) ศึกษาการออกแบบสื่อการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนเกรด 4 – 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนเกรด 5 อายุ 10 -11 ปี ที่มีภูมิหลัง

แตกต่างกันแต่มีความสามารถในการอ่านและการเรียนรู้จากการสอนผ่านเว็บ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกการใช้งานภายในเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer log files) และผลงานและโครงงานของนักเรียน สื่อการสอนทางเว็บที่ใช้ในการทดลองเป็นบทเรียนการรู้สารสนเทศที่สร้างตามตัวแบบการรู้สารสนเทศบิกซิกส์ ผลการวิจัยพบว่า สื่อการสอนผ่านเว็บที่บูรณาการกับรายวิชาให้นักเรียนเรียนรู้แบบสืบเสาะ (Inquiry-based learning) ที่เป็นเสมือนผู้ช่วยออนไลน์แก่นักเรียนนั้นไม่สามารถทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ตามกระบวนการทักษะการรู้สารสนเทศของบิกซิกส์ ซึ่งผู้วิจัยแนะนำให้จัดการเรียนรู้ที่ลำดับตามขั้นตอนการทำโครงงานของนักเรียนโดยมีครูและบรรณารักษ์ร่วมมือกันสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน

เวินและซีห์ (Wen; & Shih. 2006: Online) ศึกษาเพื่อสร้างมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศไทยได้หวั่น วิธีการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม และการใช้เทคนิคเดลฟาย ในการสนทนากลุ่มกระทำโดยการเชิญนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสารสนเทศ จำนวน 10 คน มาอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับนิยาม โครงร่าง และข้อกำหนดของทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับครูประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากนั้นนำผลที่ได้ไปสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับเทคนิคเดลฟาย โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ครูใหญ่ ผู้อำนวยการและครูที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านสารสนเทศและนักวิชาชีพสารสนเทศ จำนวน 33 คน หลังจากที่ได้ดำเนินการเทคนิคเดลฟาย 3 รอบแล้วจึงสรุปผลเป็นมาตรฐานที่เรียกว่า “มาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา” โดยมีโครงสร้าง 3 ระดับ (มาตรฐาน ดัชนีชี้วัดหลักและดัชนีชี้วัดรอง) และ 3 มิติ (ความรู้ ทักษะ และเจตคติ) ซึ่งให้ความสำคัญกับมิติด้านความรู้และทักษะการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้ยังพบว่ามิติด้านเจตคติมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการสร้างเสริมทักษะการรู้สารสนเทศของครูและความร่วมมือในการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการสอน มาตรฐานที่สร้างขึ้นดังกล่าวสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองของครูได้เช่นเดียวกันกับโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรและฝึกอบรมสำหรับครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศไทย

วิลเลียมส์และวาเวลล์ (William; & Wavell. 2006: Online) ศึกษาโมทัศน์การรู้สารสนเทศของครูที่คาดหวังต่อนักเรียนของโรงเรียนในสหราชอาณาจักร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า ครูกำหนดคุณลักษณะการรู้สารสนเทศของนักเรียนตนไว้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อหาคำตอบให้ได้ว่า ครูผู้สอนได้นำการรู้สารสนเทศไปเชื่อมโยงกับการกำหนดงานเพื่อการเรียน การให้คำแนะนำและการประเมินอย่างไร รวมทั้งการบูรณาการการรู้สารสนเทศเข้าไว้ในหลักสูตร นอกจากนี้ยังศึกษาว่าครูมีการเปลี่ยนแปลงโมทัศน์การรู้สารสนเทศหลังการอภิปรายกลุ่มหรือไม่ การเก็บรวบรวมกระทำโดยการอภิปรายกลุ่มระหว่างครูผู้สอนและนักวิชาชีพสารสนเทศ โดยดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) การสนทนากลุ่มระหว่างครูเพื่อกำหนดแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักเรียน 2) การประชุมโต๊ะกลมเพื่ออภิปรายระหว่างนักวิชาชีพสารสนเทศ และการสัมภาษณ์ 2 ครั้งโดยเชิญครูมาร่วมอภิปรายอย่างอิสระเกี่ยวกับการนำการรู้สารสนเทศไปบูรณาการกับกิจกรรมในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการรู้สารสนเทศของนักเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การเข้าถึงสารสนเทศ
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษา
3. การเชื่อมโยงสารสนเทศจากแหล่งและรูปแบบต่าง ๆ
4. ทักษะเชิงปฏิบัติซึ่งประกอบด้วยทักษะการฟัง การอ่าน การกำหนดแหล่งที่อยู่ของ

สารสนเทศ การใช้ห้องสมุด การใช้โปรแกรมค้นหา การอ่านและจับใจความ การสรุปความ การบูรณาการ การสังเคราะห์

5. การใส่ใจอย่างรอบคอบกับแหล่งทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน การตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของแหล่งสารสนเทศ

6. การเรียนรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่าครูในโรงเรียนเข้าใจความสำคัญของการรู้สารสนเทศที่มีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน แต่สภาพแวดล้อมของหลักสูตรในปัจจุบันทำให้ครูไม่สามารถสนับสนุนการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนได้อย่างเต็มที่

สเปียร์แมน (Spearman, 2009: Online) ศึกษาการสอนการรู้สารสนเทศและการสร้างความรู้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แหล่งสารสนเทศเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอนนักเรียนเกรด 4 และเกรด 5 เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะการใช้เว็บบอร์ด (WWW) และทักษะการรู้สารสนเทศ จำนวน 9 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ครูเป็นผู้สำรวจแหล่งสารสนเทศที่สำคัญสำหรับการสอนและการปฏิบัติงานของครู และครูขาดความเข้าใจเกี่ยวกับสารสนเทศทั้งในระดับความคิดและการแสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียน

งานวิจัยในประเทศ

ยวดี ดอกรังกุล (2549) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศและระดับการประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียน จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์การเรียนรู้วิชาการใช้ห้องสมุดและประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรู้สารสนเทศกับระดับการประเมินการรู้สารสนเทศ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 357 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรู้สารสนเทศ

โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับการประเมินการรู้สารสนเทศโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ผลการเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้วิชาการใช้ห้องสมุดต่างกันมีความแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนชายทุกด้าน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงและการประเมินสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีและพอใช้ทุกด้าน นักเรียนที่ไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดมีระดับการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสูงกว่านักเรียนที่เคยเรียน ส่วนนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบระดับการประเมินการรู้สารสนเทศพบว่านักเรียนที่มีเพศ และประสบการณ์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสบการณ์การเรียนรู้วิชาการใช้ห้องสมุดต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรู้สารสนเทศและระดับการประเมินการรู้สารสนเทศมีความสัมพันธ์กันแต่อยู่ในระดับน้อย

อาชัญญา รัตนอุบลและคนอื่น ๆ (2549) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของคนไทยและนำไปทดลองปฏิบัติ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้หลักการพัฒนารูปแบบการรู้สารสนเทศตามแนวคิดหลักการ NET คือ การส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างนักเรียน ห้องสมุดและชุมชน (Networking) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย (Edutainment) และการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน (Tailor-made) ขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองการใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบ โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจำนวน 15 โรงเรียน นักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองทั้งสิ้น 3,619 คน จากการทดลองพบว่า รูปแบบการสอนการรู้สารสนเทศมีประสิทธิภาพโดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีคะแนนทักษะการรู้สารสนเทศหลังการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างทักษะการรู้สารสนเทศสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการรู้สารสนเทศที่ได้ ประกอบด้วยการส่งเสริมความเข้าใจแก่ผู้บริหาร การอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับ การรู้สารสนเทศ ประกอบด้วยการส่งเสริมความเข้าใจแก่ผู้บริหาร การอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับ การรู้สารสนเทศ การสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้สารสนเทศ โดยยึดหลัก NET ผ่านกิจกรรมการรู้สารสนเทศ ได้แก่ เว็บไซต์ ซีดีรอม คู่มือครู การ์ตูนสารสนเทศ ผลลัพธ์ที่ได้ คือ การรู้สารสนเทศของผู้เรียนตามขั้นตอน ได้แก่ กำหนดภารกิจ ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง ประเมินสารสนเทศ และบูรณาการวิธีการใช้งาน ผลของการใช้รูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศตามความคิดเห็น

ของคณาจารย์ พบว่า ส่วนใหญ่เริ่มเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการรู้สารสนเทศแก่เด็กนักเรียนของตน และพยายามคิดค้นกลยุทธ์ในการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศให้เหมาะสมกับบรรณชาติและบริบทของแต่ละท้องถิ่น โดยครูได้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนได้เรียนรู้สารสนเทศทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ตามความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข และชอบการเรียนรู้สารสนเทศ โดยเฉพาะชั้น “ตรงจุดเข้าแหล่ง” เพราะได้มีโอกาสแสดงความรู้ที่ได้ตามที่ตนต้องการ

ชมพูนุช ยอดยิ่ง (2551) ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามสำหรับครูบรรณารักษ์ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการสอนการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์จะสอนทักษะการรู้สารสนเทศ 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย
2 ทักษะ คือ ทักษะการหาหัวข้อที่ต้องการที่ตรงกับความต้องการ ทักษะในการสร้างกรอบแนวคิด

ด้านที่ 2 ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ทักษะ คือ
ทักษะในการเลือกแหล่งสารสนเทศประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ทักษะในการใช้เครื่องมือค้น ทักษะในการใช้กลยุทธ์ในการสืบค้น และทักษะในการค้นหาเพื่อให้พบสารสนเทศที่ต้องการ

ด้านที่ 3 ความสามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ ทักษะในการประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ ทักษะในการวิเคราะห์เพื่อตีความสารสนเทศที่ได้มาว่าสารสนเทศใดควรนำมาใช้ ทักษะในการสังเคราะห์สารสนเทศ และทักษะในการสื่อสารนำเสนอสารสนเทศที่สังเคราะห์เรียบร้อยแล้ว

ปาริชาติ เสารยะวิเศษ (2552) ศึกษาพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยโดยศึกษาจากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาและแนวทางการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ จำนวน 15 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาที่สุ่มจากวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 400 คน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูผู้ดูแลห้องสมุดจำนวน 201 คน จาก 67 โรงเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบเจาะลึก ขั้นตอนที่สองเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูผู้ดูแลห้องสมุด และขั้นตอนที่สามการจัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่นำการรู้สารสนเทศสู่การปฏิบัติจริง จำนวน 12 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้เชี่ยวชาญการรู้สารสนเทศส่วนใหญ่เห็นว่า การรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ นักเรียนควรมีความสามารถรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ ใช้กลยุทธ์ค้นหาสารสนเทศ และเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่เลือกไว้ได้ 2) ด้านการประเมินสารสนเทศที่ได้รับ นักเรียนควรสามารถวิเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับ ให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ ประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศที่ได้รับ ให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ ประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศที่ได้รับ จัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ และระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้ และ 3) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ นักเรียนสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้เดิมของตน ใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหา นำเสนอผลจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมได้

2. นักเรียนระดับประถมศึกษาประมาณร้อยละ 50 มีการรู้สารสนเทศในระดับมาก และเมื่อมีการจำแนกเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีการรู้สารสนเทศด้านการประเมินสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 71.9) แต่มีการรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึงสารสนเทศน้อยที่สุด (ร้อยละ 61.3) สำหรับโครงสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย หลังวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 18 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ 7 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านการประเมินสารสนเทศ 6 องค์ประกอบย่อย และ 3) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ 5 องค์ประกอบย่อย

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้สารสนเทศระดับประถมศึกษา พบว่า มี 9 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ผลการเรียนรู้ของนักเรียน 2) พฤติกรรมการใช้เรียนรู้อ่านของนักเรียน 3) การจัดหาสื่อเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง 4) ความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของครู 5) ขนาดของโรงเรียน 6) เขตที่ตั้งของโรงเรียน 7) แหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในโรงเรียน 8) ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและครูผู้ดูแลห้องสมุด และ 9) อิทธิพลของสื่อมวลชนที่สนับสนุนการรู้สารสนเทศ ทั้งนี้ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถอธิบายการผันแปรการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 53 และได้รูปแบบปัจจัยอิทธิพลต่อการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย เรียกว่า SFMS Model

4. การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา ยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูผู้ดูแลห้องสมุด มากถึงร้อยละ 90 ยังไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “การรู้สารสนเทศ” และน้อยกว่าร้อยละ 40 ที่สอดแทรกทักษะการรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน 2) โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ กับความต้องการของนักเรียน และพบว่าเกือบครึ่งยังไม่ได้สอนให้นักเรียนเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้

อินเทอร์เน็ตในการช่วยค้นคว้า 3) โรงเรียนน้อยกว่าร้อยละ 50 มีสื่อที่ไม่ดีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนน้อยกว่าร้อยละ 40 มีการจัดหมวดหมู่หนังสือ โรงเรียนน้อยกว่าร้อยละ 20 มีเครื่องมือช่วยค้น และมีระบบห้องสมุดอัตโนมัติ และโรงเรียนน้อยกว่าร้อยละ 5 มีครูผู้ดูแลห้องสมุดที่จบบรรณารักษ์โดยตรง 4) ผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าร้อยละ 50 เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาห้องสมุดด้านอาคารสถานที่มากกว่าการผลักดันการรัฐสวสนเทศสู่การปฏิบัติจริงในระดับโรงเรียน และ 5) โรงเรียนน้อยกว่าร้อยละ 50 ที่ครูผู้สอนและผู้ดูแลห้องสมุดร่วมมือกันในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การใช้ห้องสมุด และประเมินการสอนการใช้ห้องสมุด และโรงเรียนน้อยกว่าร้อยละ 30 ที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียน

ชุติมา สัจจามันท์ (2554) ศึกษาเรื่องการพัฒนามาตรฐานการรัฐสวสนเทศสำหรับนักเรียนไทย วัดดูประสงคใในการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานการรัฐสวสนเทศสำหรับการเรียนรูของนักเรียนไทย วิจัยโดยการวิเคราะห์เอกสารมาตรฐาน แนวทางหรือตัวแบบการรัฐสวสนเทศขององค์การระดับชาติ และระดับสากล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยเกี่ยวข้องกับการรัฐสวสนเทศเพื่อยกร่างมาตรฐาน การสอบถามความคิดเห็นกลุ่มผู้บริหาร ครู อาจารย์ผู้สอนและ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิระดับผู้บริหารและกำหนดนโยบายการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หาค่าดัชนีความสอดคล้องและการพรรณนาความ ผลการวิจัย พบว่า มาตรฐานการรัฐสวสนเทศสำหรับนักเรียนไทยที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยสมรรถนะหลักการรัฐสวสนเทศ 6 รายการ เรียกว่า “6 ฐ” ดังนี้

1. ฐูตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของสวสนเทศ
2. ฐูและเข้าถึงแหล่งสวสนเทศและใช้เครื่องมือค้นสวสนเทศ
3. ฐูวิเคราะห์ ประเมินและเลือกสวสนเทศที่ต้องการ
4. ฐูรวบรวมจัดระบบและสังเคราะห์สวสนเทศ
5. ฐูและสามารถใช้สวสนเทศ ผลิตและนำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์
6. ฐูและมีจริยธรรมเคารพกฎหมายและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเด็น

ที่เกี่ยวข้องกับสวสนเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. วิธีการสอนการรัฐสวสนเทศของนักเรียน ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของโคบาสิกาวา

(Kobasigawa. 1983) เบรก (Brake. 1980) ดาริมเพิล (Dalrympe. 2002) ยวดี ดอกรังกุล (2549) ชมพูนุช ยอดยั้ง (2551) และปาริชาติ เสาวระวิเศษ (2552) ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนใช้รูปแบบการสอนการรัฐสวสนเทศที่หลากหลาย ได้แก่ การสอนแบบบรรยาย การสาธิตทางออนไลน์

การทดลอง การเล่าเรื่อง การทำแบบฝึกหัด การอภิปรายในชั้นเรียน การสอนทางไกล การสอนโดยใช้เอกสาร การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สอนแบบการให้คำแนะนำ และการกำหนดงานให้นักเรียน

2. เนื้อหาการสอนการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน ได้แก่ งานวิจัยของกิบสัน (Gibson. 2002) ที่พบว่าควรจัดเนื้อหาการสอนการรู้สารสนเทศตามขั้นตอนหรือวิธีการทำโครงการของนักเรียน ผลการศึกษาของ สเปียร์แมน (2009) ที่พบว่าครูเน้นสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะการใช้เว็ลด์ไวด์เว็บ และผลการศึกษาของ ชมพูนุช ยอดยิ่ง (2551) พบว่าครูสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดความต้องการของสารสนเทศ การกำหนดหัวข้อ การเลือกแหล่งสารสนเทศ ประเภททรัพยากรสารสนเทศ การใช้เครื่องมือค้น การค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ การใช้กลยุทธ์ในการสืบค้น การประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ การวิเคราะห์ สังเคราะห์สารสนเทศและการนำเสนอสารสนเทศ

3. การกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน ได้แก่ งานวิจัยของปาริชาติ เสารยะวิเศษ (2552) ที่ศึกษาเพื่อกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย และงานวิจัยของ ชุตติมา สัจจามันท์ (2554) ที่กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย 6 รายการ ที่เรียกว่า “6 รู้” นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของเวิน และชีฮ์ (Wen; & Shih. 2006: Online) ที่กำหนดมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศไทยได้ทุกวัน

4. การจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศ ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของ สเปียร์แมน (Spearman. 2009) กิบสัน (Gibson. 2002) เวิน และชีฮ์ (Wen; & Shih. 2006) และอาชัญญา รัตนอุบลและคนอื่น ๆ (2549) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูผู้สอนในเรื่องการรู้สารสนเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศโดยต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการรู้สารสนเทศ และการส่งเสริมความเข้าใจแก่ผู้บริหารต่อการรู้สารสนเทศและการพัฒนาแผนการสอนการรู้สารสนเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ จำนวน 15 คน เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียน” จัดโดย องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) เมื่อวันที่ 12 – 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ จำนวน 5 คน ได้แก่ อาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 3 คน และนักการศึกษา 2 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบร่างหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ แบบบันทึกข้อมูลสารสนเทศในกลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. แบบร่างหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้
  - 1.1 ศึกษาเอกสารและวรรณกรรม ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารการประชุม งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบและมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนทั้งในและต่างประเทศ จำนวน 7 ตัวแบบ ได้แก่
    - 1.1.1 ตัวแบบการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกันและสมาคมเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยี (AASL & AECT)
    - 1.1.2 ตัวแบบการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy)

Guidelines Model)

1.1.3 ตัวแบบการรู้สารสนเทศเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™

Model)

1.1.4 ตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big 6 Skill™ Model)

1.1.5 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา ของ ปารีชาติ เสารยะ
วิเศษ

1.1.6 มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษา ของ อาชญญา รัตนอุบล
และคณะ

1.1.7 มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย ของ ชุตติมา สัจจามันท์

1.2 วิเคราะห์ตัวแบบและมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนทั้ง 7 ตัวแบบ เพื่อ
หาความสอดคล้องและครอบคลุมทักษะการรู้สารสนเทศ และนำมากำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่
เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการรู้สารสนเทศ 4 ด้าน คือ
การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ และการ
ประเมินผลลัพธ์

1.3 สร้างแบบร่างหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 มาตรฐาน

2. แบบบันทึกข้อมูลสารสนเทศในกลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ มีขั้นตอนในการสร้าง
ดังนี้

2.1 กำหนดหัวข้อและประเด็นการสนทนากลุ่ม โดยจัดลำดับข้อคำถามที่ใช้เป็นคำถาม
นำในการสนทนากลุ่มตามองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้
คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

2.2 กำหนดรายละเอียดของแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

2.2.1 จุดหมายหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกำหนดที่เป็น
เป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอน โดยสามารถระบุคุณสมบัติของนักเรียนด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย
และทักษะพิสัยที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.2 มาตรฐานการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึง
ระดับความรู้และความสามารถที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนในวิชาการรู้สารสนเทศ ซึ่งผู้วิจัยกำหนด
ไว้ 4 มาตรฐานการเรียนรู้ คือ การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การนำ
สารสนเทศไปใช้ และการประเมินผลลัพธ์ โดยให้พิจารณาขอบเขตและความเหมาะสมของแต่ละ
มาตรฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.3 คำอธิบายรายวิชาการรู้สารสนเทศ คำอธิบายสาระสำคัญโดยสังเขปของวิชาการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.4 โครงสร้างรายวิชาการรู้สารสนเทศ การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา รวมทั้งการกำหนดจำนวนหน่วยการเรียนรู้ จำนวนชั่วโมงต่อหน่วยการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.5 หน่วยการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.6 การวัดและประเมินผล ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล เกณฑ์การวัดและประเมินผล เครื่องมือในการวัดและประเมินผล ตลอดจนการรายงานผลการวัดและประเมินผลแก่นักเรียน

2.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยข้อคำถามสำหรับวัดความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญตามองค์ประกอบของแบบจำลองหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบจำลองหลักสูตรให้สมบูรณ์

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสนทนากลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 การเตรียมการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ในการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 15 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์เชิญครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ในวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 13.00 น. ณ ห้องเรียน 632 ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้ส่งหนังสือรับรอง

ดังกล่าวพร้อมร่างหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศเพื่อให้ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ได้อ่านและพิจารณา ก่อนเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1.2 การดำเนินการสนทนากลุ่ม วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2555 ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ได้เดินทางมายังภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ตามวันเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย การสนทนากลุ่มเริ่มขึ้นในเวลา 13.00 น. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยมีนางอานวยพร กิ่งแก้วและนางสาวสุดาวรัตน์ อินเหลี่ยม ครูโรงเรียนคลองกะจะ (พงษ์สมบัติบำรุง) เป็นผู้ช่วยในการจัดบันทึกข้อมูลการสนทนา ผู้วิจัยได้บันทึกเสียงการสนทนาโดยได้รับการอนุญาตจากผู้ร่วมสนทนาทุกคน ทั้งนี้เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลและใช้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในการสนทนาดำเนินไปได้ด้วยดีเนื่องจากผู้ร่วมสนทนาได้อ่านร่างหลักสูตรและเตรียมคำถาม ข้อเสนอแนะที่จะอภิปรายในแต่ละประเด็น ทำให้สามารถได้ข้อสรุปครบทุกองค์ประกอบ การสนทนากลุ่มได้สิ้นสุดในเวลา 16.00 น. รวมเวลาสนทนาทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

2.1 การเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการรัฐสารสนเทศซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน ได้แก่

2.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2.1.2 รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ ศรารณะวงศ์ สาขานิเทศศาสตร์และสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1.3 อาจารย์ ดร. ปาริชาติ เสารยะวิเศษ สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

2.1.4 นางยุริรัตน์ กิตติภูมิชัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.1.4 นางอรสา รัศมี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอสัมภาษณ์และร่างหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วแก่ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง พร้อมนัดหมายวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2555 เป็นการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างโดยกำหนดข้อคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญของแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ที่ปรับปรุงแก้ไขจากคำแนะนำของกลุ่มสนทนา นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาและให้คะแนนความเหมาะสมของแบบจำลองในแบบสอบถามความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการ IOC (Index of item objective congruence) จากนั้นจะนัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคล โดยข้อความพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความตรงตามเนื้อหาน้อยกว่า 1 คะแนน และองค์ประกอบนั้นมีคะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดน้อยกว่า 0.50 คะแนน จะใช้เป็นข้อความในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้วิธีจดบันทึก และเมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแต่ละครั้งผู้วิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อประเมินว่าข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ครั้งนั้นสมบูรณ์ครบถ้วนหรือไม่ สามารถตอบคำถามการวิจัยในการสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศว่ามีความถูกต้องตามหลักวิชาการและความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการเรียนรู้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งหากไม่ครบถ้วนผู้วิจัยก็จะปรับข้อความสำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์รายต่อไป และหากมีข้อสงสัยจะนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์เพิ่มเติมรวมทั้งใช้การโทรศัพท์สอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์ที่สุด

ภาพประกอบ 1 กระบวนการสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยฟังเสียงการสนทนากลุ่มจากเทปบันทึกเสียงเพื่อตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาจำแนกตามองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศ 6 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล สรุปประเด็น และนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบร่างหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศเดิมให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในระหว่างการสัมภาษณ์หรือการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละรายและเมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญครบทุกคนแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) แบบใช้ทฤษฎี (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2548: 134-135) สรุปประเด็นคำพูด และจัดกลุ่มตามองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศทั้ง 6 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบและมาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศ
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ตัวแบบและมาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐานทักษะการเรียนรู้สารสนเทศจากตัวแบบและมาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียน จำนวน 7 ตัวแบบ ซึ่งได้แก่

1. ตัวแบบการเรียนรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกันและสมาคมเพื่อการศึกษาและเทคโนโลยี (AASL & AECT)
2. ตัวแบบการเรียนรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy Guidelines Model)
3. ตัวแบบการเรียนรู้สารสนเทศเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™ Model)
4. ตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big 6 Skill™ Model)
5. มาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา ของ ปารีชาติ เสารยะวิเศษ
6. มาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษา ของ อาชัญญา รัตนอุบล
7. มาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย ของ ชูติมา สัจจามันท์

จากนั้นนำมาตรฐานทักษะด้านต่าง ๆ ของทั้ง 7 ตัวแบบมาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความครอบคลุมและสอดคล้องในการกำหนดทักษะที่เหมาะสมสำหรับใช้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา การรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศของมาตรฐานและตัวแบบการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน

ทักษะการรู้สารสนเทศ	ตัวแบบและมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนประถมศึกษา						
	AASL & AECT	ตัวแบบการรู้สารสนเทศโคโลราโด	Pathway to Knowledge Model	The Big 6 Skills Model	ปารีชาติ เสารยะ-วิเศษ	อรรถัญญา รัตนอุบล และคณะ	ชุติมา สัจจามันท์
1. การเข้าถึงสารสนเทศ	มี	มี		มี	มี	มี	มี
2. การประเมินสารสนเทศ	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี
3. การนำสารสนเทศไปใช้	มี	มี		มี	มี		มี
4. การประเมินผลลัพธ์			มี	มี	มี		

จากตาราง 1 สรุปได้ว่าทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับตัวแบบและมาตรฐานทั้ง 7 ตัวแบบดังกล่าว มี 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเข้าถึงสารสนเทศ ทักษะการประเมินสารสนเทศ ทักษะการนำสารสนเทศไปใช้ และทักษะการประเมินผลลัพธ์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้นำมาใช้เป็นมาตรฐานการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน พบข้อสรุปเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศจากการสนทนากลุ่ม

องค์ประกอบของหลักสูตร	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
1. จุดหมายหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรกำหนดความหมายของคำว่าความรู้สารสนเทศลงไปเป็นเนื้อหาของบทนำ 2. เห็นด้วยกับการจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ทั้งหมด
2. มาตรฐานการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการตระหนักรู้สารสนเทศในมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1 2. ควรระบุการใช้เครื่องมือค้นสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตในคำอธิบายของตัวชี้วัดที่ 4 มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1 3. ควรเพิ่มเนื้อหาการประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเนื่องจากปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่สืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต โดยเพิ่มไว้ในคำอธิบายตัวชี้วัดที่ 2 ของมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 2 4. ควรระบุวิธีการนำเสนอผลงานของนักเรียนในรูปแบบการนำเสนอผลงานด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น การใช้โปรแกรม PowerPoint ในการนำเสนอ เป็นต้น โดยเพิ่มเติมไว้ในคำอธิบายของตัวชี้วัดที่ 2 ของมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 3
3. คำอธิบายรายวิชา	<p>ควรขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการใช้สารสนเทศอย่างมีคุณธรรมในคำอธิบายรายวิชา โดยระบุว่า “นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเขียนการอ้างอิงและบรรณานุกรมได้”</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของหลักสูตร	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
4. โครงสร้างรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1. เห็นด้วยกับหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 4 หน่วยที่กำหนดไว้ เนื่องจากสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน 2. ไม่เห็นด้วยกับการนำเอามาตรฐานการเรียนรู้มาตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ซึ่งทำให้ไม่น่าสนใจ ควรปรับเปลี่ยนชื่อหน่วยการเรียนรู้ใหม่ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “ค้นหาสิ่งที่ฉันต้องการ” หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “ประเมินสิ่งที่ฉันได้มา” หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “ผลงานของฉัน” และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “ความสำเร็จของฉัน” 3. ควรเพิ่มเวลาเรียนของหน่วยการเรียนรู้ จากเดิมหน่วยละ 4 ชั่วโมง เป็น 5 ชั่วโมง เพื่อให้เวลาเรียนทั้งรายวิชาครบ 40 ชั่วโมง 4. ควรเพิ่มชั่วโมงเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยที่ 2 จากเดิม 2 ชั่วโมงเป็น 3 ชั่วโมงเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 2
5. หน่วยการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. เห็นด้วยกับการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 11 แผน เพราะครอบคลุมทุกมาตรฐานการเรียนรู้ 2. เนื้อหาการสอนไม่ควรซ้ำกับวิชาการใช้ห้องสมุด ซึ่งมีการสอนในระดับชั้นก่อนหน้าแล้ว โดยตัดเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนดังกล่าวออก ซึ่งได้แก่ บัตรรายการ หมวดหมู่หนังสือ และการเรียงหนังสือบนชั้น ควรเพิ่มเติมเนื้อหาการรู้สารสนเทศโดยเฉพาะเรื่องการสืบค้นสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตและการประเมินสารสนเทศ 3. ควรสอนความหมายของการรู้สารสนเทศในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หรือในชั่วโมงปฐมนิเทศก่อนเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้ความหมายของการรู้สารสนเทศก่อนการเรียนรู้ทั้งหมด 4. เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนที่ 2 ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสื่อโสตทัศนฯ ห้องแนะแนว เป็นต้น เนื่องจากเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของหลักสูตร	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
5. หน่วยการเรียนรู้ (ต่อ)	<p>5. ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ควรมีการ ทบทวนความรู้เรื่องเดิมของนักเรียนในเรื่อง บัตรรายการและ หมวกหมู่หนังสือเพื่อเชื่อมโยงกับการสอนเรื่องการใช้ OPAC ในการค้นหาหนังสือ</p> <p>6. กิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ควรกำหนดชั้นนำ ชั้นสอน และชั้นสรุปอย่างชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ</p>
6. การวัดและประเมินผล	<p>1. ควรเน้นการวัดและประเมินผลจากการปฏิบัติงานของนักเรียนใน ทุกแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>2. ควรใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในการประเมินเกี่ยวกับการ สนใจเรียน การสนใจซักถาม ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และ ความตั้งใจทำงาน</p> <p>3. ควรประเมินผลการทำงานโดยดูผลสัมฤทธิ์ จากใบงานหรือการ ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน</p> <p>4. ครูควรรายงานผลการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทุกครั้งเมื่อเรียนจบแต่ ละหน่วยการเรียนรู้</p>

จากตาราง 2 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขแบบร่างหลักสูตรวิชาการรัฐ สारสนเทศจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. จุดหมายหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์เห็นด้วยกับการ กำหนดจุดหมายของหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศ 4 ข้อ ตามมาตรฐานการเรียนรู้และกำหนด ขอบเขตมาตรฐานการเรียนรู้วิชาการรัฐสารสนเทศ ดังนี้

1.1 มาตรฐานที่ 1 การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ นักเรียนมีความสามารถในการ ตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่ง สารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ

1.2 มาตรฐานที่ 2 การประเมินสารสนเทศ นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์สารสนเทศแสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ ประเมินความเกี่ยวข้อง จัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

1.3 มาตรฐานที่ 3 การนำสารสนเทศไปใช้ นักเรียนมีความสามารถในการบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้ของตนเพื่อใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้ สามารถนำเสนอผลงานจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 มาตรฐานที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ นักเรียนมีความสามารถในการประเมินผลที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวกับสารสนเทศ สามารถแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

2. คำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

2.1 รหัสวิชาการรู้สารสนเทศ คือ ง 16102

2.2 ชื่อวิชา คือ วิชาการรู้สารสนเทศ

2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.4 จำนวนชั่วโมงในการจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมง

3. โครงสร้างรายวิชา ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

3.1 หน่วยการเรียนรู้ มีจำนวน 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ค้นหาสิ่งที่ฉันต้องการกัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินสิ่งที่ได้มา หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ผลงานของฉัน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความสำเร็จของฉัน

3.2 เวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 40 ชั่วโมง 1 ปีการศึกษา

4. หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ 11 แผน ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อกิจกรรมและสื่อปริบท และแหล่งการเรียนรู้ จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต บุคคล และสถานที่/สถานการณ

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิธีการวัดและประเมินผล เครื่องมือการวัดและประเมินผล และเกณฑ์การวัดและประเมินผล ซึ่งมีวิธีดำเนินการสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐศาสตรบัณฑิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ปรับปรุงแก้ไขจากคำแนะนำของกลุ่มสนทนา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาและให้คะแนนความเหมาะสมของแบบจำลองในแบบสอบถามความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ด้วยวิธีการ IOC (Index of item objective congruence) จากนั้นนัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคลเพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในประเด็นคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนน IOC น้อยกว่า 1 คะแนน และคะแนนรวมประเด็นคำถามนั้นน้อยกว่า 0.50 คะแนน

ตาราง 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐศาสตรบัณฑิต

องค์ประกอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
1. จุดหมายหลักสูตร	1	1	1	1	1	1	เหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นด้วยกับจุดหมายหลักสูตรวิชาการรัฐศาสตรบัณฑิตที่เขียนตามมาตรฐานการเรียนรู้
2. มาตรฐานการเรียนรู้	1	0	1	1	-1	.40	ไม่เหมาะสม	1. มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 1 ในคำอธิบายของตัวชี้วัดที่ 1 เดิมกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องการได้ ควรแก้ไขเป็น กำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องศึกษาค้นคว้าได้ 2. มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 2 ควรแก้ไขคำอธิบายของตัวชี้วัดที่ 3 ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดโดยการใช้คำว่า “จัดกลุ่ม” แทนคำว่า “การวางโครงเรื่อง” ของรายงาน...

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
2. มาตรฐานการเรียนรู้ (ต่อ)	1	0	1	1	-1	.40	ไม่เหมาะสม	<p>3. มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 2 มีตัวชี้วัดเพียง 2 ตัวซึ่งไม่ครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งหมดตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่ 2 ควรเพิ่มตัวชี้วัดพร้อมคำอธิบาย ซึ่งได้แก่ ตัวชี้วัดเรื่อง การแสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ</p> <p>4. มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 3 ควรเพิ่มคำอธิบายของตัวชี้วัดที่ 3 ซึ่งได้แก่ การบอกแหล่งที่มาของข้อมูลได้</p> <p>5. มาตรฐานการเรียนรู้ที่ 4 ควรแก้ไขคำอธิบายในตัวชี้วัดที่ 2 เดิม “การปรับปรุงแก้ไขงานของตนเอง กลุ่มให้ดีขึ้นจากคำแนะนำและคำวิจารณ์ของครู เพื่อนร่วมชั้น และผู้ปกครอง” เป็น “การปรับปรุงแก้ไขงานของตนเอง กลุ่มให้ดีขึ้นจากคำแนะนำและคำวิจารณ์ของครูและเพื่อนร่วมชั้น”</p>
3. คำอธิบายรายวิชา	-1	0	1	1	1	.40	ไม่เหมาะสม	<p>1. ควรแก้ไขตอนท้ายของคำอธิบายรายวิชา โดยการเพิ่มข้อความว่า “สรุปผลเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต”</p> <p>2. ควรเขียนคำอธิบายรายวิชาตามรูปแบบการเขียนคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
4. โครงสร้างรายวิชา	1	0	1	0	0	.40	ไม่เหมาะสม	<p>1. ควรแก้ไขชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้นำสนใจสำหรับเด็กเล็ก โดยแก้ไขชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “ค้นหาสิ่งที่ฉันต้องการ” เป็น “มาค้นหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้กัน” ชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “ประเมินสิ่งที่ฉันได้” เป็น “ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้” หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “ผลงานของฉัน” เป็น “นี่คือผลงานของฉัน” และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “ความสำเร็จของฉัน” เป็น “ความภาคภูมิใจของฉัน”</p> <p>2. ควรเพิ่มสื่อรูปแบบตาราง เป็นสื่อการเรียนการสอนด้วย</p>
5. หน่วยการเรียนรู้	0	1	0	1	-1	.20	ไม่เหมาะสม	<p>1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1</p> <p>1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1</p> <p>1.1.1 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจของนักเรียน</p> <p>1.1.2 จัดทำใบความรู้ประกอบการเรียนการสอนให้ครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>1.1.3 จัดทำใบงานให้มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>1.1.4 ปรับปรุงเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้ชัดเจนและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ</p> <p>1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2</p> <p>1.2.1 ควรเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้โดยเพิ่มความหมายของสารสนเทศ</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
5. หน่วยการเรียนรู้ (ต่อ)	0	1	0	1	-1	.20	ไม่เหมาะสม	<p>1.2.2 จัดแหล่งการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>1.2.3 จัดทำใบความรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>1.2.4 ควรเพิ่มทักษะการคิดแบบบูรณาการเข้าไปในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน</p> <p>1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3</p> <p>1.3.1 ควรเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>1.3.2 จัดทำใบความรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้ในแผนจัดการเรียนรู้</p> <p>1.3.3 จัดทำใบงานให้มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4</p> <p>1.4.1 ควรแก้ไขการวัดและประเมินผลโดยให้แนบแบบประเมินการวัดและประเมินผล การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตด้วย</p> <p>2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2</p> <p>2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1</p> <p>2.1.1 ควรเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้อยู่ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง</p> <p>2.1.2 ควรปรับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
5. หน่วยการเรียนรู้ (ต่อ)	0	1	0	1	-1	.20	ไม่เหมาะสม	<p>2.1.3 เนื้อหาการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับภาวะวิเคราะห้ ควรเพิ่มเติมการวิเคราะห์สารสนเทศอื่นนอกจากข่าว เช่น บทความ หนังสือเรียน เป็นต้น</p> <p>2.1.4 เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดในแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2</p> <p>2.2.1 ควรปรับแก้กิจกรรมการเรียนรู้ให้ง่ายและเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก</p> <p>2.2.2 ควรเพิ่มเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ในช่วงที่ 2 เรื่อง “การประเมินความน่าเชื่อถือ” โดยการประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศอื่นที่ใกล้ตัวนักเรียน เช่น หนังสือแบบเรียน สารานุกรม เป็นต้น</p> <p>2.2.3 ควรจัดทำใบงานประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม</p> <p>2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3</p> <p>2.3.1 ควรแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง “การวางโครงเรื่อง” ให้เชื่อมโยงหรือใช้ตัวอย่างเดียวกันกับกับแผนจัดการเรียนรู้อื่น</p> <p>2.3.2 ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์</p> <p>2.3.3 ควรจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล “แบบประเมินการวางโครงเรื่องรายงานของนักเรียน”</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
5. หน่วยการเรียนรู้ (ต่อ)	0	1	0	1	-1	.20	ไม่เหมาะสม	<p>3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3</p> <p>3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1</p> <p>3.1.1 ควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้ง่ายและเหมาะสมกับเด็กเล็ก</p> <p>3.1.2 ควรจัดทำใบงานประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม</p> <p>3.1.3 ควรจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล “แบบประเมินการเขียนรายงาน” และ “แบบประเมินการเขียนการอ้างอิงและบรรณานุกรม”</p> <p>3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2</p> <p>3.2.1 ควรปรับเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ง่ายขึ้น</p> <p>3.2.2 ควรเพิ่มเนื้อหาการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหา</p> <p>3.2.3 ควรแก้ไขคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเพิ่ม “จริยธรรมในการเข้าถึงและใช้สารสนเทศ” สำหรับการเรียบเรียงรายงาน</p> <p>3.2.4 ควรจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล “แบบประเมินการนำเสนอรายงานของนักเรียน”</p> <p>4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4</p> <p>4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1</p> <p>4.1.1 ควรจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล “แบบประเมินผลการปรับปรุงแก้ไขผลงานของนักเรียน”</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนนผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
	1	2	3	4	5			
5. หน่วยการเรียนรู้ (ต่อ)	0	1	0	1	-1	.20	ไม่เหมาะสม	4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 (ต่อ) 4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 4.2.1 ควรแก้ไขเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ให้ง่ายและเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก 4.2.2 ควรเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 4.2.3 ควรจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล “แบบประเมินการปรับปรุงแก้ไขผลงานของนักเรียน”
6. การวัดและประเมินผล	1	1	1	1	1	1	เหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นด้วยกับเกณฑ์และวิธีการวัดและประเมินผลในภาพรวม

จากตาราง 3 แสดงว่า แบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีองค์ประกอบที่เหมาะสมหรือคะแนนรวมเท่ากับ 1.00 มี จำนวน 2 องค์ประกอบ คือ จุดหมายหลักสูตร และการวัดและประเมินผล และมีองค์ประกอบที่ไม่เหมาะสมหรือคะแนนรวมน้อยกว่า 0.50 มีจำนวน 4 องค์ประกอบ คือ มาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้างรายวิชา คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสรุปคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไของค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. จุดหมายหลักสูตร กำหนดจุดหมายหลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานทักษะการรัฐสารสนเทศสำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ จำนวน 4 ข้อ คือ
  - 1.1 เพื่อพัฒนาทักษะการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ
  - 1.2 เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินสารสนเทศ
  - 1.3 เพื่อพัฒนาทักษะการนำสารสนเทศไปใช้
  - 1.4 เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินผลลัพท์
2. มาตรฐานการเรียนรู้ กำหนดตามมาตรฐานทักษะการรัฐสารสนเทศสำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ จำนวน 4 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 1 การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

มาตรฐานที่ 2 การประเมินสารสนเทศ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

มาตรฐานที่ 3 การนำสารสนเทศไปใช้ นักเรียนสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

มาตรฐานที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ นักเรียนสามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

3. คำอธิบายรายวิชา รายละเอียดเกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชา มีดังนี้

- 3.1 รหัสวิชาความรู้สารสนเทศ: ง 16102
- 3.2 ชื่อวิชา: การรู้สารสนเทศ
- 3.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้: กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 3.4 จำนวนชั่วโมง: 40 ชั่วโมง

4. โครงสร้างรายวิชา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1 หน่วยการเรียนรู้ มีจำนวน 4 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “มาค้นหาสิ่งที่ฉันต้องการเรียนรู้” หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้” หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “นี่คือผลงานของฉัน” และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “ความภาคภูมิใจของฉัน”

4.2 ผลการเรียนรู้ ประกอบด้วยรายละเอียด 5 ประเด็น ดังนี้

4.2.1 นักเรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ โดยตระหนักว่าสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการศึกษา

4.2.2 นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและค้นหาสารสนเทศได้

4.2.3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกสารสนเทศที่ต้องการ

4.2.4 นักเรียนสามารถรวบรวม จัดระบบและสังเคราะห์สารสนเทศ

4.2.5 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศและนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม

4.3 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ มี 5 ประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อกิจกรรมและสื่อบริบท และแหล่งการเรียนรู้ มี 4 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต บุคคล และสถานที่/สถานการณ์

5. หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ และ 11 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

5.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มาค้นหาสิ่งที่ฉันต้องการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ฉันต้องการรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ค้นหาคำตอบที่ต้องการ

5.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้ ประกอบด้วย 3 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 คัดกรองข้อมูลที่ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินข้อมูลที่ฉันได้มา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ช่วยกันจัดกลุ่มดีกว่า

5.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นี่คือผลงานของฉัน ประกอบด้วย 2 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ฝึกเขียนรายงานและแหล่งอ้างอิง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 นำเสนอผลงาน

5.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความภาคภูมิใจของฉัน ประกอบด้วย 2 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 งานของฉันกับความคิดเห็นของเพื่อน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินรายงานของฉัน

6. การวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับวิธีการวัดและประเมินผลของนักเรียนประถมศึกษาในวิชาการรู้สารสนเทศ ซึ่งมี 2 รูปแบบ ดังนี้

6.1 วิธีการวัดและประเมินผล ใช้แบบทดสอบ ประเมินจากผลงานของนักเรียน ประเมินตามสภาพจริงโดยใช้รูบริค และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

6.2 การรายงานผลการวัดและประเมินผล รายงานผลในรูปของคะแนนและระดับผลการเรียน การให้ข้อคิดเห็น และการรายงานด้วยวาจา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ จำนวน 15 คน เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ทักษะความรู้สารสนเทศสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียน” จัดโดย องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) เมื่อวันที่ 12 – 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 15 คน จากครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ที่เข้าร่วมการอบรม จำนวน 57 คน

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้สารสนเทศ จำนวน 5 คน ได้แก่ อาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 3 คน และนักการศึกษา 2 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในการสอนความรู้สารสนเทศและเกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับประถมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด คือ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยข้อคำถามสำหรับวัดความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญตามองค์ประกอบของแบบจำลองหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบาย

รายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบจำลองหลักสูตรให้สมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มจากครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2551 เวลา 13.00 น. ณ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้สารสนเทศ จำนวน 5 คน ในช่วงวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2555 ถึง วันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2555 โดยการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเป็นการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งข้อคำถามพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนความตรงตามเนื้อหา น้อยกว่า 1 คะแนน และองค์ประกอบนั้นมีคะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดน้อยกว่า 0.50 คะแนน จึงใช้เป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียน

4. การจัดการทำข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยฟังเสียงการสนทนากลุ่มจากเทปบันทึกเสียงเพื่อตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาพิจารณาตามองค์ประกอบของแบบร่างหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศ 6 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล สรุปประเด็นและนำมาแก้ไขปรับปรุงแบบร่างหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศเดิมให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะและความต้องการของครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

4.2 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในระหว่างการสัมภาษณ์และเมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญครบทุกคนแล้ว โดยการจำแนกชนิดข้อมูล สรุปประเด็นคำพูดและจัดกลุ่มตามองค์ประกอบของหลักสูตรวิชาความรู้สารสนเทศทั้ง 6 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ จุดหมายหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแบบจำลอง

หลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้ได้แบบจำลองหลักสูตรที่ สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. มาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศที่ใช้ในการกำหนดจุดหมายหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 การเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 การประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 การนำสารสนเทศไปใช้ และ มาตรฐานที่ 4 การประเมินผลลัพธ์

2. แบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 จุดหมายหลักสูตร มี 4 ข้อ ดังนี้

- (1) เพื่อพัฒนาทักษะการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ
- (2) เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินสารสนเทศ
- (3) เพื่อพัฒนาทักษะการนำสารสนเทศไปใช้
- (4) เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินผลลัพธ์

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ มี 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐาน ง 1.1 การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

มาตรฐาน ง 2.1 การประเมินสารสนเทศ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

มาตรฐาน ง 3.1 การนำสารสนเทศไปใช้ นักเรียนสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

มาตรฐาน ง 4.1 การประเมินผลลัพธ์ นักเรียนสามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

2.3 คำอธิบายรายวิชา

รายวิชาการรู้สารสนเทศ รหัสวิชา ง 16102 เวลาเรียน 40 ชั่วโมง เป็นวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คำอธิบายรายวิชามีดังนี้

ฝึกการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศโดยการสร้างการตระหนักถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การระบุแหล่งสารสนเทศ มีทักษะการเข้าถึงสารสนเทศได้ ฝึกทักษะการประเมินสารสนเทศที่ได้รับมาได้โดยวิเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับ ประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ จัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ ฝึกการนำสารสนเทศไปใช้โดยสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้เดิมของตนเอง นำเสนอผลงานจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม สามารถใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม ฝึกการประเมินผลลัพธ์สามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้โดยสามารถปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองและกลุ่ม สามารถประเมินผลงานของตนเองได้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.4 โครงสร้างรายวิชา

2.4.1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 1 หน่วยกิต ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้จำนวน 40 ชั่วโมงใน 1 ปีการศึกษา

2.4.2 ผลการเรียนรู้ มี 5 ข้อ ดังนี้

2.4.2.1 นักเรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ โดยตระหนักว่าสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการศึกษา

2.4.2.2 นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและค้นหาสารสนเทศได้

2.4.2.3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกสารสนเทศที่ต้องการ

2.4.2.4 นักเรียนสามารถรวบรวม จัดระบบและสังเคราะห์สารสนเทศ

2.4.2.5 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศและนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์

และมีจริยธรรม

2.4.3 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ มี 5 ประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อกิจกรรมและสื่อบริบท และแหล่งการเรียนรู้ มี 4 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต บุคคล และสถานที่/สถานการณ์

2.5 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ 11 แผนจัดการเรียนรู้ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ต้องรู้	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ต้องรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ที่ค้นคว้า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ค้นหาคำตอบที่ต้องการ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 คัดกรองข้อมูลที่ได้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินข้อมูลที่ค้นได้มา แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ช่วยกันจัดกลุ่มดีกว่า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นี่คือผลงานของฉัน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ฝึกเขียนรายงานและแหล่งอ้างอิง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 นำเสนอผลงาน
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความภาคภูมิใจของฉัน	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 งานของฉันกับความ คิดเห็นของเพื่อน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินรายงานของฉัน

2.6 การวัดและประเมินผล

2.6.1 วิธีการวัดและประเมินผล มี 3 วิธี ดังนี้

2.6.1.1 การใช้แบบทดสอบและข้อสอบ

2.6.1.2 การประเมินผลงานของนักเรียน ได้แก่ ใบงาน สมุดบันทึก ชิ้นงาน บันทึกประจำวัน และแฟ้มผลงาน รวมทั้งการประเมินตามสภาพจริงโดยใช้รูบริค

2.6.1.3 การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของนักเรียน โดยการสังเกต การนำทักษะความรู้ไปใช้ การตั้งคำถาม การตอบคำถาม และลักษณะนิสัยที่ต้องการซึ่งได้แก่ การตั้งใจเรียน การทำงานกลุ่ม และการซักถาม

2.6.2 การรายงานผลการวัดและประเมินผล มี 4 รูปแบบ ดังนี้

2.6.2.1 รายงานในรูปแบบคะแนน

2.6.2.2 รายงานระดับผลการเรียน

2.6.2.3 การให้ข้อคิดเห็นด้วยการเขียน

2.6.2.4 การรายงานด้วยวาจา

การอภิปรายผล

ผลการศึกษามีข้อค้นพบที่น่าสนใจและควรอภิปรายผล ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. มาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศที่ใช้ในการกำหนดจุดหมายหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 การเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐานที่ 2 การประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 การนำสารสนเทศไปใช้ และ มาตรฐานที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเกิดจากผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์จากตัวแบบและมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศ 7 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกันและสมาคมเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยี (AASL & AECT) ตัวแบบการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy Guidelines Model) ตัวแบบการรู้สารสนเทศเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™ Model) ตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big 6 Skill™ Model) มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนประถมศึกษา ของ ปารีชาติ เสาวระยะวิเศษ มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษา ของ อาชัญญา รัตนอุบลและคณะ และมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย ของ ชุตินา สัจจามันท์ โดยพิจารณาความเหมือนและความแตกต่างเพื่อให้ได้ทักษะการรู้สารสนเทศที่ครอบคลุมทั้ง 7 ตัวแบบที่มีทั้งความเป็นสากลและความเป็นไทย ประกอบกับประสบการณ์ของคณะครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ร่วมอภิปรายกลุ่มในการพิจารณาความเหมาะสมของมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทยที่เป็นเด็กเล็กหรือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่เคยได้รับการฝึกฝนหรือเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้สารสนเทศมาก่อน โดยกำหนดขอบเขตที่กว้างกว่าการสอนการใช้ห้องสมุดที่เน้นความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดและทักษะการใช้ห้องสมุด ส่วนการสอนการรู้สารสนเทศจะมุ่งเน้นการสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ตลอดชีวิตและให้มีทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้แหล่งทรัพยากรต่าง ๆ การแปลความหมายและการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ตลอดจนแนวคิดและรูปแบบในการจัดการสารสนเทศ กล่าวคือ เป็นการเปลี่ยนจากการสอนทักษะการใช้ห้องสมุด (Library skills) เป็นทักษะสารสนเทศ (Information skills) โดยการใช้ห้องสมุดนั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการรู้สารสนเทศ (สมาน ลอยฟ้า. 2545: 20 -30; Rader. 1990: 20; Seamans. 2001: 3)

2. ผลการร่างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 จุดหมายหลักรัฐวิชาการรู้สารสนเทศมุ่งพัฒนานักเรียนเพื่อให้เกิดทักษะการรู้สารสนเทศใน 4 ด้าน คือ เพื่อพัฒนาทักษะการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการนำสารสนเทศไปใช้ และเพื่อพัฒนาทักษะการประเมินผลลัพธ์ โดยเน้นให้เกิดพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยแก่นักเรียน ซึ่งเชื่อมโยงกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และมีทักษะในชีวิต นอกจากนี้จุดมุ่งหมายหลักสูตรตามทักษะการรู้สารสนเทศทั้ง 4 ด้านดังกล่าว สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ว่า “เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การปัญหาหรือการสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 204-205) และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนสามารถนำทักษะการรู้สารสนเทศไปพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการวิเคราะห์ กระบวนการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนทั้งในด้านการเรียนและการประกอบอาชีพ และพัฒนาตนเองให้เป็นนักเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: ออนไลน์) รวมทั้งยังสัมพันธ์กับภารกิจด้านผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ต้องการพัฒนานักเรียนให้สามารถวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข่าวสาร เข้าใจและใช้กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย และมีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ สร้างสรรค์ เข้าถึงและใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย (กรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษา. 2552: 7-8)

2.2 มาตรฐานการเรียนรู้ หลักรัฐวิชาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษา กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ง 1.1 การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ มาตรฐาน ง 2.1 การประเมินสารสนเทศ มาตรฐาน ง 3.1 การนำสารสนเทศไปใช้ และมาตรฐาน ง 4.1 การประเมินผลลัพธ์ ทั้งนี้เนื่องจากมาตรฐานการเรียนรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 4 มาตรฐานดังกล่าวได้จากการสังเคราะห์ที่ตัวแบบและมาตรฐานการรู้สารสนเทศทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ จึงมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน และสมาคมเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยี (AASL & AECT) (American Association of School Librarians. 1998: Online) ตัวแบบเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™ Model) มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษาของอัชัญญา รัตนอุบลและคนอื่น ๆ (2549)

และมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทยของชุดิมา สัจจันันท์ (2554) ในมาตรฐานการเรียนรู้ 3 มาตรฐาน คือ การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการนำสารสนเทศไปใช้ ส่วนตัวแบบการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Library Guidelines Model) (The Colorado Department of Education. 2009: Online) มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ 2 มาตรฐาน คือ การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ และการประเมินผล ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุช ยอดยิ่ง (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่สอนการรู้สารสนเทศโดยเน้นทักษะการรู้สารสนเทศ 3 ด้าน คือ ความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และความสามารถในการนำสารสนเทศไปใช้ แต่ไม่พบว่ามีการสอนทักษะการประเมินผลลัพท์

2.3 คำอธิบายรายวิชา หลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ กำหนดรหัสวิชา ง 16102 เวลาเรียน 40 ชั่วโมง เป็นวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และมีคำอธิบายรายวิชาโดยฝึกฝนนักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ 4 ด้าน คือ ฝึกการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ ฝึกทักษะการประเมินสารสนเทศที่ได้รับ ฝึกการนำสารสนเทศไปใช้ และฝึกการประเมินผลลัพท์ หลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศมีเวลาเรียน 40 ชั่วโมงในหนึ่งปีการศึกษา และเป็นวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามสาระสำคัญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ระบุว่า “เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการแก้ปัญหาหรือสร้างงาน และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: ออนไลน์) นอกจากนี้การสร้างหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดการเรียนรู้วิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อม จุดเน้น บริบทของสถานศึกษาและนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2551: ออนไลน์) อีกทั้งการเรียนการรู้สารสนเทศเป็นการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนได้รู้จักการสร้างผลงานที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ วิชานี้จึงต้องฝึกฝนนักเรียนตามขั้นตอนตั้งแต่การตระหนักรู้เข้าถึง ประเมินและการนำสารสนเทศไปใช้ ตลอดจนการประเมินผลลัพท์ที่ได้จากผลงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิบสัน (Gibson. 2002) ที่พบว่าการสอนการรู้สารสนเทศควรสอนตามขั้นตอนหรือวิธีทำโครงการงานของนักเรียน

2.4 โครงสร้างรายวิชา แบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศกำหนดโครงสร้างรายวิชาประกอบด้วย จำนวน 1 หน่วยกิต ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 40 ชั่วโมงใน 1 ปี

การศึกษาและมีผลการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อที่สอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการกำหนดดังกล่าวเนื่องจากต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

2.5 หน่วยการเรียนรู้ของหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ และแบ่งเป็น 11 แผนการจัดการเรียนรู้ การกำหนดดังกล่าวเนื่องจาก การรู้สารสนเทศเป็น กระบวนการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศในการสร้างผลงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยจัดเรียงเนื้อหาการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามมาตรฐานทักษะการรู้สารสนเทศ ทุกแผนการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และเรียงลำดับตามความยากง่ายของเนื้อหา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ดี คุณลักษณะหนึ่งของการจัดทำหลักสูตร (Saylor; & Alexander. 1974: 44-45; สุณีย์ ภูพันธ์. 2546: 19-20; บุญเลี้ยง ทุมทอง. 2553: 16-17) และเรียงลำดับเนื้อหาการเรียนรู้ตามขั้นตอนการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศหรือการพัฒนาผลงานของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิบสัน (Gibson. 2002) ที่พบว่า ควรจัดเนื้อหาการสอนการรู้สารสนเทศตามขั้นตอนหรือวิธีการทำโครงการ ของนักเรียน ในด้านเนื้อหาการเรียนรู้สอดคล้องกับงานวิจัยของโคบาสิกาวา (Kobasigawa. 1983) ที่พบว่านักเรียนที่เป็นเด็กเล็กมีความสามารถด้อยในการค้นหาสารสนเทศและประเมินสารสนเทศที่ตน ได้รับ ซึ่งวิชาการรู้สารสนเทศได้มีการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าถึงและประเมินสารสนเทศด้วย งานวิจัยของชมพูนุช ยอดยิ่ง (2551) พบว่าครูสอนเนื้อหาการรู้สารสนเทศเกี่ยวกับการกำหนดความต้องการสารสนเทศ การกำหนดหัวข้อ การเลือกแหล่งสารสนเทศ ประเภททรัพยากรสารสนเทศ การใช้ เครื่องมือค้น การค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ การใช้กลยุทธ์ในการสืบค้น การประเมินความน่าเชื่อถือ ของสารสนเทศ การวิเคราะห์ สังเคราะห์สารสนเทศและการนำเสนอสารสนเทศ และงานวิจัยของสเปียร์แมน (Spearman. 2009) พบว่าการสอนการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นการสอนที่มุ่งเน้นการใช้แหล่งสารสนเทศเป็นฐานโดยเฉพาะแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต

นอกจากนี้เนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ฉันต้องการรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ฉัน ต้องการรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิธีการเข้าถึง สารสนเทศ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ค้นหาคำตอบที่ต้องการ สอดคล้องกับจุดหมายของ หลักสูตรข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาทักษะการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 คัดกรองข้อมูลที่ได้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินข้อที่ฉันได้มา และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ช่วยกันจัดกลุ่มดีกว่า สอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรข้อที่ 2 เพื่อทักษะการประเมินสารสนเทศ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นี้คือผลงานของ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ฝึกเขียน รายงานและแหล่งอ้างอิง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 นำเสนอผลงาน สอดคล้องกับจุดหมาย หลักสูตรข้อ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอสาระสนเทศไปใช้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความภาคภูมิใจของฉัน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 งานของฉันกับความคิดเห็นของเพื่อน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินรายงานของฉัน สอดคล้องกับจุดหมายหลักสูตรข้อที่ 4 เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินผลลัพท์

2.6 การวัดและประเมินผลวิชาการรู้สารสนเทศ ใช้วิธีการวัดและประเมินผล 4 วิธี คือ ใช้แบบทดสอบ ประเมินจากผลงานของนักเรียน ประเมินตามสภาพจริงโดยใช้รูบริค และการสังเกต พฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: ออนไลน์) โดยจัดกระบวนการเรียนและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมี ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาและการสื่อสารโดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำเป็นต้องวัดผลและประเมินโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อทราบ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน โดยเฉพาะการวัดผลตามสภาพจริงและการสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียนเป็นวิธีการที่สามารถค้นหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของ ผู้เรียน อีกทั้งเป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิดความสามารถในการ แก้ปัญหา การแสดงออก วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติจากกิจกรรมการเรียนการสอน (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541: 63; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545: 53) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลเลียมส์ และวาเวลล์ (William; & Wavell. 2006) ที่ศึกษาความคาดหวังต่อนักเรียนของครูและพบว่าครูเข้าใจ ความสำคัญของการรู้สารสนเทศที่มีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนจึงกำหนดคุณลักษณะการรู้ สารสนเทศของนักเรียน โดยเชื่อมโยงกับการมอบหมายงานแก่นักเรียนและประเมินผลลัพท์ผลการ เรียนรู้จากผลงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

1. การกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาการรู้สารสนเทศแก่นักเรียนในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกเหนือจากการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด โดยอาจกำหนดเป็นวิชาเพิ่มเติมใน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อฝึกทักษะการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน ในการนำไปใช้ในการศึกษาต่อขั้นสูงหรือใช้ในชีวิตรประจำวัน

2. การสนับสนุนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน ได้แก่ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องอินเทอร์เน็ต ห้องหมวดวิชาต่าง ๆ ห้องโสตทัศนศึกษา สวนพฤกษศาสตร์ ห้องแนะแนว เป็นต้น สนับสนุนให้มีการส่งเสริมการอ่านซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการรู้สารสนเทศ ตลอดจนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์และความต้องการอื่น ๆ ของนักเรียนและครู เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศแก่นักเรียน

3. การพัฒนาครูให้มีทัศนคติและทักษะด้านการรู้สารสนเทศ ซึ่งครูจะสามารถถ่ายทอดพฤติกรรมกรู้สารสนเทศไปยังนักเรียนและสนับสนุนการเรียนการสอนแบบบูรณาการกรู้สารสนเทศกับวิชาที่สอนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์

1. ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์สามารถนำแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศไปใช้ในการสอนแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำไปใช้โดยตรงหรือปรับปรุงให้สอดคล้องกับนักเรียนและตามบริบทสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียน

2. ครูผู้สอนควรศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการรู้สารสนเทศได้ในทุกรายวิชา

3. ครูผู้สอนรายวิชาการรู้สารสนเทศควรร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเพื่อสร้างหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น นอกเหนือจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้แก่ ระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมตอนต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. การทดลองนำแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรและผลลัพธ์ที่ได้ต่อนักเรียน

3. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบหรือวิธีการสอนวิชาการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

4. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการสอนแบบบูรณาการทักษะการรู้สารสนเทศกับรายวิชาต่าง ๆ สำหรับระดับประถมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2541). **คู่มือพัฒนาโรงเรียนด้านการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.curriculum51.net>
- . (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรุงเทพมหานคร. สำนักงานการศึกษา. (2551). **แผนปฏิบัติการราชการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2552). **แผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552-2555)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษา.
- จุมพจน์ วิชกุล. (2550, กรกฎาคม-ธันวาคม). พัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในต่างประเทศ
และในประเทศไทย. **วารสารห้องสมุด**. 51(2): 47- 69.
- ชมพูนุช ยอดยิ่ง. (2551). **กิจกรรมการสอนทักษะการรู้สารสนเทศของครูบรรณารักษ์: กรณี
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1**. สารนิพนธ์
ศศ.ม. (การจัดการสารสนเทศ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
ถ่ายเอกสาร.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร: การพัฒนาบริหาร การใช้ ประเมิน**. กรุงเทพฯ:
มหาสารคาม.
- ชวาล แพ้วัดทนกุล. (2518). **เทคนิคการวัดผล**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ชุตินา สัจจพันธ์. (2544, กันยายน-ธันวาคม). การรู้สารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
คนไทยและสังคมไทย. **สุโขทัยธรรมมาธิราช**. 14(3): 50-63.
- . (2550, กรกฎาคม-ธันวาคม). การรู้สารสนเทศ: การสอนการวิจัย. **วารสารห้องสมุด**.
51(2): 27-45.
- . (2554, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย.
วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ. 4(1): 19-20.
- บุญยืน จันทร์สว่าง. (2548). สารสนเทศและการรู้สารสนเทศ. ใน **ทักษะการรู้สารสนเทศ**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. หน้า 1- 5 . กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- เบญจวรรณ สุธรรมรักษ์. (2546). **การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินซิเพิล กศ.ม. (การอุดมศึกษา).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปาริชาติ เสารยะวิเศษ. (2552). **การพัฒนาการรู้สารสนเทศของของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สารสนเทศศึกษา).** ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี ดอกกิ่งกุล. (2549). **การประเมินการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์).** กาญจนบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.**
- แววดา เตชาทวิวรรณ. (2551). **การบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (คอมพิวเตอร์ศึกษา).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเพ็ญ มะโน. (2536). **การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนิสิต ปริญญาตรีโดยใช้วิธีการเชิงระบบ. ปรินซิเพิล กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์).** กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน มิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สमान ลอยฟ้า. (2544, ตุลาคม-ธันวาคม). **การรู้สารสนเทศ: ทักษะที่จำเป็นสำหรับสังคม สารสนเทศ. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์. 19(1): 1-5.**
- . (2545, เมษายน-มิถุนายน). **การสอนการใช้ห้องสมุด: พัฒนาการและแนวโน้ม. วารสาร ห้องสมุด. 46(2): 20-30.**
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานวิชาการ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.**
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: The Knowledge Center.**
- สุภางค์ จันทวานิช. (2548). **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

- เสริมศรี ไชยศร. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง **หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับปริญญาตรี**. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- อาชัญญา รัตนอุบล; และคนอื่นๆ. (2549). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2551). **ข้อคิดเรื่องหลักสูตร: คู่มือนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- American Association of School Librarians. (1998). **Information Power: The Nine Information Literacy Standards for Student Learning**. Retrieved March 24, 2011, from http://www.ala.org/aasl/ip_nine.html
- American Library Association. (1989). **The Nine Information Literacy Standards for Student Learning**. Retrieved March 23, 2011, from http://www.ala.org/ala/aboutala/offices/olos/olosprograms/preconferences/docs/info_lit_standards.pdf.
- American Library Association. Presidential Committee on Information Literacy Competency. (2000). **Final Report**. Retrieved January 18, 2011, from <http://www.ala.org/nili/il1st.html>
- Association of College and Research Libraries. (2001). **Information Literacy Competency Standards for Higher Education**. Retrieved September 10, 2011, from <http://ala.org/acrl/ilstandlo.html>
- Beane, James A; Toepfer, Conrad F.; & Alessi, Samuel J. (1986). **Curriculum Planning and Development**. Boston: Allyn and Bacon.
- Beauchamp, George A. (1981). **Curriculum Theory**. Itasca, IL: F.E. Peacock.
- Beherens, Shirley. (1994, July). A Conceptual Analysis and Historical Overview of Information Literacy. **College and Research Library**. 55(2): 309–310.
- Brake, Terrence. (1980). **The Need to Know Teaching the Importance of Information: Final Report For the Period January 1978–March 1979**. London: British Library. (The British Library Research & Development Reports)
- Brevik, Patricia Senn; & Gee, E. Gordon. (1989). **Information Literacy: Revolution in the Library**. New York: Macmillan.

- Burchinal, M; Lee, M.; & Ramery, C.T. (1997, February). Type of Day Care and Preschool Intellectual Development in Disadvantage Children. *Child Development*. 60(1): 309- 310.
- Byerly, Greg; & Brodie, Carolyn S. (1999). *Information Literacy Skills Models: Defining the Choices, in Learning and Libraries in an Information Age: Principles and Practice*. Englewood, Colo: Libraries Unlimited.
- Campbell, Barbara Stehman. (2004). *High School Principal Roles and Implementation Themes for Mainstreaming Information Literacy Instruction*. Retrieved January 15, 2011, from <http://wwwib.umi.com/dissertations/fullcit/9521852>
- The Colorado Department of Education. (2009). *Colorado Standard for Information Literacy*. Retrieved January 31, 2010, from <http://www.cde.state.co.us/litstandards/litstandards.htm>
- Curran, Charles. (1990, November). Information Literacy and the Public Library. *Public Libraries*. 23(4): 43-44.
- Dalrymple, Connie. (2002, May). Perceptions and Practices of Learning Styles in Library Instruction. *College & Research Libraries*. 63(3): 261-273.
- Eisenberg, Michael B; & Berkowitz, Robert E. (2001). *The Big6 Information Problem-Solving Approach*. Retrieved May 4, 2001, form <http://www.big6.com>
- Follett Software Co. (2002). *Pathways to Knowledge: Follett Information Skill Model*. Retrieved September 21, 2001, form <http://www.pathwaysmodel.com>
- Gibson, Melissa Ruth. (2002). *A Qualitative Investigation for Designing Intermediate (Grades 4-6) Information Literacy Instruction: Integrating Inquiry, Mentoring, and Online Resource*. Retrieved February 11, 2011, form <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3067130>
- Kobasigawa, Akira. (1983, December). Children's Retrieval Skills for School Learning. *The Alberta Journal of Educational Research*. 29(4): 259-271.
- Kuhlthau, Carol Collier. (1990, December). Information Skills for an Information Society: A Review of Research. *Information Report and Bibliographies*. 19(3): 14 -26.
- Mokhtar, Intan Azura; & Majid, Shaheen. (2006). Teaching Information Literacy for In-depth Knowledge and Sustained Learning. *Education for Information*. 24: 31-49.

- Oliva, Peter F. (1992). **Developing the Curriculum**. New York: Harper Collins.
- Pappas, Marjoier; & Tepe, Ann. (2002, November). **Pattways to Knowledge Model**. **School Library Media Activities Monthly**. 19(3): 24-27.
- Rader, Hannelore B. (2000). **Library Instruction and Information Literacy – 1999**. **Reference Services Review**. 15(4): 378-400.
- Saylor, John Galen; & Alexander, William Marvin. (1974). **Planning Curriculum for School**. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Seamans, Nancy H. (2001). **Information Literacy: Study of Freshman Students' Perceptions, with Recommendations**. Dissertation Ph.D. (Information Science). Blacksburg, VA: Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Speaman, Rhonda Greenley. (2009). **Elementary Educators Use of Internet and the Application of Information Literacy Skill to Student Use of World Wide Web**. Retrieved January 18, 2011, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/9996394>
- Ureana, Cristobal Pasadas. (2003). **The International Literacy Certificate: A Global Professional Challenge? In the 69th IFLA General Conference and Council, 1-9 August 2003**. Retrieved November 21, 2011, from <http://www.ilfa.org/IVifla70/prog04.html>
- Wager, Da; & Cholibeti, B. S. (1990). **Toward Defining Literacy**. Newark: International Reading Association.
- Wen, Jia Rong; & Shih, Wen Ling. (2006, April). **Exploring the Information Literacy Competence Standards for Elementary and High School Teachers**. **Computer & Education**. 50(3): 787-806.
- Willams, Dorothy A; & Wavel, Carolin. (2006). **Information Literacy in the Classroom: Secondary School Teacher Conception: Final Report on Research Funded by Society for Education Studies**. Retrieved October 24, 2011, from <http://www.rgu.ac.uk/files/ACF4DAA.pdf>
- Zurkowski, Paul. (1974). **The Information Service Environment Relationships and Priorities**. Washington D.C.: National Commission on Libraries and Information Science.

ภาคผนวก ก
รายชื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
รายชื่อคณาจารย์เข้าร่วมกลุ่มสนทนา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน Ph.D. (Library and Information Studies)
ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ ปร.ด. (สารสนเทศศึกษา)
ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์ ดร.ปาริชาติ เสารยะวิเศษ ปร.ด. (สารสนเทศศึกษา)
ตำแหน่งอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
4. นางยุริรัตน์ กิตติภูมิชัย อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)
ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
5. นางอรสา รัศมี ค.ม. (สาขาวิชาประถมศึกษา)
ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานนิเทศการศึกษา 5 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

รายชื่อคณะครูผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา

1. นางสาวจินตนา แดนชัยภูมิ	โรงเรียนวัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด)
2. นางชมพูนุช เบียงสวาท	โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปัตย์
3. นางสาวฐิติพร คุ่มศาสตร์	โรงเรียนพระราม 9 กาญจนภิเษก
4. นางสาวบัณฑิตา จันทะมูล	โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์)
5. นางสาวปวีศา โพธิ์ยี่	โรงเรียนคลองปึกหลัก
6. นางสาวประภัสสร ปัญญาพงษ์	โรงเรียนมีนบุรี
7. นายพรหมพชร เกตดี	โรงเรียนสุเหร่าคลองจั่น
8. นางสาวพิมพ์นิภา พวงจันทร์ดา	โรงเรียนประชานิเวศน์
9. นางสาวเพลินพิศ สัมฤทธิ์	โรงเรียนสุเหร่าซีรอก (ราษฎร์สามัคคี)
10. นางสาวรังสิมา ถนอมเวช	โรงเรียนวัดทองสุทธาราม
11. นางสาวรัชันต์ดา สุวรรณภูมิ	โรงเรียนคลองทิววัฒนา
12. นางสาววาสนา ศรีสวัสดิ์	โรงเรียนสังฆประชาอนุสรณ์
13. นางสาวสวิตตา โรจนโกวิท	โรงเรียนจินดาบำรุง
14. นางสุดารัตน์ นาควิเชียร	โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า
15. นางสาวสุภาพร ธวัชราภรณ์	โรงเรียนแย้มจาดวิชชาอนุสรณ์

ภาคผนวก ข

แบบจำลองหลักสูตรวิชาการรัฐสารสนเทศ

แบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศ

ความนำ

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และแข่งขันในสังคมไทยและสากลเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเพียงพอและมีความสุข ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารคือ เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศการแก้ปัญหาหรือการสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การรู้สารสนเทศ หมายถึง ความสามารถวิเคราะห์ ระบุปัญหาหรือความต้องการสารสนเทศ ความสามารถในการรู้แหล่งและค้นหาสารสนเทศ ประเมินคุณค่าความน่าเชื่อถือและนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม (แวนดา เตซาทิวีวรรณ. 2550: 69) ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยการเสริมสร้างทักษะในการใช้เทคโนโลยีการค้นหาข้อมูลและใช้สารสนเทศ ตลอดจนการแก้ปัญหาและการสร้างงาน นอกจากนี้ยังสนับสนุนคุณภาพผู้เรียนในกลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในด้านการเข้าใจหลักการแก้ปัญหาเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูล เครือข่ายคอมพิวเตอร์ หลักการและวิธีแก้ปัญหา หรือการทำโครงการด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการค้นหาข้อมูล การติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม การใช้คอมพิวเตอร์ในการแก้ปัญหา สร้างชิ้นงานหรือโครงการจากจินตนาการและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองาน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศจำเป็นต้องใช้ตัวแบบหรือมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการฝึกฝนให้เกิดทักษะและเป็นนิสัยที่ดีติดตัวไปตลอดชีวิต ซึ่งมีผู้คิดค้นทักษะการรู้สารสนเทศหลายตัวแบบ ตัวแบบที่มีชื่อเสียงและเหมาะสมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา เช่น มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดอเมริกันและสมาคมเพื่อการสื่อสารและเทคโนโลยี (AASL & AECT) ตัวแบบแนวทางการรู้สารสนเทศโคโลราโด (Colorado Information Literacy Guidelines Model) ตัวแบบเส้นทางสู่ความรู้ (Pathways to Knowledge™ Model) ตัวแบบทักษะบิกซิกส์ (The Big 6 Skills™ Model) เป็นต้น ตัวแบบการรู้สารสนเทศในประเทศไทยที่มีผู้ศึกษาได้แก่ มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยของปารีชาติ เสารยะวิเศษ มาตรฐานการรู้สารสนเทศในระดับประถมศึกษาของอัชญญารัตนอุบล และมาตรฐานการรู้

สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทยของชุดที่มา สัจจันันท์ซึ่งตัวแบบที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน
ประถมศึกษาประกอบด้วยทักษะการรู้สารสนเทศ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ คือ สามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของ
สารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการ
เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

ด้านที่ 2 การประเมินสารสนเทศ คือ สามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและ
อธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

ด้านที่ 3 การนำสารสนเทศไปใช้ คือ สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิม
ของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสม
และใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

ด้านที่ 4 การประเมินผลลัพธ์ คือ สามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้และ
กระบวนการที่เกี่ยวกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงาน
ครั้งต่อไป

คุณภาพผู้เรียน

ด้านคุณภาพของผู้เรียนเมื่อนักเรียนได้ผ่านการเรียนวิชาการรู้สารสนเทศ นักเรียนจะมีทักษะ
การรู้สารสนเทศดังนี้

1. สามารถตระหนักรู้และการเข้าถึงสารสนเทศ โดยสามารถตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ
ได้กำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการได้ รู้จักใช้คำสำคัญ (Keyword) และหัวเรื่อง (Subject
Heading) เพื่อค้นหาสารสนเทศและระบุแหล่งสารสนเทศที่ต้องการค้นหาคำตอบ

2. สามารถให้ความเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ สามารถประเมินความทันสมัย
ของสารสนเทศที่ได้รับ สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นกับสารสนเทศที่ได้รับ สามารถ
ประเมินความน่าเชื่อถือกับสารสนเทศที่ได้รับ สามารถจัดกลุ่มสารสนเทศ และสามารถประเมิน
สารสนเทศกับความต้องการและประเมินความถูกต้องได้

3. สามารถใช้เทคโนโลยีช่วยในการนำเสนอผลงาน สามารถใช้สารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาที่
พบในการเรียน สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้เดิมของตนเองได้

4. สามารถประเมินผลการเรียนรู้ที่ได้เรียนรู้และกระบวนการสืบค้นสารสนเทศ
การแก้ปัญหาทั้งหมดที่ได้กระทำมาเพื่อให้รู้ถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผลงาน และสรุปผล
เพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

วิสัยทัศน์

การพัฒนาวิชาการรัฐศาสรสนเทศที่เป็นมาตรฐานสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในทุกโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครและสามารถเสริมสร้างสมรรถนะมาตรฐานและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักการ

วิชาการรัฐศาสรสนเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีจัดทำตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนประถมศึกษาให้มีความรู้ ทักษะเกี่ยวกับสารสนเทศ และคุณธรรมในการใช้สารสนเทศ
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพเกี่ยวกับวิชาการรัฐศาสรสนเทศ
3. เป็นหลักสูตรที่ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาการรัฐศาสรสนเทศให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการรัฐศาสรสนเทศ
5. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและใช้เครื่องมือที่สอดคล้องและหลากหลาย

จุดหมาย

วิชาการรัฐศาสรสนเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการรัฐศาสรสนเทศของนักเรียน 4 ทักษะ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและกลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ
2. เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินสารสนเทศ ได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์สารสนเทศ แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ ประเมินความเกี่ยวข้องของกลุ่มสารสนเทศและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้
3. เพื่อพัฒนาทักษะการนำสารสนเทศไปใช้ ได้แก่ ความสามารถในการบูรณาการ

สารสนเทศที่ได้รับกับความรู้ของตนเพื่อใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้ สามารถนำเสนอผลงานจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อพัฒนาทักษะการประเมินผลลัพท์ ได้แก่ ความสามารถในการประเมินผลลัพท์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวกับสารสนเทศ สามารถแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คือ ความรู้ความสามารถของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งให้นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศที่ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. **ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต** เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี** เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม

ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ คุณลักษณะที่มุ่งพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน มีดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

สาระที่ 1 การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 1.1 นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. สามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศและกำหนดขอบเขตของสารสนเทศได้	1.1 กำหนดคำถาม / ปัญหาที่ต้องการศึกษา 1.2 กำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องการได้
2. สามารถระบุแหล่งสารสนเทศ	ระบุแหล่งการเรียนรู้ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต และสถานที่/สถานการณื
3. สามารถใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศได้	กำหนดคำสำคัญ และหัวเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานเพื่อใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศ

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
4. สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่เลือกไว้ได้	รู้จักใช้เครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่ OPAC (Online Public Access Catalog) และ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

สาระที่ 2 การประเมินสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. สามารถวิเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับ แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ	รู้จักคัดกรองข้อมูลที่ได้รับว่าประเด็นไหนเป็นข้อมูลเท็จจริง ความคิดเห็น หรือโฆษณาชวนเชื่อ
2. สามารถประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ	ประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่ได้รับ โดยพิจารณาความเกี่ยวข้อง ความน่าเชื่อถือและความทันสมัยของเนื้อหาของหนังสือและอินเทอร์เน็ต
3. สามารถจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ	วางโครงเรื่องของรายงานหรือประเด็นการค้นคว้าที่ได้รับมอบหมายได้
4. ระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้	บอกถึงสารสนเทศที่คัดเลือกมาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

สาระที่ 3 การนำสารสนเทศไปใช้

มาตรฐาน ง 3.1 นักเรียนสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมของตน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตนเอง	เรียบเรียงสารสนเทศออกมาเป็นชิ้นงานหรือผลิตชิ้นงานได้ตามหัวเรื่องที่กำหนด

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
2. สามารถนำเสนอผลงานจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม	นำเสนอผลงานในรูปแบบเล่มรายงาน
3. สามารถใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม	ใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมโดยการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมหนังสือในงานของตนเอง

สาระที่ 4 การประเมินผลลัพท์

มาตรฐาน ง 4.1 นักเรียนสามารถประเมินผลลัพท์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

ตัวชี้วัด	คำอธิบาย
1. สามารถประเมินผลลัพท์	การรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำวิจารณ์จากเพื่อนร่วมชั้น และครู
2. สามารถปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองและกลุ่ม	การปรับปรุงแก้ไขงานของตนเอง และกลุ่ม จากคำแนะนำและคำวิจารณ์ของเพื่อนร่วมชั้น และครู
3. สามารถประเมินผลงานของตนเองได้	รายงานการประเมินตนเอง

คำอธิบายรายวิชา

วิชาการรู้สารสนเทศ เป็นรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รหัสวิชา ง 16102 ซึ่งมีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

ฝึกการตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศโดยการสร้างการตระหนักถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ การระบุแหล่งสารสนเทศ มีทักษะการเข้าถึงสารสนเทศได้ ฝึกทักษะการประเมินสารสนเทศที่ได้รับมาได้โดยวิเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับ ประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ จัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับ ฝึกการนำสารสนเทศไปใช้โดยสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้เดิมของตนเอง นำเสนอผลงานจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม สามารถใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม ฝึกการประเมินผลลัพท์ สามารถประเมินผลลัพท์ที่ได้โดยสามารถปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองและกลุ่ม สามารถประเมินผลงานของตนเองได้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โครงสร้างรายวิชา

วิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีโครงสร้างรายวิชา ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 4 หน่วย 11 แผนการจัดการเรียนรู้ และใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 40 ชั่วโมง ดังนี้

ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	แผนจัดการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	สิ่งที่ฉันต้องการรู้	1. สิ่งที่ฉันต้องการรู้	2
		2. แหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก	4
		3. วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ	4
		4. ค้นหาคำตอบที่ต้องการ	4
2	ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้	1. คัดกรองข้อมูลที่ได้	3
		2. ประเมินข้อมูลที่ฉันได้มา	4
		3. ช่วยกันจัดกลุ่มดีกว่า	3
3	นี่คือผลงานของฉัน	1. ฝึกเขียนรายงานและแหล่งอ้างอิง	6
		2. นำเสนอผลงาน	4
4	ความภาคภูมิใจของฉัน	1. งานของฉันกับความคิดเห็นของเพื่อน	4
		2. ประเมินรายงานของฉัน	2
รวม			40

ผลการเรียนรู้

เมื่อนักเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ในวิชาการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจะมีความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. นักเรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสารสนเทศ โดยตระหนักว่าสารสนเทศเป็นพื้นฐานของการศึกษา
2. นักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและค้นหาสารสนเทศได้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ ประเมิน และเลือกสารสนเทศที่ต้องการ
4. นักเรียนสามารถรวบรวม จัดระบบและสังเคราะห์สารสนเทศ
5. นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศและนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม

การวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้วิชาการรัฐศาสตรบัณฑิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียด ดังนี้

วิธีการวัดและประเมินผลของนักเรียน

1. แบบทดสอบ/ ข้อสอบ
2. ผลงานซึ่งเกิดจากการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์ที่เกิดจากการทำงาน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ จากใบงาน สมุดบันทึกชิ้นงาน บันทึกประจำวันและแฟ้มผลงาน
3. การสังเกตพฤติกรรม / ปฏิบัติงานโดยการสังเกตการนำทักษะความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง ได้แก่ การตั้งคำถาม การตอบคำถาม และลักษณะนิสัยในการทำงาน

การรายงานผลการประเมิน

1. การรายงานในรูปคะแนน ได้แก่ คะแนนร้อยละ คะแนนรวม
2. การรายงานระดับผลการเรียน
3. การประเมินตามสภาพจริงโดยใช้รูบรีค
4. การให้ข้อคิดเห็นโดยการเขียน
5. การรายงานด้วยวาจา

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการรัฐศาสตรบัณฑิต ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือเรียน คู่มือเอกสารประกอบการสอน เป็นต้น
2. สื่อวัสดุอุปกรณ์ และ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ แผ่นใส เป็นต้น
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น สื่อมัลติมีเดีย ฐานข้อมูล อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
4. สื่อกิจกรรม เช่น เกม แบบทดสอบ แผนการสอน ใบความรู้ใบงาน เป็นต้น
5. สื่อบริบท เป็นสื่อที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ

แหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ดังนี้

1. ห้องสมุด หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนที่นักเรียนจะใช้ในการศึกษาค้นคว้า ใช้ในการอ่านเพื่อเพิ่มความรู้ การจัดห้องวิชาการต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของห้องสมุดและการจัดป้ายนิเทศน์ต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนได้ประโยชน์จากการเรียน

โรงเรียนจำเป็นต้องพิจารณาจัดไว้ให้เพียงพอ และอบรมให้มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. อินเทอร์เน็ต หมายถึง แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่ที่รวบรวมความรู้ทุก ๆ ด้านให้นักเรียนที่ต้องการค้นคว้าหาข้อมูลเข้าไปค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ ซึ่งทุกโรงเรียนมีไว้สำหรับให้บริการแก่นักเรียน เช่น ห้องปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด เป็นต้น

3. บุคคล หมายถึง ผู้ที่มีทักษะการรู้สารสนเทศที่เป็นที่ยอมรับ เช่น ครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ครูควรจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการรู้สารสนเทศโดยสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต หรือสัมภาษณ์สอบถามจากชุมชน

4. สถานที่ / สถานการณ์ หมายถึง สถานที่ หรือเหตุการณ์ที่ทำให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศนั้น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน นิทรรศการ การเข้าร่วมเหตุการณ์หรือพิธีต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการใช้หลักสูตร

1. ศึกษาเอกสารทั้งฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นทักษะการรู้สารสนเทศทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ และการประเมินผลลัพท์

2. วางแผนจัดเตรียมห้องเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งครูสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ถ้าโรงเรียนมีสถานที่เพียงพอให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้สถานที่ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครูควรคำนึงถึงข้อจำกัดต่าง ๆ และปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและโรงเรียน

4. เตรียมสื่อการเรียนรู้ให้ครบและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

5. ครูสามารถนำหลักสูตรนี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยตรงหรือนำส่วนหนึ่งของหลักสูตรไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ที่ต้องการ

6. ครูควรมีบทบาทในการสนับสนุน แนะนำ ให้กำลังใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในการเรียนรู้อย่างมีความสุข

แผนจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

จัดทำโดย
นางสาวอารยา ดอกרךักษ์

ส่วนหนึ่งของปฏิญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คุยกันก่อนเรียน

ก่อนเรียนวิชาการรู้สารสนเทศ เรามาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการรู้สารสนเทศ
กันก่อนว่านักเรียนจะเรียนรู้อะไรกันบ้าง สารสนเทศคืออะไร ทำไมต้องเรียน มีขอบเขตการเรียนรู้แค่ไหน
และเรียนอย่างไร

สารสนเทศ คือ

คือ ข่าวสาร ข้อมูล นานาประการ ความรู้
ความรู้สึกรู้จักคิด ข้อเท็จจริง ประสบการณ์
รวมถึงจินตนาการของมนุษย์ ซึ่งมีการจัดการ
แล้วบันทึกลงในสื่อ หรือวัสดุสารสนเทศรูปแบบ
ใดรูปแบบหนึ่ง และมีการถ่ายทอดเผยแพร่อย่าง
เป็นทางการ หรือไม่ทางการ

การรู้สารสนเทศ คือ

ความสามารถและทักษะของบุคคลที่
สามารถตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ
ประเมินสารสนเทศได้ใช้สารสนเทศอย่างมี
ประสิทธิภาพ และประเมินผลลัพธ์ของ
สารสนเทศได้

ทำไมต้องเรียน การรู้สารสนเทศ

1. ทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตั้งคำถาม และระบุสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเอง
2. ทำให้นักเรียนสามารถแสวงหาและเข้าถึงสารสนเทศ
3. ทำให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล
4. ทำให้นักเรียนสามารถเลือกและประเมินสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ
5. ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการสังเคราะห์ วางแผน การศึกษาค้นคว้า และอธิบายหรือนำเสนอสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขต การรู้สารสนเทศ

1. การตระหนักรู้และเข้าถึงสารสนเทศ คือ สามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้
2. การประเมินสารสนเทศ คือ สามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้
3. การนำสารสนเทศไปใช้ คือ สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การประเมินผลลัพธ์ คือ สามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

เรียนอย่างไร

นักเรียน และเพื่อนของนักเรียน

ร่วมสนทนา ทบทวนความรู้ ตั้งประเด็นคำถาม และทำกิจกรรมร่วมกัน

คุณครู

อธิบายให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องสังเกต
และข้อควรระวังในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

ผู้รู้สารสนเทศ

นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ
และเข้าถึงสารสนเทศได้ ประเมินสารสนเทศได้ ใช้สารสนเทศได้
และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ต้องกรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ต้องกรู้ เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 1.1 นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

1.2 ตัวชี้วัด

ง 1.1 ป.6/1 สามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศและกำหนดขอบเขตของสารสนเทศได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 กำหนดคำถาม / ปัญหาสำหรับเรื่องที่ต้องการได้

2.2 กำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องการได้

3. สาระสำคัญ

ตั้งคำถาม/ ปัญหาสำหรับเรื่องที่ต้องการ และกำหนดขอบเขตเรื่องที่ต้องการ

4. สาระการเรียนรู้

บอกความต้องการของเรื่องที่ต้องการศึกษาการตั้งคำถาม การกำหนดขอบเขตการศึกษา ค้นคว้าและกำหนดคำถามที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญในการค้นหาความรู้ที่ต้องการได้

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 กำหนดหัวข้อเรื่อง

1. นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพที่ดู และนักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับรูปภาพดังกล่าว
2. นักเรียนและครูร่วมกันจดคำถามทุกคำถามที่นักเรียนช่วยกันตั้งคำถามไว้ และให้นักเรียนนำคำถามทั้งหมดมาจัดทำแผนผังความคิดของตนเอง
3. นักเรียนนำเสนอแผนผังความคิดของตนเองหน้าชั้นเรียนให้เพื่อนฟังจำนวน 2 -3 คน
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คน นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกคำถามกลุ่มละ 1 คำถาม โดยนักเรียนกำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคำถามดังกล่าว พร้อมทั้งให้นักเรียนกำหนดคำที่เกี่ยวข้องกับคำถามที่นักเรียนเลือกไว้ โดยให้นักเรียนจดบันทึกคำค้นที่นักเรียนกำหนดขึ้นลงสมุดของนักเรียน โดยครูให้นักเรียนกำหนดคำที่เกี่ยวข้องมาเป็นการบ้านในช่วงนี้ครูจะให้นักเรียนออกมา นำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นรายกลุ่ม
5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการตั้งคำถามสำหรับเรื่องที่ต้องการค้นคว้า การกำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้า และการกำหนดคำที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่ต้องการศึกษาอีกครั้ง เพื่อทบทวนความเข้าใจ

ชั่วโมงที่ 2 ตั้งคำถาม

1. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนความรู้เรื่องการตั้งคำถาม การกำหนดขอบเขตการศึกษา ค้นคว้า และการกำหนดคำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการค้นอีกครั้งเพื่อความเข้าใจของนักเรียนก่อนที่จะให้นักเรียนนำเสนอผลงานเรื่องการตั้งคำถาม การกำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้า และการกำหนดคำที่เกี่ยวข้อง
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานหน้าชั้นเรียน และให้แต่ละกลุ่มจดบันทึกความรู้ของกลุ่มอื่นที่นำเสนอลงในสมุดของนักเรียน
3. นักเรียนกลุ่มเดิมทำใบงานเรื่องสิ่งที่ฉันต้องการรู้ โดยที่ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันกำหนดเรื่องที่ต้องการศึกษาค้นคว้า กำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องการศึกษา พร้อมกำหนดคำที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องที่นักเรียนต้องการ
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เรื่องที่เราเรียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อสรุปความเข้าใจของนักเรียน

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

- 8.1 ภาพการตัดไม้ทำลายป่า
- 8.2 ห้องสมุด
- 8.3 คอมพิวเตอร์
- 8.4 สมุดวิชาการรู้สารสนเทศ

8.5 ใบความรู้เรื่อง “การตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศและการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศ”

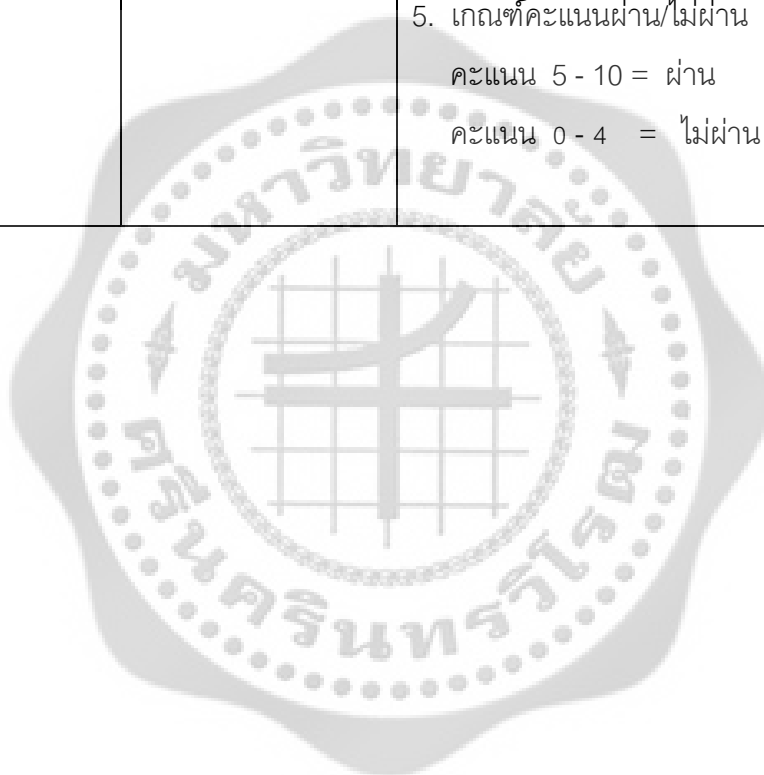
8.6 ใบงานเรื่อง “สารสนเทศที่ฉันต้องการ”

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. กำหนดคำถาม / ปัญหาที่ต้องการศึกษาได้ และกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ต้องการได้	ใบงานเรื่อง สารสนเทศที่ฉัน ต้องการ	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. เรื่องและตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจนั้น อย่างน้อย 5 คำถาม (ได้ 6 คะแนน) - ตั้งคำถามได้ไม่น้อยกว่า 4 คำถามได้ 5 คะแนน - ตั้งคำถามได้ไม่น้อยกว่า 3 คำถามได้ 4 คะแนน - ตั้งคำถามได้ไม่น้อยกว่า 2 คำถามได้ 3 คะแนน - ตั้งคำถามได้ไม่น้อยกว่า 1 คำถามได้ 2 คะแนน 2. งานเสร็จทันเวลา 2 คะแนน 3. งานสะอาดเรียบร้อย 2 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. การซักถามและตอบคำถามที่เรียนรู้ตามใบความรู้	แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับการ สนใจการเรียน	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง
3. การทำกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับ ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	ระดับดี = 3 คือ ให้ความร่วมมือในการทำงาน กลุ่มดี ระดับพอใช้ = 2 คือ ให้ความร่วมมือในการทำงาน ปานกลาง ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่ให้ความร่วมมือใน การทำงานกลุ่ม

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดแลประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
4. การนำเสนองานหน้าชั้นเรียนเรื่อง “สิ่งที่ฉันต้องการรู้”	แบบประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน คือ 1. อธิบายเรื่องที่น่าเสนอได้ถูกต้องชัดเจน 7 คะแนน 2. การรักษาเวลา 1 คะแนน 3. การใช้สื่อในการนำเสนอ 1 คะแนน 4. บุคลิกภาพ 1 คะแนน 5. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5 - 10 = ผ่าน คะแนน 0 - 4 = ไม่ผ่าน

ใบความรู้เรื่องการตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ
การกำหนดขอบเขตของสารสนเทศ

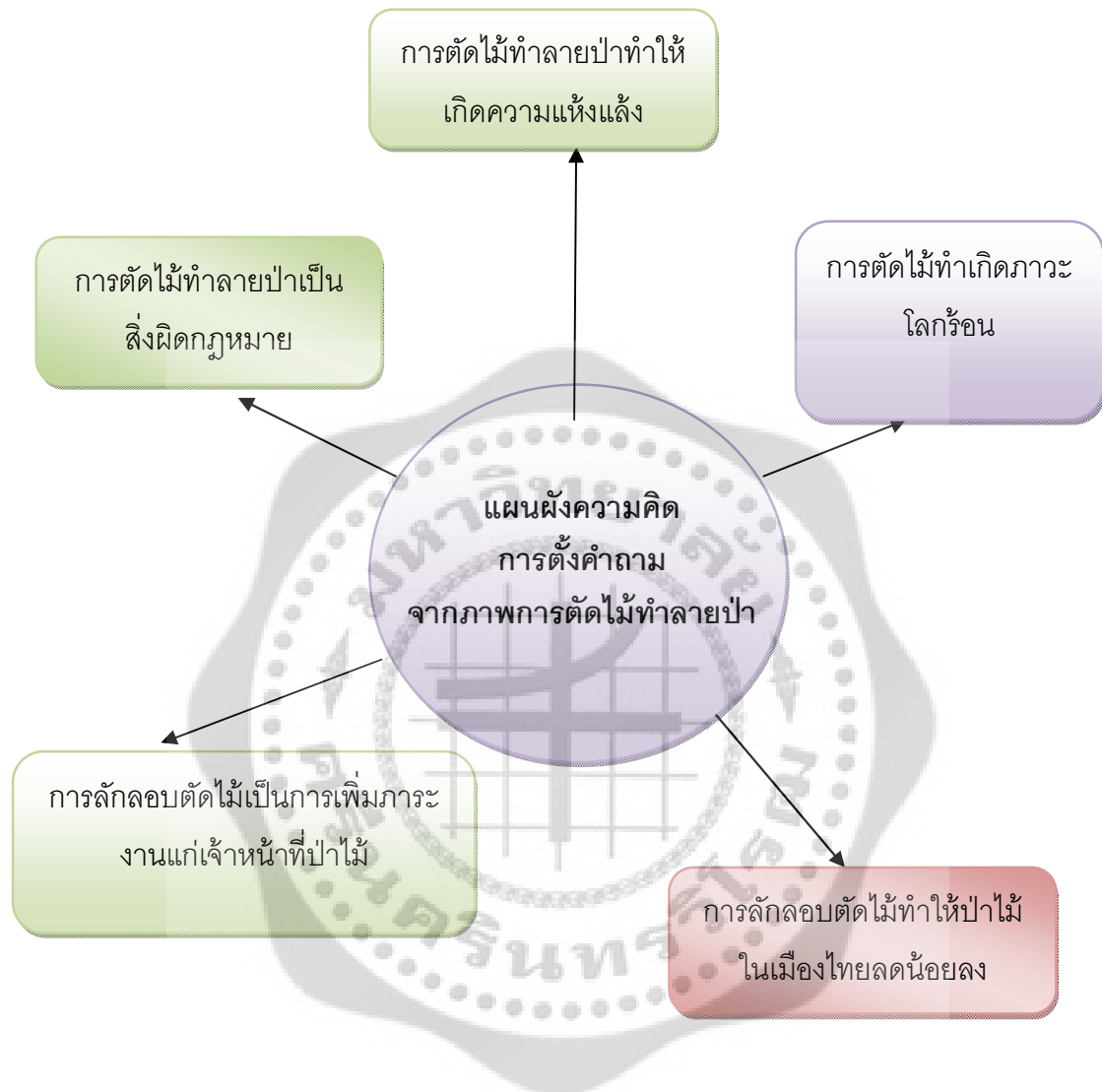
จากภาพที่นักเรียนเห็นให้
นักเรียนตั้งคำถาม

ข้อคำถามของนักเรียน

1. การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดความแห้งแล้ง
2. การตัดไม้ทำลายป่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย
3. การตัดไม้ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน
4. การลักลอบตัดไม้ทำให้ป่าไม้ในเมืองไทยลดน้อยลง
5. การลักลอบตัดไม้เป็นการเพิ่มภาระงานแก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้

นำข้อคำถามทั้งของตัวเองและของ
เพื่อนมาจัดทำแผนผังความคิด

แผนผังความคิดเกี่ยวกับการตั้งคำถามจากภาพการตัดไม้ทำลายป่า

ใบงานเรื่องสิ่งที่ฉันต้องการรู้
 วิชาการรู้สารสนเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง: จากภาพให้นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับภาพและทำกิจกรรมตามที่กำหนด

หัวข้อเรื่อง .....

ขอบเขตของเรื่อง

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ข้อคำถาม

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

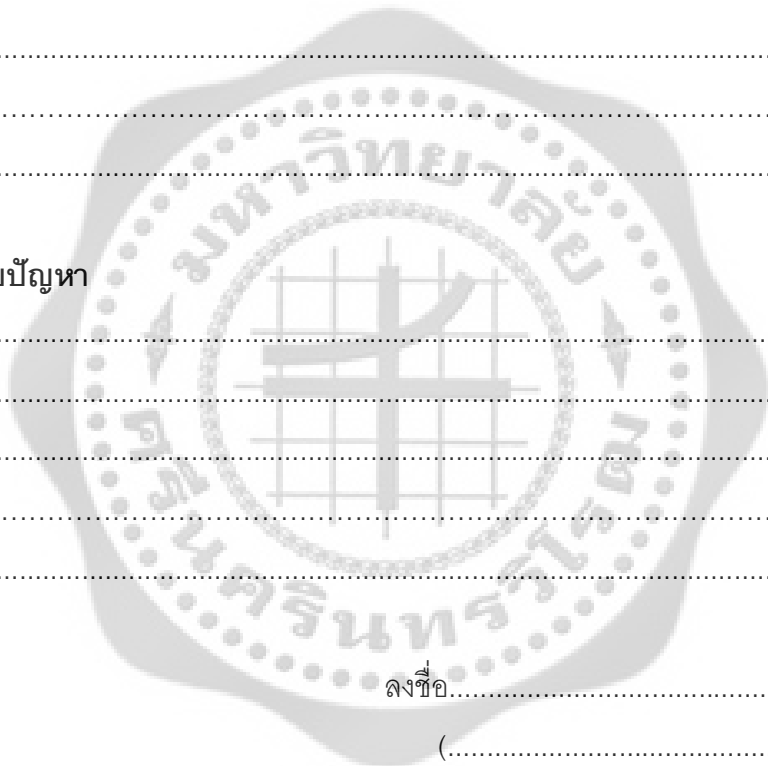
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ต้องต้องการรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....สำนักงานเขต.....กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 1.1 นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

1.2 ตัวชี้วัด

ง 1.1 ป. 6/2 สามารถระบุแหล่งสารสนเทศได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 บอกความหมายของแหล่งการเรียนรู้ได้

2.2 บอกชื่อแหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนได้

3. สาระสำคัญ

ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

4. สาระการเรียนรู้

4.1 ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

4.1.1 แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสื่อโสตทัศนวัสดุ ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น

4.1.2 แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ชุมชน บ้านหนังสือ และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4.2 แหล่งการเรียนรู้

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาว่าเมื่อนักเรียนต้องการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หรือ ค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทำการบ้าน นักเรียนจะไปค้นคว้าหาความรู้จากที่ไหนกันบ้าง
2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายครูเขียนคำตอบของนักเรียนไว้บน กระดาน (ตัวอย่างคำตอบ เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ตามครู เป็นต้น) ครูบอกนักเรียนว่าสิ่งที่นักเรียน ตอบครูมาทั้งหมดนั้นเราเรียกว่าแหล่งการเรียนรู้ และครูตั้งคำถามถามนักเรียนต่อว่าในความคิดของ นักเรียน นักเรียนรู้หรือไม่ว่าแหล่งการเรียนรู้คืออะไร
3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายและอิสระครูเขียนคำตอบของนักเรียน ไว้บนกระดาน
4. นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็น และอภิปรายคำตอบบนกระดานดำ
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความหมายของแหล่งการเรียนรู้และให้ศึกษาไปความรู้ เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 2-3 แหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเพื่อทบทวนความรู้เกี่ยวกับความหมายของแหล่งการ เรียนรู้และให้นักเรียนระดมพลังสมองยกตัวอย่างแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนรู้จักให้มากที่สุด เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด และห้องสมุดประชาชน เป็นต้น
2. ครูเขียนชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนตอบบนกระดานเพื่อรวบรวมคำตอบของ นักเรียนลงบนกระดานเพื่อสรุปความคิดเห็นของนักเรียน
3. ครูนำบัตรคำที่เป็นชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่ครูเตรียมไว้ให้นักเรียนดู และให้นักเรียน พิจารณาดูว่ามีสิ่งใดที่นักเรียนตอบตรงกับบัตรคำของครูหรือไม่
4. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องชนิดของแหล่งการเรียนรู้ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปว่า การค้นคว้าหาความรู้ นั้นแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสื่อโสตทัศนวัสดุ ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน

และพิพิธภัณฑน์ เป็นต้น

5. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 7 กลุ่ม กลุ่ม 3-4 คนให้แต่ละกลุ่มเลือกแหล่งการเรียนรู้ที่คุ้นเคยเตรียมไว้ โดยจับสลากเพื่อไปศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้โดยกำหนดหัวข้อในการศึกษาแหล่งการเรียนรู้ ดังนี้ 1. แหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวให้บริการสารสนเทศอะไรบ้างและ 2. นักเรียนสามารถเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้นั้นได้อย่างไร เพื่อให้ให้นักเรียนนำเสนอการค้นคว้าในชั่วโมงต่อไป

แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนจำนวน

7 แห่ง คือ

- ห้องสมุดโรงเรียน
- ห้องคอมพิวเตอร์
- ห้องสื่อโสตทัศนวัสดุ
- ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
- ห้องสมุดประชาชน
- ศูนย์การเรียนรู้
- แหล่งการเรียนรู้ชุมชน

ชั่วโมงที่ 4 สรุปเรื่องแหล่งการเรียนรู้

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าของกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายจนครบทุกกลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ จดบันทึกข้อมูลการรายงานของเพื่อนลงในสมุดบันทึก
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนรายงานจากนั้นให้นักเรียนทุกคนทำใบงานเรื่องการสำรวจรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก
3. นักเรียนรวบรวมใบงานส่งครู
4. ครูชื่นชมนักเรียนที่ตั้งใจเรียนและมีผลงานจากกลุ่มที่น่าพอใจพร้อมทั้งให้นักเรียนทำใบงานเรื่องสำรวจรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

- 8.1 ห้องสมุด
- 8.2 คอมพิวเตอร์
- 8.3 ห้องสื่อโสตทัศนวัสดุ
- 8.4 ห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
- 8.5 ห้องสมุดประชาชน
- 8.6 ศูนย์การเรียนรู้
- 8.7 แหล่งการเรียนรู้ชุมชน
- 8.8 บัตรคำเรื่องแหล่งการเรียนรู้
- 8.9 ใบความรู้ เรื่องแหล่งการเรียนรู้
- 8.10 ใบงานเรื่อง สำรวจรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. บอกรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนได้	ใบงานเรื่องรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก	คะแนนเต็ม 10 คะแนน บอกรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ได้ไม่ต่ำกว่า 5 แหล่ง โดยให้คะแนน 1 คะแนนต่อแหล่งการเรียนรู้ 1 แหล่งการเรียนรู้
2. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง
3. การทำกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	ระดับดี = 3 คือ ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มดี ระดับพอใช้ = 2 คือ ให้ความร่วมมือในการทำงาน ปานกลาง ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

ใบความรู้เรื่อง ความรู้กับแหล่งการเรียนรู้

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

1. แหล่งเรียนการเรียนรู้ในโรงเรียน
2. แหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

1. เพื่อเป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น รายการกระจายเสียง ภาพยนตร์ และซีดี เป็นต้น
2. เพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ศูนย์ข้อมูล ข่าวสาร และสาระความรู้ต่าง ๆ เป็นต้น
3. เพื่อเป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่านการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
5. เพื่อเป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิดวิทย์การและประสบการณ์

แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

1. เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ วิทยาการ และสร้างเสริมประสบการณ์ที่กว้างขวางหลากหลาย
2. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. เพื่อจัดระบบและพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศและแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน
4. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

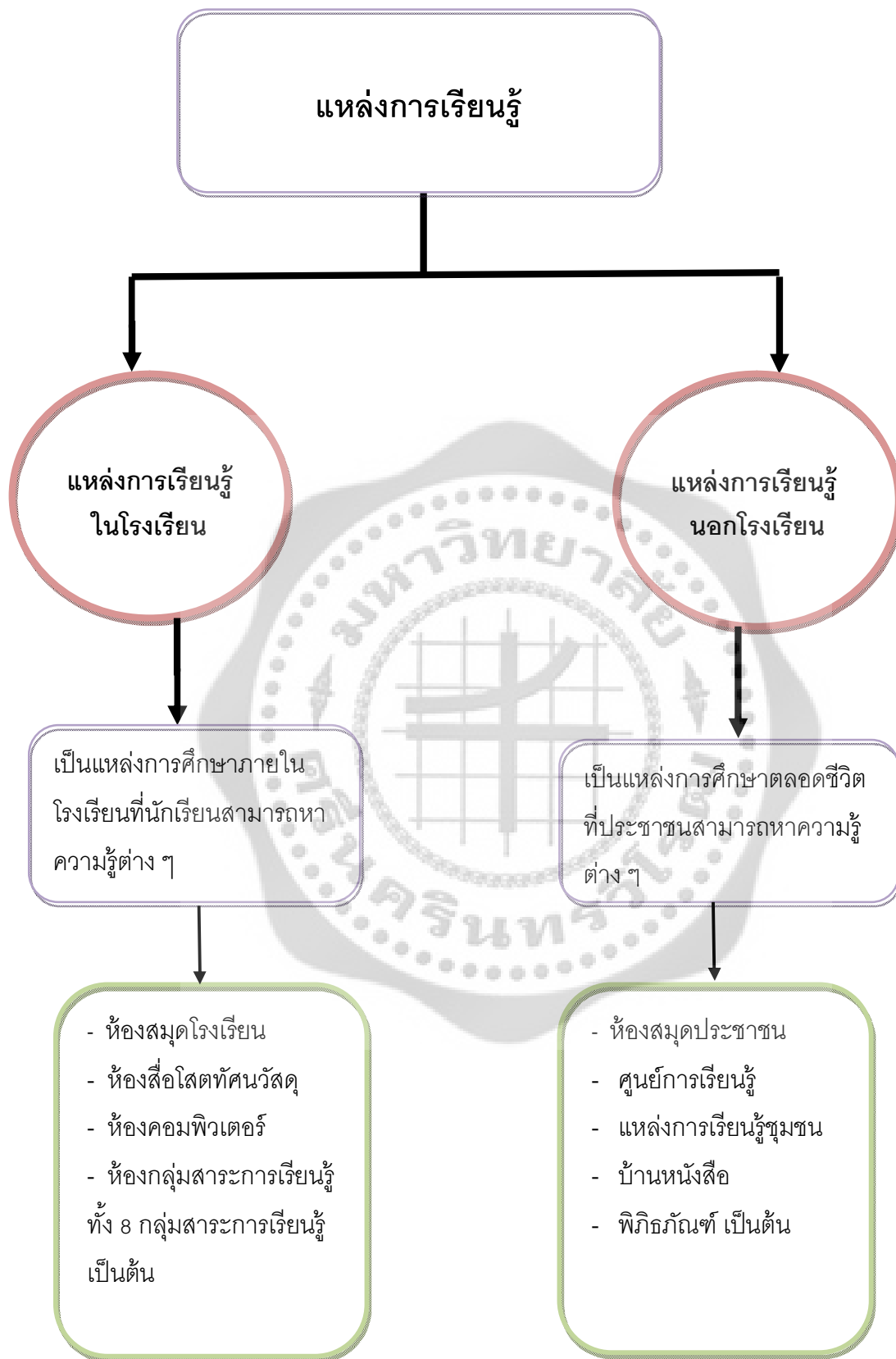
แหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสื่อโสตทัศนวัสดุ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิชาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และห้องจริยธรรม เป็นต้น

แหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

1. เป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนสามารถหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา
2. เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีแหล่งการเรียนรู้เพื่อการศึกษาที่หลากหลายสามารถเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัย
3. เป็นเครื่องมือที่สำคัญของบุคคลแห่งการเรียนรู้ ในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬา สถานประกอบการ วัดครอบครัว ชุมชน องค์การภาครัฐและภาคเอกชน แหล่งข้อมูล ภูมิปัญญา ห้องถิ่นและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นต้น

ใบงานเรื่อง การสำรวจรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ที่ฉันรู้จัก
 วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ให้นักเรียนสำรวจรายชื่อแหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน

ชื่อแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน	ชื่อแหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

2. ให้นักเรียนระบุชื่อเรื่องที่ต้องการค้นคว้าพร้อมให้ระบุแหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เรื่องที่ต้องการค้นคว้า	แหล่งการเรียนรู้ที่ศึกษาค้นคว้า
การตัดไม้ทำลายป่า	อินเทอร์เน็ต, ห้องสมุดโรงเรียน, บ้านหนังสือ
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 /เลขที่.....

กลุ่ม.....

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

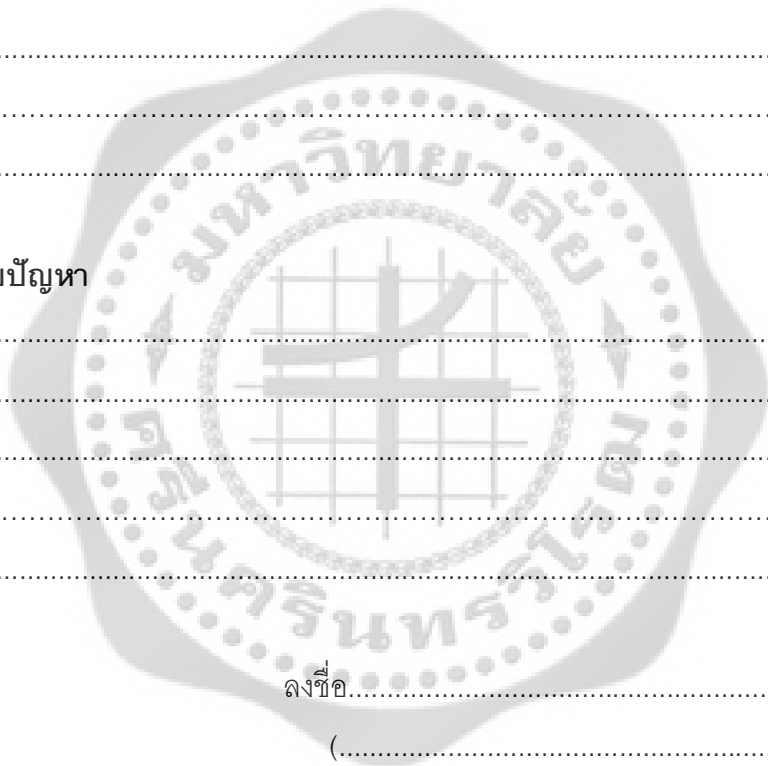
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่ฉันต้องการรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....สำนักงานเขต.....กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 1.1 นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

1.2 ตัวชี้วัด

ง 1.1 ป.6/3 สามารถใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

กำหนดคำสำคัญและหัวเรื่องของเรื่องที่ศึกษาค้นคว้าได้

3. สาระสำคัญ

คำสำคัญและหัวเรื่องเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศ

4. สาระการเรียนรู้

วิธีการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ นักเรียนกำหนดคำสำคัญ (Keyword) ซึ่งเป็นคำหรือกลุ่มคำที่เป็นประเด็นหลักของเรื่องที่ต้องการ และหัวเรื่อง (Subject heading) คือ คำหรือวลีที่รวบรวมบรรณารักษ์กำหนดขึ้นเพื่อใช้บ่งบอกเนื้อหาสาระสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศ เช่น หนังสือ บทความ สื่อโสตทัศน เป็นต้น

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2 การเข้าถึงสารสนเทศโดยการใช้คำสำคัญ

1. นักเรียนครูสนทนากับนักเรียนว่าเมื่อสัปดาห์แรกที่เราเจอกันครูสอนให้นักเรียนรู้จักกำหนดปัญหาเพื่อกำหนดเรื่องที่นักเรียนต้องการศึกษาค้นคว้าเมื่อนักเรียนได้เรื่องที่นักเรียนต้องการค้นคว้าแล้วนักเรียนจะเริ่มต้นศึกษาค้นคว้าอย่างไรโดยครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
2. ครูนำคำตอบของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นมาอภิปรายร่วมกันและอธิบายเพิ่มเติมแก่นักเรียนว่าเมื่อนักเรียนกำหนดเรื่องที่นักเรียนต้องการศึกษาค้นคว้า เช่น เรื่องที่นักเรียนค้นคว้าคือเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า สิ่งแรกที่นักเรียนจะต้องรู้ คือ นักเรียนต้องรู้จักกำหนดคำสำคัญเพื่อเป็นตัวแทนของเนื้อเรื่องที่นักเรียนต้องการค้นคว้า โดยให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดว่าถ้าครูต้องการค้นเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า นักเรียนจะกำหนดคำสำคัญที่ใช้ในการค้นคว้าเรื่องดังกล่าวว่าอย่างไรบ้าง
3. ให้นักเรียนตอบได้อย่างหลากหลาย เช่น ทرفพยากรป่าไม้ การตัดไม้ ป่าไม้ และต้นไม้ เป็นต้น
4. เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนเพื่อศึกษาไปความรู้เรื่องคำสำคัญพร้อมให้นักเรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนภายในกลุ่ม
5. ครูอธิบายเพิ่มเติมเรื่องกำหนดคำสำคัญเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศที่นักเรียนต้องการอีกครั้งเพื่อทบทวนความเข้าใจของนักเรียน
6. นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยกำหนดเรื่องที่ต้องการศึกษาค้นคว้ากลุ่มละ 1 เรื่อง พร้อมกำหนดคำสำคัญเพื่อค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ
7. นำเสนองานกลุ่มหน้าชั้นเรียนและให้เพื่อนซักถามข้อสงสัยและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในห้องเรียน
8. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อทบทวนความเข้าใจของนักเรียน

ชั่วโมงที่ 3-4 การเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้หัวเรื่อง

1. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนความรู้เรื่องการเข้าถึงสารสนเทศในการเข้าถึงสารสนเทศในชั่วโมงก่อนอีกครั้งครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่านอกจากใช้คำสำคัญในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการแล้วนักเรียนสามารถใช้อะไรเพื่อค้นหาสารสนเทศที่นักเรียนต้องการรู้ได้อีกบ้าง
2. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ครูนำคำตอบของนักเรียนมาร่วมอภิปรายผลร่วมกันในชั้นเรียนจากนั้นครูสรุปว่านอกจากใช้คำสำคัญแล้วยังสามารถใช้การกำหนดหัวเรื่องเพื่อการค้นคว้าได้

3. ครูอธิบายเรื่อง การกำหนดหัวเรื่องเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศให้นักเรียนฟังว่า หัวเรื่องเป็นการกำหนดคำ หรือวลี อาจเป็นเป็นคำเดี่ยวหรือกลุ่มคำที่ให้ความหมายเด่นชัด ได้ใจความ สั้น กระชับ ชัดเจน ชื่นแทนข้อมูลของเรื่องพร้อมทั้งอธิบายความแตกต่างของคำสำคัญและหัวเรื่อง

4. ครูยกตัวอย่างเรื่องที่ต้องการศึกษาค้นคว้าและกำหนดหัวเรื่องเป็นตัวอย่างที่แสดงให้นักเรียนเห็นถึงการกำหนดหัวเรื่องเช่น การตัดไม้ทำลายป่า ควรกำหนดหัวเรื่องในการค้นคว้าว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อม ป่าไม้ เป็นต้นพร้อมทั้งให้นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องคำสำคัญ และหัวเรื่อง

5. นักเรียนกำหนดเรื่องที่นักเรียนต้องการศึกษาค้นคว้าพร้อมทั้งกำหนดหัวเรื่องที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาสารสนเทศที่ตนเองต้องการ

6. นักเรียนทำใบงานเรื่อง หัวเรื่องและคำสำคัญเรื่องที่ฉันต้องการรู้

7. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปเรื่องการใช้คำสำคัญ และหัวเรื่องในการค้นคว้าหาสารสนเทศที่ต้องการ

8. ครูตรวจผลงานและใบงานของแต่ละกลุ่มติดป้ายนิเทศเพื่อเรียนรู้ร่วมกันพร้อมทั้งชมเชยนักเรียนว่าตั้งใจเรียนและทำงานกลุ่มได้ดี

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

8.1 ห้องสมุด

8.2 ใบงานเรื่องหัวเรื่อง คำสำคัญและหัวเรื่องเรื่องที่ฉันต้องการรู้

8.3 ใบความรู้เรื่อง คำสำคัญและหัวเรื่อง

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. กำหนดคำสำคัญและหัวเรื่องที่ศึกษาค้นคว้า	ใบงานเรื่อง การกำหนดคำสำคัญ และหัวเรื่องเรื่องที่ฉันต้องการรู้	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. กำหนดคำสำคัญ 5 คะแนน 2. ค้นหาหัวเรื่อง 5 คะแนน 3. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
2. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง
3. การตั้งใจเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการตั้งใจเรียน	ระดับดี = 3 คือ ตั้งเรียนมาก ระดับพอใช้ = 2 คือ ตั้งใจเรียนปานกลาง ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่ตั้งใจเรียน

ใบความรู้เรื่อง คำสำคัญ และหัวเรื่อง
วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การเข้าถึงสารสนเทศที่นักเรียนต้องการนักเรียนจะต้องกำหนดคำสำคัญ ซึ่งเป็นคำหรือกลุ่มคำที่เป็นประเด็นหลักของเรื่องที่ต้องการค้นคว้า

มารู้จักคำสำคัญ

คำสำคัญคืออะไรครับ

คำสำคัญ คือคำที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้แทนเนื้อหาที่ต้องการค้นคว้า ซึ่งต้องเป็นคำที่สั้นกระชับรัดได้ใจความ มีความหมาย เป็นคำนามหรือเป็นศัพท์เฉพาะก็ได้

เข้าใจแล้วครับว่า
คำสำคัญคืออะไร
การจะค้นคว้าหา
สารสนเทศที่ต้องการ
เราต้องกำหนดคำ
สำคัญก่อนทุกครั้งนะ

ตัวอย่างคำสำคัญของเรื่องที่ต้องการค้นคว้า

1. เรื่องการตัดไม้ทำลายป่า คำสำคัญ คือ การตัดไม้ ป่า ป่าไม้
2. การป้องกันโรคเอดส์ คำสำคัญ คือ โรค โรคเอดส์

ใบความรู้เรื่อง คำสำคัญและหัวเรื่อง วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การเข้าถึงสารสนเทศหรือข้อมูลที่นักเรียนต้องการนักเรียนจะต้องรู้จักกำหนดหัวเรื่อง
ซึ่งจะเป็นคำหรือกลุ่มคำที่เป็นประเด็นหลักของเรื่องที่ต้องการก็ได้

มารู้จักหัวเรื่องกันเถอะ

รู้จักคำสำคัญเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศ
มาแล้ว ครูและเพื่อนบอกว่าหัวเรื่องก็ใช้
สำหรับการค้นหาสารสนเทศได้ด้วยเช่นกัน

หัวเรื่อง คือคำหรือวลีที่บรรณารักษ์
กำหนดขึ้นมา เพื่อใช้แทนเนื้อหา
ของหนังสือ บทความ วารสารหรือ
ทรัพยากรสารสนเทศ

ตัวอย่างหัวเรื่องที่ต้องการ เช่น

1. ต้องการค้นเรื่องเกี่ยวกับการพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน หัวเรื่อง คือ ภาษาอังกฤษ -- การอ่านออกเสียง
2. ต้องการค้นเรื่องเกี่ยวกับตำราอาหารไทย หัวเรื่อง คือ การปรุงอาหาร
3. ต้องการค้นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการแก้แค้นสร้างสุข หัวเรื่อง คือ สุขภาพจิต

เราใช้คำสำคัญ หัวเรื่อง
เป็นตัวแทนของเนื้อเรื่องเพื่อ
ค้นหาสารสนเทศที่เรา
ต้องการนั่นเอง

ใบงานเรื่องหัวเรื่องและคำสำคัญของเรื่องที่ฉันต้องการรู้
 วิชาการรู้สารสนเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง: ให้นักเรียนกำหนด คำสำคัญและหัวเรื่องตามเรื่องที่กำหนดไว้

เรื่องที่ฉันต้องการรู้	คำสำคัญที่ใช้สำหรับการค้น	หัวเรื่องที่ใช้สำหรับการค้น
การตัดไม้ทำลายป่า	1.	1.
การปลูกไม้ประดับ	2.	2.
การเลี้ยงสุนัข	3.	3.
ตัวละครในวรรณคดี	4.	4.
ตำราอาหารไทย	5.	5.

คะแนนเต็มแน่นอนครับ

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....ชั้น.....

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

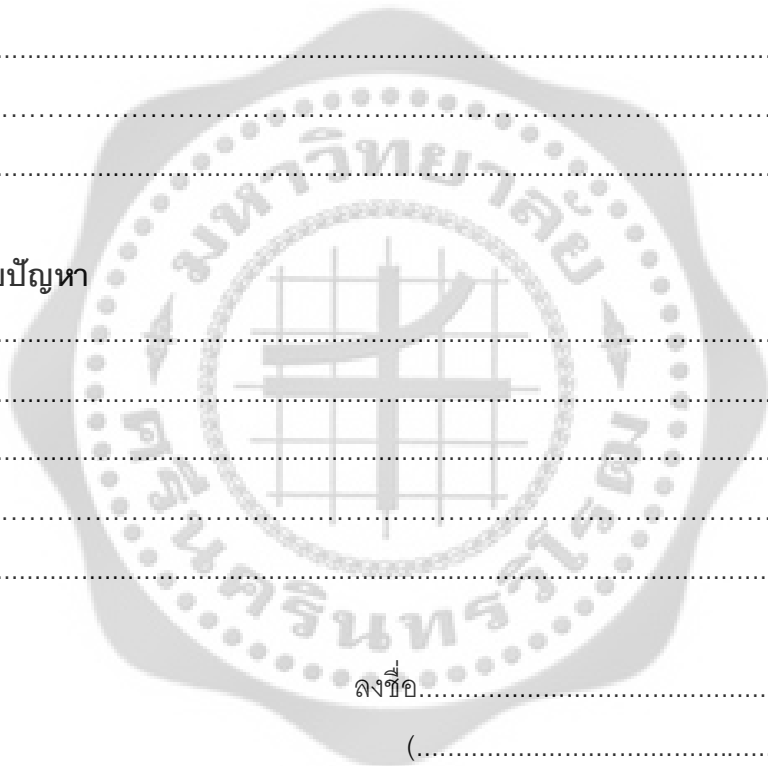
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน

(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สิ่งที่คุณต้องการรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ค้นหาข้อมูลที่ต้องการ เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....สำนักงานเขต.....กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 1.1 นักเรียนสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ กำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ระบุแหล่งสารสนเทศและใช้กลยุทธ์ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

1.2 ตัวชี้วัด ง 1.1ป. 6/4 สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่เลือกไว้ได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 บอกความหมายและความสำคัญโอแพค ของห้องสมุดโรงเรียนได้

2.2 ใช้โอแพค ของห้องสมุดโรงเรียนในการค้นหาหนังสือได้

2.3 ค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตได้

3. สาระสำคัญ

รู้จักใช้เครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ ได้แก่โอแพค และอินเทอร์เน็ตเป็นต้น

4. สาระการเรียนรู้

บอกความหมาย ความสำคัญ วิธีและขั้นตอนการเข้าใช้ โอแพคของห้องสมุดโรงเรียนและใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูล

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5.4 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

ชั่วโมงที่ 1 ความหมายและความสำคัญของโอแพค

1. ครูให้นักเรียนสังเกตสิ่งต่าง ๆ ในห้องสมุดของโรงเรียนพร้อมทั้งตั้งคำถามถามนักเรียนว่า“นักเรียนรู้หรือไม่ว่านักเรียนจะใช้เครื่องมืออะไรบ้างในห้องสมุดใช้ค้นหาหนังสือและนักเรียนเคยมาใช้เครื่องมืออะไรบ้างในการค้นหาหนังสือในห้องสมุด” โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย
2. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่านักเรียนรู้จักโอแพคของห้องสมุดโรงเรียนหรือไม่ นักเรียนรู้หรือไม่ว่าโอแพคใช้เป็นเครื่องมือในการค้นหาหนังสือในห้องสมุด และมีนักเรียนคนใดบ้างที่เคยมาใช้โอแพคค้นหาหนังสือ ถ้านักเรียนคนใดเคยใช้โอแพค นักเรียนตอบคำถามครูได้หรือไม่ว่า โอแพค คืออะไร และมีความสำคัญอย่างไร นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ
3. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโอแพคของห้องสมุดโรงเรียน ครูอธิบายความหมายและความสำคัญของโอแพคของห้องสมุดโรงเรียน
4. นักเรียนสรุปความรู้เป็นแผนผังความคิด
5. นักเรียนและครูสรุปความรู้และความสำคัญของโอแพคของห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งย่อมาจาก Online Public Access Catalog คือ หน้าจอคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

ชั่วโมงที่ 2 -3 การสืบค้นข้อมูลบนโอแพค

1. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่าถ้านักเรียนได้รับมอบหมายจากครูให้ไปค้นคว้าเรื่องการตัดไม้ทำลายป่า นักเรียนจะไปค้นคว้าหาความรู้ได้อย่างไร สมมติสถานการณ์ว่าให้นักเรียนไปค้นคว้าหาความรู้ในห้องสมุดโรงเรียน นักเรียนจะค้นคว้าอย่างไรให้ได้หนังสือเกี่ยวกับเรื่องการตัดไม้ทำลายป่าที่รวดเร็วและถูกต้อง
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระพร้อมทั้งช่วยกันสรุปว่าสิ่งที่นักเรียนตอบมาเป็นไปได้หรือไม่
3. ในกรณีที่นักเรียนตอบไม่ได้ก็ให้ครูช่วยชี้แนะและนำเสนอการเข้าถึงหนังสือโดยใช้โอแพคพร้อมทั้งอธิบายถึงขั้นตอนการสืบค้นหนังสือบนโอแพคของห้องสมุดโรงเรียน โดยการสาธิตเกี่ยวกับขั้นตอนการค้นหาหนังสือ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือสำหรับการค้นหาหนังสือบน โอแพค ของห้องสมุดโรงเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง
4. นักเรียนค้นหาหนังสือบนโอแพค ของห้องสมุดโรงเรียนโดยครูกำหนดขอบเขตของเรื่องที่ให้นักเรียนค้นหาหนังสือบน โอแพคของห้องสมุดโรงเรียนตามชื่อเรื่องที่กำหนด
5. นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องการใช้อโอแพคของห้องสมุดโรงเรียนพร้อมทั้งแนะนำให้

นักเรียนมาฝึกทักษะการใช้โอแพค ค้นหาหนังสือบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญในการค้นหาหนังสือในครั้งต่อไป พร้อมชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจและสนใจเรียน

ชั่วโมงที่ 4 ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูล

1. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การทำรายงานโดยใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน โดยครูเป็นผู้กำหนดคำถาม ดังนี้

1.1 บนอินเทอร์เน็ตมีข้อมูลอะไรบ้าง (ตัวอย่างคำตอบ ความรู้ทั่วไป ความรู้เฉพาะเรื่อง เพลง เกม ภาพยนตร์)

1.2 นักเรียนเคยใช้อินเทอร์เน็ตบนการค้นหาข้อมูลหรือไม่ ครูเขียนประสบการณ์ที่นักเรียนเล่าบนกระดานดำ

1.3 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการที่เพื่อนใช้ในการค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

2. ครูสรุปวิธีการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตของนักเรียน และแนะนำวิธีการค้นหาที่ถูกต้องแก่นักเรียน ครูอธิบายพร้อมสาธิตถึงขั้นตอนการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตพร้อมทั้งแจกใบความรู้เรื่องขั้นตอนการค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนศึกษา

3. นักเรียนแต่ละคนฝึกปฏิบัติการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตโดยมีครูเป็นผู้ประเมินผลงาน

4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตอีกครั้งเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจอีกครั้ง

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

8.1 ห้องสมุด

8.2 ห้องคอมพิวเตอร์

8.3 ใบความรู้เรื่อง “ขั้นตอนการค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต”

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การใช้ โอแพคในการสืบค้นหนังสือ	แบบประเมินการสืบค้นข้อมูลบนโอแพค	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. ปฏิบัติตามขั้นตอนการค้นหาหนังสือบนโอแพค 5 คะแนน 2. ค้นหาหนังสือที่ต้องการ 5 คะแนน

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การใช้ โอบแคคในการสืบค้นหนังสือ (ต่อ)	แบบประเมินการสืบค้นข้อมูลบนโอบแคค	3. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. การฝึกปฏิบัติการค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต	แบบประเมินการค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. พิจารณาจากการปฏิบัติตามขั้นตอนการค้นหาข้อมูล 5 คะแนน 2. การค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ 5 คะแนน 3. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5- 10 = ผ่าน คะแนน 0 -4 = ไม่ผ่าน
3. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง

ใบความรู้เรื่อง ขั้นตอนการใช้โอแพคของโรงเรียนในการสืบค้นหนังสือ

วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การสืบค้นหาสารสนเทศในห้องสมุดต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการค้นหา มีวิธีการสืบค้นดังนี้

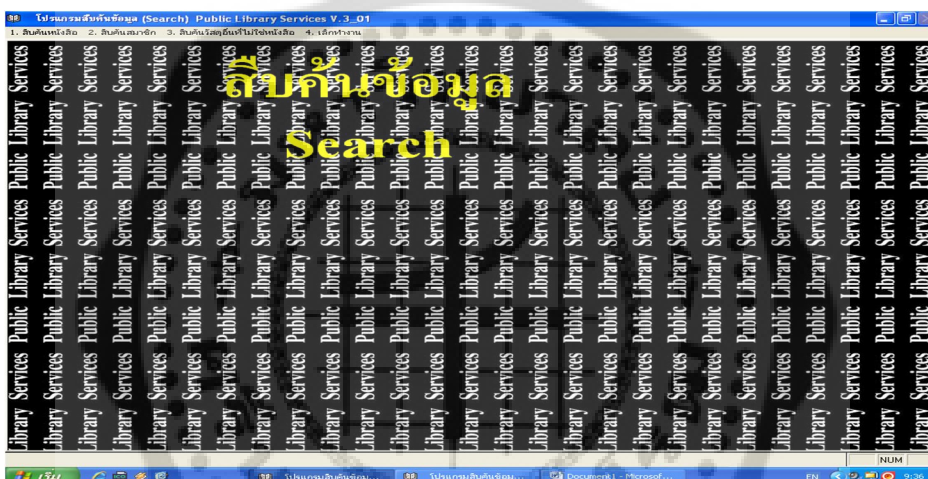
1. มองหน้าจอ Desktop เพื่อหาโปรแกรมที่ชื่อ ว่า PLS3.LNK สืบค้นข้อมูลในห้องสมุด
ดังภาพประกอบที่ 1

สืบค้นข้อมูล ห้องสมุด PLS3.LNK

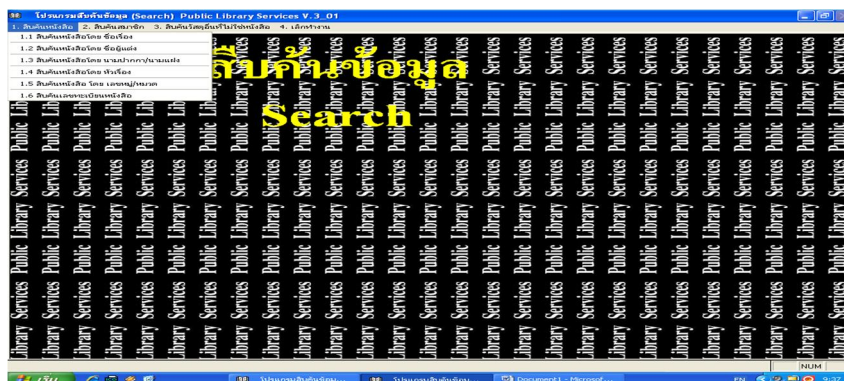
ภาพประกอบที่ 1 แสดงหน้าจอโปรแกรม PLS3

2. ใช้เมาส์ดับเบิลคลิกเข้าสู่โปรแกรมจะได้หน้าจอดังภาพประกอบที่ 2

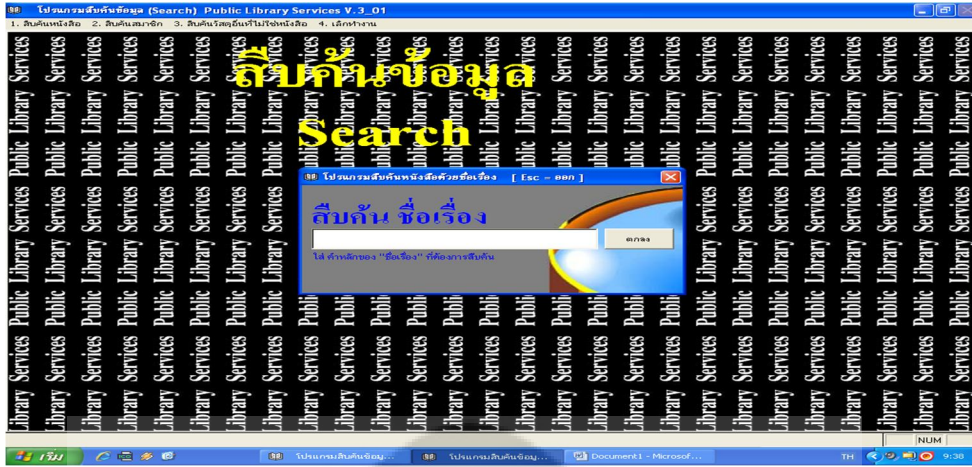
ภาพประกอบที่ 2 แสดงหน้าจอการสืบค้นข้อมูล

3. เริ่มการสืบค้นโดยนำเมาส์มาคลิกที่ไอคอนแรกคือสืบค้นหนังสือ แล้วหน้าจอจะปรากฏรายการสืบค้น โดยสามารถสืบค้นจากชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ชื่อหัวเรื่อง และเลขทะเบียนหนังสือ โดยเลือกตามรายการที่ต้องการสืบค้น ดังภาพประกอบที่ 3

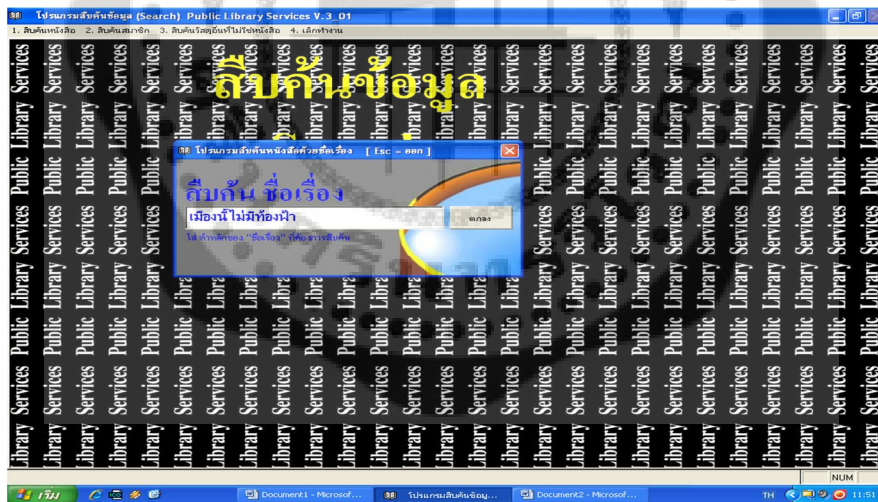
ภาพประกอบที่ 3 แสดงหน้าจอการเลือกรายการสืบค้นข้อมูล

4. ได้นหน้าต่างชื่อเรื่อง ดังภาพประกอบที่ 4

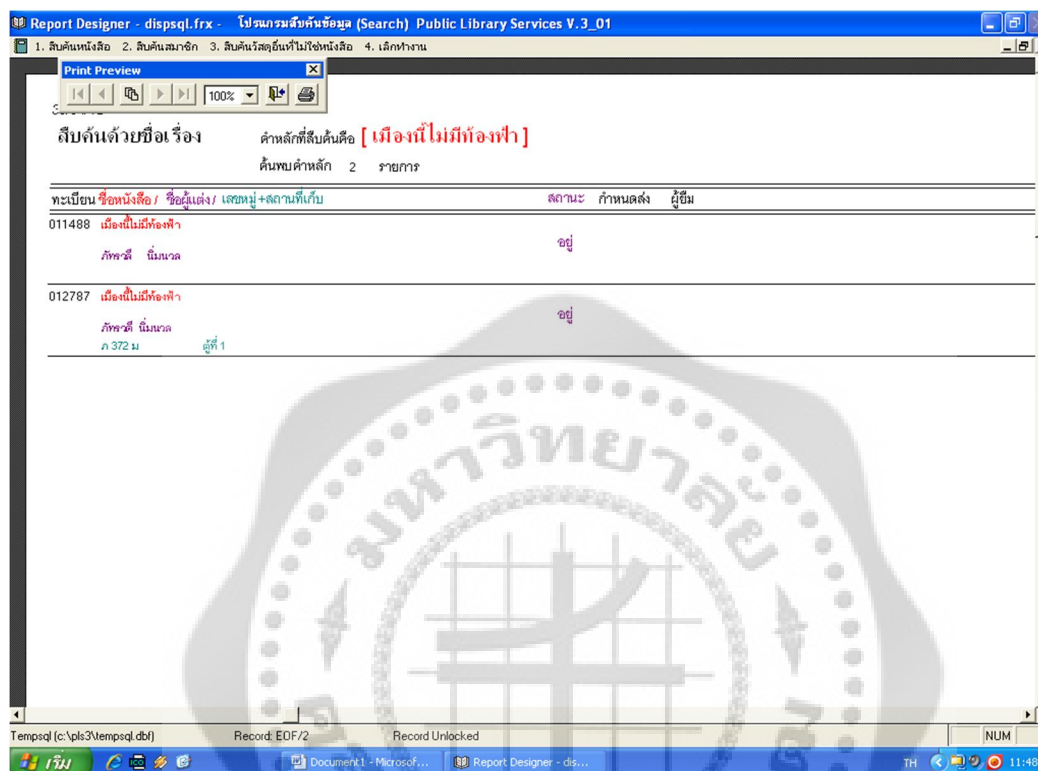
ภาพประกอบที่ 4 แสดงหน้าต่างการสืบค้นด้วยชื่อเรื่อง

5. พิมพ์ชื่อเรื่องที่ต้องการสืบค้น ดังภาพประกอบที่ 5

ภาพประกอบที่ 5 แสดงหน้าต่างการพิมพ์ชื่อเรื่องค้นหาสารสนเทศ

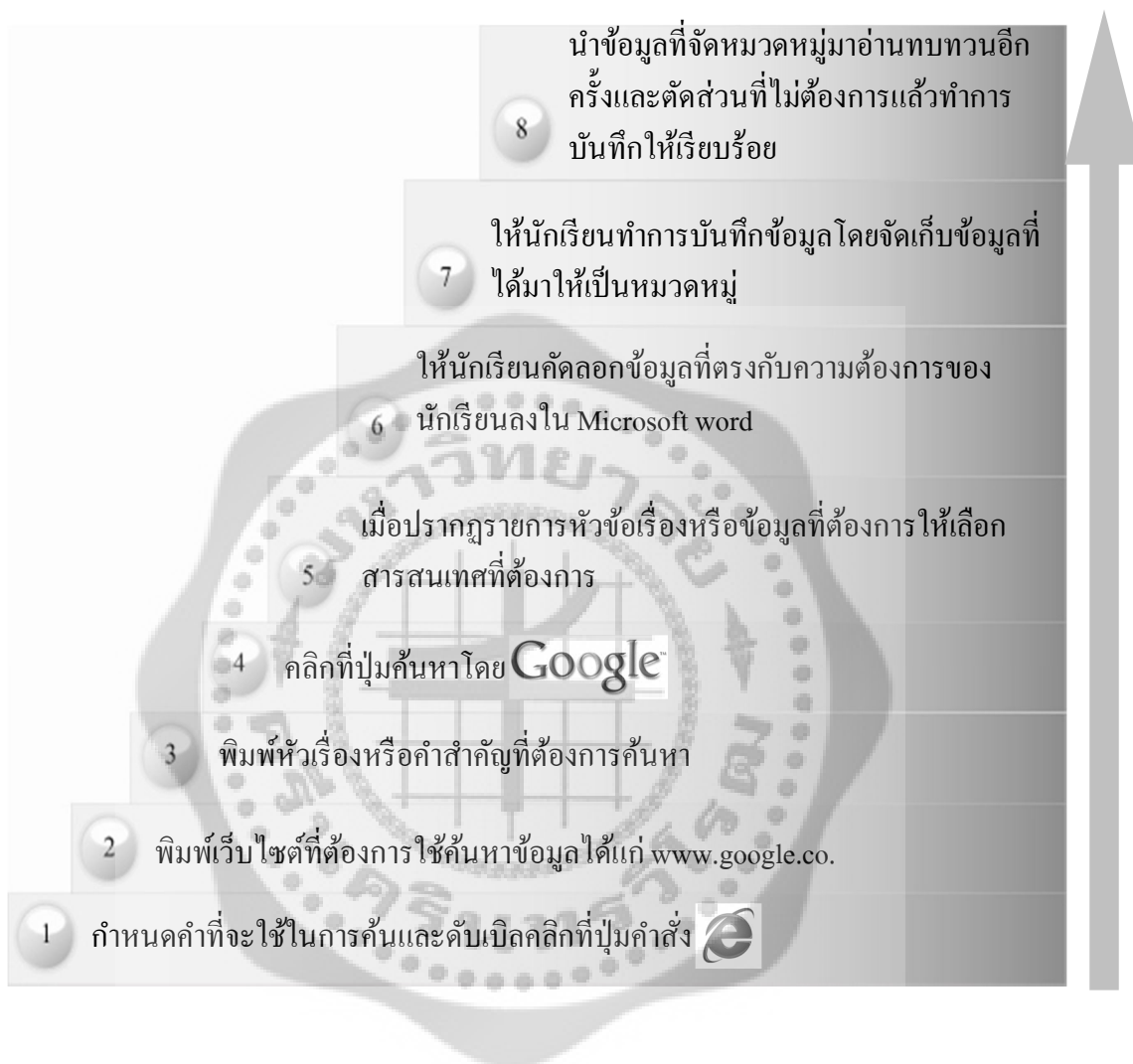
6. ปราบกฏหน้าต่างสืบค้นด้วยชื่อเรื่อง ซึ่งแสดงรายการหนังสือที่ค้นพบแสดงรายละเอียด คือ เลขทะเบียน ตำแหน่ง สถานะของหนังสือ หมวดหมู่ นักเรียนสามารถหาหนังสือจากห้องสมุดได้สะดวกมากยิ่งขึ้น และทราบรายละเอียดของหนังสือเล่มดังกล่าว ดังภาพประกอบที่ 6

ภาพประกอบที่ 6 แสดงหน้าจอผลการสืบค้นจากชื่อเรื่อง

ใบความรู้เรื่องขั้นตอนการค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต
วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

แบบประเมินการสืบค้นข้อมูลบนโอแพคของโรงเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

หัวข้อประเมิน	คะแนน	หมายเหตุ
1. สืบค้นข้อมูลได้ตามขั้นตอนการสืบค้นบนโอแพค		
2. สืบค้นข้อมูลโดยใช้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งและหัวเรื่องได้		
3. ค้นหาข้อมูลตามที่ต้องการได้		
4. ใช้โปรแกรมการสืบค้นโอแพคของห้องสมุดโรงเรียนได้อย่างชำนาญ		
รวมคะแนน		

แบบประเมินการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

หัวข้อประเมิน	คะแนน	หมายเหตุ
1. อธิบายถึงวิธีการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตได้		
2. บอกชื่อเว็บไซต์ในการค้นหาสารสนเทศได้		
3. ปฏิบัติตามขั้นตอนการสืบค้นบนอินเทอร์เน็ต		
4. ค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตตามที่กำหนดได้		
5. สืบค้นได้สารสนเทศตามเวลาที่กำหนด		
รวมคะแนน		

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 คัดกรองข้อมูลที่ได้ เวลา 3 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

1.2 ตัวชี้วัด

ง 2.1 ป.6/1 สามารถวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ

ง 2.1 ป.6/4 ระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 บอกขั้นตอนการวิเคราะห์สารสนเทศได้

2.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศได้

3. สาระสำคัญ

สามารถวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็นและสรุปความสำคัญของสารสนเทศได้ และบอกความสำคัญ ประโยชน์ของสารสนเทศที่อ่านได้

4. สาระการเรียนรู้

การอ่านสารสนเทศผู้อ่านจะต้องมีความรู้ว่าการวิเคราะห์สารสนเทศคัดกรองข้อมูลเพื่อให้ทราบว่าสิ่งที่ได้มาเป็นข้อมูลที่แท้จริง สารสนเทศที่ได้เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน หรือสารสนเทศใดเป็นโฆษณาชวนเชื่อ และสามารถสรุปใจความสำคัญของข่าวได้ นอกจากนี้ต้องบอกว่าการอ่านสารสนเทศที่ได้มีประโยชน์อย่างไรต่อตนเอง

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 6.1 มีวินัย
- 6.2 ใฝ่เรียนรู้
- 6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 การวิเคราะห์สารสนเทศ

1. นักเรียนและครูสนทนาร่วมกันว่าในชีวิตประจำวันของนักเรียน นักเรียนได้รับรู้ หรืออ่าน ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ มากมายแล้วนักเรียนจะรู้ได้อย่างไรว่าข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ โดยให้นักเรียนได้ตอบคำถามอย่างอิสระ
2. นักเรียนและครูร่วมอภิปรายคำตอบของเพื่อนร่วมกันพร้อมทั้งอธิบายให้นักเรียนฟังว่า นักเรียนจะรู้ว่าข้อมูลที่นักเรียนได้มาเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นข้อเท็จจริง นักเรียนจำเป็นต้องนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อแยกความถูกต้อง แยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น
3. ครูตั้งคำถามนักเรียนว่าเมื่อนักเรียนจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้มาแล้ว นักเรียนรู้หรือไม่ว่าการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสารสนเทศคืออะไร ครูให้นักเรียนตอบคำถามอย่างอิสระ
4. ครูอธิบายการวิเคราะห์สารสนเทศแก่นักเรียนว่า การวิเคราะห์สารสนเทศ หมายถึง การพิจารณาแยกแยะรายละเอียดในสารสนเทศให้เห็นจุดเด่นจุดด้อยของสารสนเทศ ความถูกต้อง ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ก่อนนำไปใช้ประโยชน์
5. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศ
6. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงการวิเคราะห์สารสนเทศและให้ซักถามประเด็นปัญหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ
7. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปเรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศร่วมกันเพื่อทบทวนความเข้าใจ

ชั่วโมงที่ 2 ขั้นตอนการวิเคราะห์สารสนเทศ

1. ทบทวนความรู้ที่เรียนมาแล้วว่าการวิเคราะห์สารสนเทศคืออะไร และบอกนักเรียนว่าในชั่วโมงนี้เราก็จะมาเรียนรู้เรื่องขั้นตอนการวิเคราะห์สารสนเทศกัน
2. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่านักเรียนมีวิธีการอย่างไรในการวิเคราะห์สารสนเทศให้นักเรียนตอบคำถามอย่างอิสระ ครูเขียนคำตอบของนักเรียนบนกระดานดำและร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน
3. ครูอธิบายขั้นตอนวิเคราะห์สารสนเทศให้นักเรียนฟังพร้อมทั้งให้นักเรียนซักถามประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจ
4. นักเรียนจดบันทึกความรู้ลงในสมุด
5. นักเรียน และครูร่วมกันสรุปถึงขั้นตอนการวิเคราะห์สารสนเทศเพื่อทบทวนความเข้าใจ

ชั่วโมงที่ 3 การวิเคราะห์สารสนเทศและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศ

1. ครูทบทวนความรู้ที่เรียนมาเกี่ยวกับขั้นตอนการวิเคราะห์สารสนเทศ
  2. ครูนำข่าวเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่าในประเทศไทยให้นักเรียนทุกคนอ่านเมื่อนักเรียนอ่านข่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูให้นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนวิเคราะห์ข่าวที่นักเรียนได้อ่านโดยแยกประเด็นการวิเคราะห์ข่าวที่อ่านดังนี้เนื้อเรื่องส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ส่วนใดเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ
  3. นักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการวิเคราะห์สารสนเทศ โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคัดกรองข้อมูลในข่าวว่าข้อมูลใดเป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงข้อมูลส่วนใดเป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน
  4. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่นักเรียนได้อ่านว่านักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวที่นักเรียนได้อ่านอย่างไร พร้อมทั้งให้นักเรียนทุกคนบอกถึงประโยชน์ของข่าวที่นักเรียนได้อ่านว่ามีประโยชน์กับนักเรียนอย่างไรบ้าง โดยครูตรวจและให้คำแนะนำนักเรียน
  5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องการวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอีกครั้ง
  6. นักเรียนทำใบงานเรื่องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศ
8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้
- 8.1 ข่าวการตัดไม้ทำลายป่าในประเทศไทย
  - 8.2 ใบความรู้เรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศ
  - 8.3 ใบงานเรื่อง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศ
  - 8.4 สมุดบันทึก

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การวิเคราะห์สารสนเทศ	ใบงานเรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศ	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. เขียนเนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์ 6 คะแนน 2. งานเสร็จตามกำหนดเวลา 2 คะแนน 3. งานสะอาดเรียบร้อย 2 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศ	ใบงาน "เรื่องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศ"	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. เขียนเนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์ 6 คะแนน 2. งานเสร็จตามกำหนดเวลา 2 คะแนน 3. งานสะอาดเรียบร้อย 3 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5 - 10 = ผ่าน คะแนน 0 - 4 = ไม่ผ่าน
3. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง

ใบความรู้เรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศ วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความหมาย

การวิเคราะห์สารสนเทศ หมายถึง การพิจารณาแยกแยะรายละเอียดในสารสนเทศให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสารสนเทศ ความถูกต้อง ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็นก่อนนำไปใช้ประโยชน์

การวิเคราะห์สารสนเทศ

สารสนเทศที่เก็บรวบรวมมาได้ อาจมีมากประเภทหรือน้อยประเภทแล้วแต่เรื่องที่ต้องการศึกษา ตัวอย่างสารสนเทศที่เกี่ยวกับข่าวนา เช่น จำนวนข่าวนา เนื้อที่เพาะปลูก และผลผลิตของข้าว รายได้ เป็นต้น สารสนเทศแต่ละประเภทเหล่านี้อาจจำแนกเป็นชนิดย่อยออกไปอีก ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาในรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ให้มากขึ้นตามความต้องการ เช่นจำนวนข่าวนา อาจจำแนกตามเพศอายุ และชั้นการศึกษา เนื้อที่เพาะปลูก และผลผลิตข้าวอาจจำแนกออกเป็นข้าวเจ้า และข้าวเหนียว รายได้ อาจจำแนกตามแหล่งที่มา เช่น เงินที่ได้จากการขายข้าว ค่าเช่าที่นา ค่าแรงงานรับจ้าง ดังนั้นต้องนำสารสนเทศที่ได้มา มาวิเคราะห์ถึงความถูกต้อง วิเคราะห์สารสนเทศตรงกับความต้องการ เป็นข้อมูลที่เป็นข้อเท็จ หรือเป็นข้อคิดเห็นและเลือกเฉพาะสารสนเทศที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงตามความต้องการ เป็นต้น

วิธีการวิเคราะห์สารสนเทศ

1. อ่านสารสนเทศอย่างละเอียดเพื่อแยกประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้
  - 1.1 ข้อเท็จจริงของสารสนเทศ คือสารสนเทศที่มีความเป็นไปได้มีความสมจริง มีหลักฐานที่เชื่อถือได้
  - 1.2 ข้อคิดเห็นของสารสนเทศ เป็นข้อความที่แสดงความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้เขียนหรือเป็นข้อความที่แสดงการคาดคะเน

ใบงาน เรื่องร่วมด้วยช่วยกันวิเคราะห์

ข่าวการตัดไม้ทำลายป่า

จนท.ตรวจสอบแหล่งตัดไม้ทำลายป่าถ้ำผาไท

ผู้สื่อข่าวได้รับการร้องเรียนว่าได้มีการแอบลักลอบตัดไม้ทำลายป่าที่บริเวณอุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท ในเขตพื้นที่ อ.งาว จ.ลำปาง จากนั้นจึงเดินทางเข้าไปตรวจสอบเมื่อเดินทางเข้าไปถึงผู้สื่อข่าวได้ยินเสียงปืนยิงขึ้นฟ้า 1 นัดซึ่งคาดว่าเป็นสัญญาณเตือนให้ขบวนการลักลอบตัดไม้หลบหนี หลังจากเจ้าหน้าที่ และสื่อมวลชนกำลังเดินทางเข้าไปตรวจสอบในพื้นที่ที่ลักลอบตัดต้นไม้ ในเขตบ้านแม่พร้าว และบ้านชาวเขาเผ่าเย้า ซึ่งอยู่ในเขตรับผิดชอบ ของหน่วยพิทักษ์ป่าที่ ลำปาง 8 (ลป.8) ขณะเดียวกัน ผู้สื่อข่าวเดินเข้าไป ยังได้พบปลอกกระสุนปืนลูกซองเบอร์ 12 ตกอยู่ 1 นัด และยังได้พบรอยนตปีกอิฐ ไตโยต้า สีขาว ไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียน จอดอยู่ 1 คัน ส่วนในพื้นที่ดังกล่าว ยังพบว่ามี การตัดไม้ มะค่าโมง หน้ากว้างถึง 2 เมตรและยังพบไม้แดงท่อน อีกจำนวนหนึ่งขนทิ้งไว้ บนรถคันดังกล่าวอีก จำนวนหนึ่งแต่ขณะนั้นผู้สื่อข่าวบันทึกภาพ ได้แต่ภาพรถเท่านั้นอย่างไรก็ตามพื้นที่จุดดังกล่าวนั้นอยู่ ใกล้กับที่ตั้งของที่ทำการของอุทยานแห่งชาติซึ่งผู้สื่อข่าวก็ได้บันทึกภาพไว้เป็นข่าวตีแผ่ทางสื่อเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้เร่งดำเนินการเข้าตรวจสอบในรายละเอียดต่อไป

ประเด็นการวิเคราะห์ของหนู

ข้อเท็จจริง

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ความคิดเห็น

- 1.....
- 2.....
- 3.....

ใบงานเรื่องการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศ วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าวและแสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมตามที่กำหนดไว้

หน่วยเฉพาะกิจจางอติ๊ก กองกำลังสุรสีห์

ลาดตระเวนตรวจสอบการบุกรุกถางป่าเพื่อปลูกยางพารา

ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจจางอติ๊ก กรมทหารราบที่ 9 กองกำลังสุรสีห์สนธิกำลังกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ 147 เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าคลองตะเนาะเข้าตรวจสอบพื้นที่ ม.8 บ้านช่องลม ตำบลช้างแรกร อำเภอบางสะพานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์หลังรับรายงานจากทหารชุดลาดตระเวนว่ามีผู้เข้าไปบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อปลูกยางพาราและพบไม้จำปาขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 เมตร ถูกโค่นล้ม และขอการแปรรูปใกล้กันพบไม้สมพง ขนาดใหญ่ 9 คนโอบเส้นผ่าศูนย์กลาง 3 เมตร สูงหลายสิบเมตร อายุประมาณ 200 ปี ถูกตัดโค่น ในพื้นที่ยังพบไม้ตะเคียน ไม้ประดู่และไม้เนื้อแข็งอีกหลายรายการที่อยู่ในบัญชีไม้หวงห้ามประเภท ก. ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ถูกตัดโค่นมากมาย เจ้าหน้าที่ใช้เครื่องจีพีเอส ตรวจสอบพื้นที่พบว่า มีพื้นที่ตำบลช้างแรกรและพื้นที่ใกล้เคียงถูกบุกรุกแผ้วถางเนื้อที่หลายพันไร่ซึ่งเป็นเขตป่าต้นน้ำที่สำคัญของอำเภอบางสะพานและใกล้เคียงเนื่องจากป่าไม้เป็นป่าต้นน้ำที่กักเก็บแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งยังช่วยบรรเทา น้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนสำหรับหน่วยเฉพาะกิจจางอติ๊กมีพื้นที่รับผิดชอบชายแดนในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยเฉพาะด้านทิศตะวันตกซึ่งติดกับชายแดนประเทศพม่า มีพื้นที่ชายแดนติดกันยาวประมาณ 283 กิโลเมตร และมีช่องทางเข้า - ออก ตามแนวชายแดน รวมกว่า 30 ช่องทางซึ่งภารกิจหลักที่สำคัญของหน่วยเฉพาะกิจจางอติ๊ก ได้แก่การปฏิบัติงานในด้านการป้องกัน และพัฒนาพื้นที่ชายแดนไทย -พม่าในเขตรับผิดชอบตามพันธกิจ 3 ประการ คือ การเฝ้าตรวจและป้องกันชายแดน การจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนและ การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

สรุปใจความสำคัญของข่าว.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของหนูต่อข่าว.....

.....

.....

.....

ประโยชน์ของข่าว

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

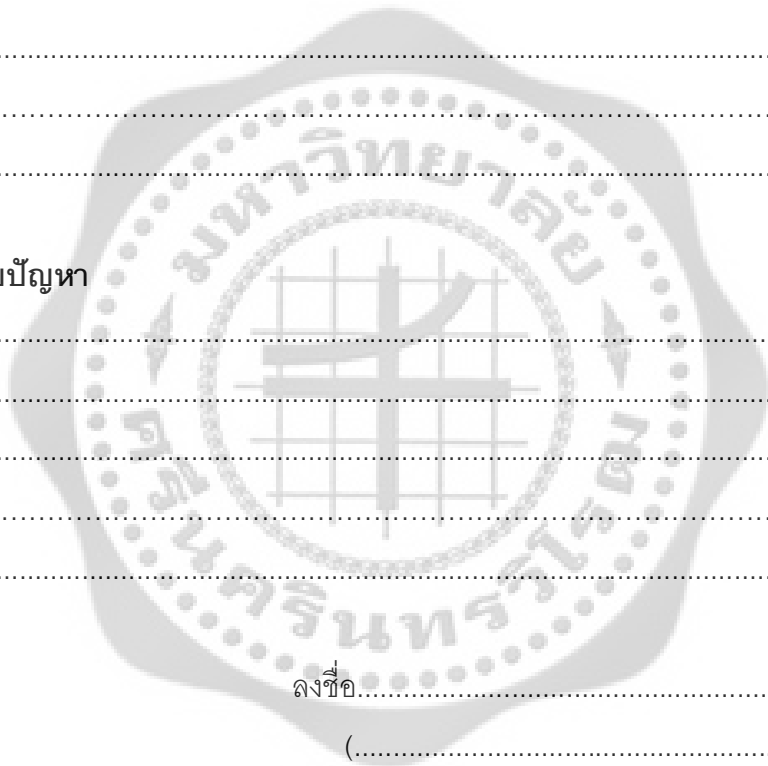
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน

(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินข้อมูลที่ฉันได้มา เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบาย สารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

1.2 ตัวชี้วัด

ง 2.1 ป.6/2 สามารถประเมินความเกี่ยวข้องของสารสนเทศ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ประเมินความต้องการของสารสนเทศได้

2.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของหนังสือและอินเทอร์เน็ตได้

2.3 ประเมินความทันสมัยของสารสนเทศได้

3. สาระสำคัญ

สามารถประเมินสารสนเทศที่ได้รับมาให้ตรงกับความต้องการ ประเมินความน่าเชื่อถือ และความทันสมัยของหนังสือ

4. สาระการเรียนรู้

สารสนเทศที่ค้นได้บางครั้งมีจำนวนมากและไม่ตรงกับความต้องการ นักเรียนจำเป็นต้อง ประเมินสารสนเทศที่ได้รับ โดยพิจารณาว่าสารสนเทศที่ได้มานั้นมีคุณภาพเหมาะสมในการนำไปใช้ งานได้จริงหรือไม่ การคัดเลือกสารสนเทศให้พิจารณาเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ ดังนี้

1. ตรงกับความต้องการโดยแท้จริง โดยเลือกเฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องที่ความต้องการและตรงกับเรื่องที่ต้องการวิธีการที่ใช้อาจอ่านชื่อเรื่อง คำนำ สารบัญ หรือเนื้อเรื่องย่อๆ ซึ่งจะช่วยให้ทราบในเบื้องต้นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือไม่

2. ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ โดยดูจากแหล่งที่มาเช่น บทความจากหนังสือพิมพ์ แผ่นปลิว ข่าวแจก ประเมินจากความน่าเชื่อถือจากชื่อคนแต่ง เป็นต้น

3. ความทันสมัย โดยพิจารณาจากปีที่พิมพ์ปัจจุบัน หรือฉบับพิมพ์ครั้งล่าสุด หรือพิจารณาจากเนื้อหา โดยพิจารณาถึงวันเวลาสารสนเทศเผยแพร่ว่าล้าสมัยเกินหรือไม่ เหมาะสมต่อการนำมาใช้หรือไม่ เป็นสารสนเทศปัจจุบันหรือล้าสมัย

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 5.2 ความสามารถในการคิด
- 5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 6.1 มีวินัย
- 6.2 ใฝ่เรียนรู้
- 6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ชั่วโมงที่ 1 การประเมินสารสนเทศ

1. นักเรียนและครูร่วมสนทนาว่าในยุคปัจจุบันนี้สารสนเทศมีจำนวนมากมายมหาศาล เมื่อนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งย่อมได้สารสนเทศเป็นจำนวนมาก นักเรียนจะคัดเลือกสารสนเทศเหล่านั้นอย่างไรให้ตรงกับความต้องการ เป็นสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ และเป็นสารสนเทศที่ทันสมัย ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าการที่นักเรียนจะรู้ว่าสารสนเทศที่นักเรียนได้มาเป็นสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ มีความน่าเชื่อถือ และความทันสมัยหรือไม่ นักเรียนต้องทำการประเมินสารสนเทศเหล่านั้น

3. ครูตั้งคำถามนักเรียนว่า นักเรียนรู้หรือไม่ว่าการประเมินสารสนเทศคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไร ให้นักเรียนตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ โดยครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายโดยเขียนคำตอบบนกระดานดำและครูร่วมกันอภิปรายผลเกี่ยวกับคำตอบที่นักเรียนตอบ

4. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการประเมินสารสนเทศ และนักเรียนนำเสนอผลการศึกษาใบความรู้หน้าชั้นเรียนพร้อมร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องการประเมินสารสนเทศเพื่อทบทวนความเข้าใจ

ชั่วโมงที่ 2 ประเมินความต้องการ

1. ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาเมื่อชั่วโมงที่แล้วเกี่ยวกับการประเมินสารสนเทศ
2. นักเรียนศึกษาแถบข้อความที่ครูเตรียมไว้โดยยกให้นักเรียนดู พร้อมทั้งตั้งคำถามถามนักเรียนว่าถ้าครูต้องการหนังสือตามแถบคำ / ประโยคที่ครูยกให้นักเรียนดู และให้นักเรียนเลือก

หนังสือที่ครูเตรียมไว้ โดยให้เลือกหนังสือให้ตรงกับข้อความที่ครูยกให้ดูพร้อมให้นักเรียนอธิบายเหตุผลว่าทำไมถึงเลือกเล่มนี้ นักเรียนรู้ได้อย่างไรว่าตรงกับสิ่งที่ครูต้องการ

ตัวอย่างแถบประโยคที่ใช้ในบัตรคำ

1. การปลูกไม้ดอก
2. วิถีชนชา
3. ลั่นทม
4. วัดโพธิ์
5. ตลาดน้ำอโยธยา
6. กาแฟ

ตัวอย่างชื่อหนังสือ

1. ไม้ดอก
2. ดอกไม้ในวรรณคดี
3. วัดในประเทศไทย
4. 100 วัดของไทย
5. ตลาดน้ำในไทย
6. เครื่องดื่ม

3. นักเรียนและครูร่วมแสดงความคิดเห็นว่าสิ่งที่เพื่อนอธิบายเหตุผลมีเหตุผลน่าเชื่อถือหรือไม่

4. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนรู้ว่าการประเมินสาระสนเทศหรือข้อมูลที่นักเรียนได้มาว่าตรงกับสิ่งที่นักเรียนต้องการหรือไม่ โดยให้นักเรียนพิจารณาจากชื่อเรื่องของหนังสือ หน้าสารบัญ หน้าคำนำ หรือเนื้อเรื่องย่อของหนังสือเพื่อพิจารณาว่าสอดคล้องกับเนื้อหาที่นักเรียนต้องการหรือไม่เป็นการตรวจสอบเบื้องต้น

5. นักเรียนแต่ละคนสรุปเรื่องการประเมินความต้องการสารสนเทศของชั้นลงในสมุด
6. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปผลการประเมินความต้องการสารสนเทศของตนเอง

ชั่วโมงที่ 3 เรื่องนี้ น่าเชื่อถือหรือไม่

1. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนและ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเมื่อนักเรียนได้ข้อมูลซึ่งตรงกับความต้องการของนักเรียนแล้ว แต่นักเรียนจะรู้ได้อย่างไรว่าข้อมูลที่นักเรียนได้มาเป็นข้อมูลที่ น่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ได้จริง

2. นักเรียนและครูร่วมแสดงความเห็นและให้เพื่อนในชั้นเรียนร่วมวิพากษ์วิจารณ์โดยการให้เหตุผลประกอบ

3. นำความคิดเห็นของนักเรียนมาอธิบายเพิ่มเติมว่าข้อมูลที่นักเรียนค้นได้นั้นนักเรียนต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยว่าข้อมูลนั้นน่าเชื่อถือเพียงใดโดยพิจารณา ดังนี้

หนังสือ ให้ประเมินความน่าเชื่อถือ จากชื่อผู้แต่ง แหล่งที่มา สำนักพิมพ์

ข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ต ให้ประเมินความน่าเชื่อถือโดยการดูจากผู้จัดทำเว็บไซต์ จากโดเมนเนมของเว็บไซต์ เช่น

.com คือ บริษัทหรือองค์กรพาณิชย์

.org คือ องค์กรเอกชนที่ไม่แสวงผล

.edu คือ สถาบันการศึกษา

.gov คือ องค์กรของรัฐบาล

.mil คือ องค์กรทางทหาร เป็นต้น

นอกจากแล้วต้องพิจารณาดูชื่อผู้จัดทำเว็บไซต์ว่าน่าเชื่อถือหรือไม่

4. นักเรียนและครูสนทนาเกี่ยวกับหนังสือเรื่องการป้องกันพิษสุนัขบ้าและแผ่นพับที่ไม่ระบุแหล่งที่มาเกี่ยวกับเรื่องพิษสุนัขบ้าโดยให้นักเรียนเลือกว่านักเรียนจะเลือกสารสนเทศจากแหล่งไหน พร้อมทั้งตั้งคำถามถามนักเรียนว่าเหตุใดนักเรียนจึงเลือกเช่นนั้น

5. นักเรียนพิจารณาหนังสือ 2 เล่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับดอกไม้ในวรรณคดีเล่มที่ 1 คนเขียนมีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เล่มที่ 2 เป็นหนังสือทำมือที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาจัดทำขึ้น ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่าสมมติครูให้ทำรายงานเกี่ยวกับดอกไม้ในวรรณคดีในวิชาภาษาไทย ปรากฏว่านักเรียนค้นหาเนื้อหาที่นักเรียนต้องการอยู่ในหนังสือสองเล่มดังกล่าว นักเรียนจะเลือกเนื้อหาในหนังสือเล่มใดเพื่อทำรายงานพร้อมทั้งให้เหตุผลว่าทำไมจึงเลือกหนังสือเล่มดังกล่าว

6. นักเรียนทำใบงานเรื่องการประเมินความน่าเชื่อถือสารสนเทศเพื่อทบทวนความเข้าใจของนักเรียน

7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปเรื่องการประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศเพื่อความเข้าใจมากขึ้นหากนักเรียนมีข้อสงสัยก็ให้นักเรียนซักถามได้ ครูชมเชยนักเรียนที่นักเรียนตั้งใจเรียนและบอกนักเรียนว่าชั่วโมงหน้าจะเรียนเกี่ยวกับความทันสมัยของเนื้อหา

ชั่วโมงที่ 4 ความทันสมัยของเนื้อหา

1. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนถึงเรื่องการประเมินสารสนเทศอีกครั้งหนึ่งว่าเมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาสิ่งแรกที่นักเรียนต้องพิจารณาคือสารสนเทศหรือข้อมูลที่ได้อาจตรงกับความต้องการของตนเองหรือไม่ คัดกรองข้อมูลได้ และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้อาจน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดแล้วจึงนำข้อมูลไปใช้งาน

2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าการประเมินสารสนเทศหรือข้อมูลที่ได้มานั้นนอกจากนักเรียนจะประเมิน ว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ และประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศแล้วนักเรียนยังต้องคำนึงถึงความทันสมัยของเนื้อหาของข้อมูลที่ได้มาด้วยว่ามีความทันสมัยเหมาะสมกับการที่จะนำมาอ้างอิงหรือใช้ในงานของนักเรียนหรือไม่

3. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่าถ้าจะพิจารณาความทันสมัยของสารสนเทศที่ได้มานักเรียนจะพิจารณาอย่างไรว่าสารสนเทศมีความทันสมัย นักเรียนตอบคำถามและให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

4. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายผล และแสดงความคิดเห็นโดยพิจารณาความเป็นไปได้และความถูกต้องของคำตอบของนักเรียน

5. ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนฟังว่าการพิจารณาความทันสมัยของสารสนเทศนี้นักเรียนจะต้องพิจารณาจากปีพิมพ์ของหนังสือ ยกตัวอย่าง หนังสือที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2554 ย่อมมีเนื้อหาที่ปรับปรุงให้ทันสมัยตามยุค ตามความรู้ใหม่ ๆ มากกว่าหนังสือที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2534 ซึ่งเนื้อหาบางตอนยังไม่ทันสมัย และให้พิจารณาครั้งที่พิมพ์ หมายความว่า หนังสือที่พิมพ์ครั้งล่าสุดย่อมมีความทันสมัยกว่าหนังสือที่มีฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เพราะว่าฉบับที่พิมพ์ครั้งล่าสุดจะมีเนื้อหาที่ปรับปรุงอย่างต่อเนื่องให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน

6. ครูยกตัวอย่างหนังสือให้นักเรียนร่วมกันพิจารณาความทันสมัยของสารสนเทศของหนังสือ 2 เล่มพร้อมทั้งให้นักเรียนให้เหตุผลในการเลือกนักเรียนทำกิจกรรมการพิจารณาความทันสมัยของหนังสือโดยให้พิจารณาหนังสือที่ครูเตรียมไว้ว่าหนังสือเล่มไหนมีความทันสมัยพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบการเลือกหนังสือของนักเรียน

7. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับหนังสือเกี่ยวกับหนังสือคอมพิวเตอร์ที่เป็นหนังสือที่เนื้อหาทันสมัยอยู่ตลอดเวลาและเปลี่ยนแปลงเนื้อหาอยู่ตลอดเวลา เพราะว่าเทคโนโลยีมีความทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเวลานักเรียนเลือกใช้ต้องพิจารณาความทันสมัยของหนังสือด้วยและชมเชยที่นักเรียนตั้งใจเรียนพร้อมเน้นให้นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการเรียนรู้

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

8.1 ห้องสมุด

8.2 หนังสือ

8.3 ใบความรู้เรื่องการประเมินสารสนเทศ

8.4 ใบงานเรื่องการประเมินความน่าเชื่อถือของต้น

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ประเมินความน่าเชื่อถือของหนังสือและอินเทอร์เน็ตได้	ใบงานเรื่องการประเมินความน่าเชื่อถือของดัชนี	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. ความถูกต้องของเนื้อหา 7 คะแนน 2. งานสะอาดเรียบร้อย 2 คะแนน 3. งานเสร็จตามกำหนดเวลา 1 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน / ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่านคะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. ประเมินความต้องการของสารสนเทศได้	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง
3. ประเมินความทันสมัยของหนังสือ	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง

ใบความรู้เรื่องการประเมินสารสนเทศ
วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การประเมินสารสนเทศคืออะไร

ทำไมจึงต้องประเมินสารสนเทศ

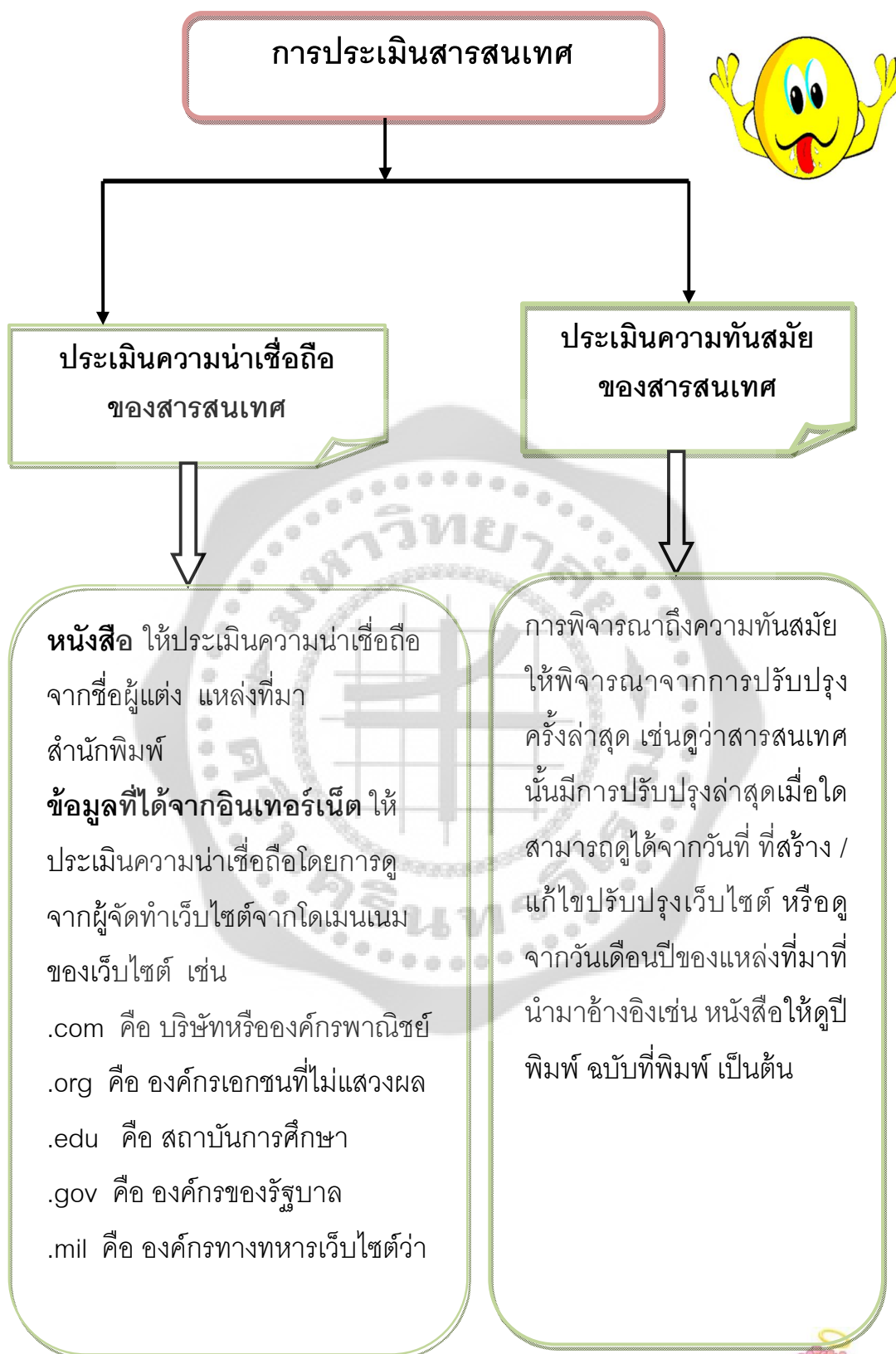
การประเมินสารสนเทศ คือ การคัดเลือกสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งต่างๆ เพื่อตรวจสอบความสำคัญ และคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการของเราหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาเนื้อหาเก่าเกินไปหรือไม่ มีความน่าเชื่อถือในทางวิชาการเพื่อสามารถนำไปใช้งานได้อย่างแท้จริง

ประเมินสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือถูกต้อง เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความทันสมัย ซึ่งการประเมินสารสนเทศจะทำให้ผู้ใช้สารสนเทศนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริงและมีคุณค่ามากที่สุด

ประเมินสารสนเทศจากหนังสือ

การประเมินสารสนเทศจากหนังสือ คือ การพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการเป็นการตรวจสอบเบื้องต้น โดยพิจารณาจากรายการดังนี้

1. ชื่อเรื่องของหนังสือ
2. หน้าสารบัญ
3. หน้าคำนำ
4. เนื้อเรื่องย่อ

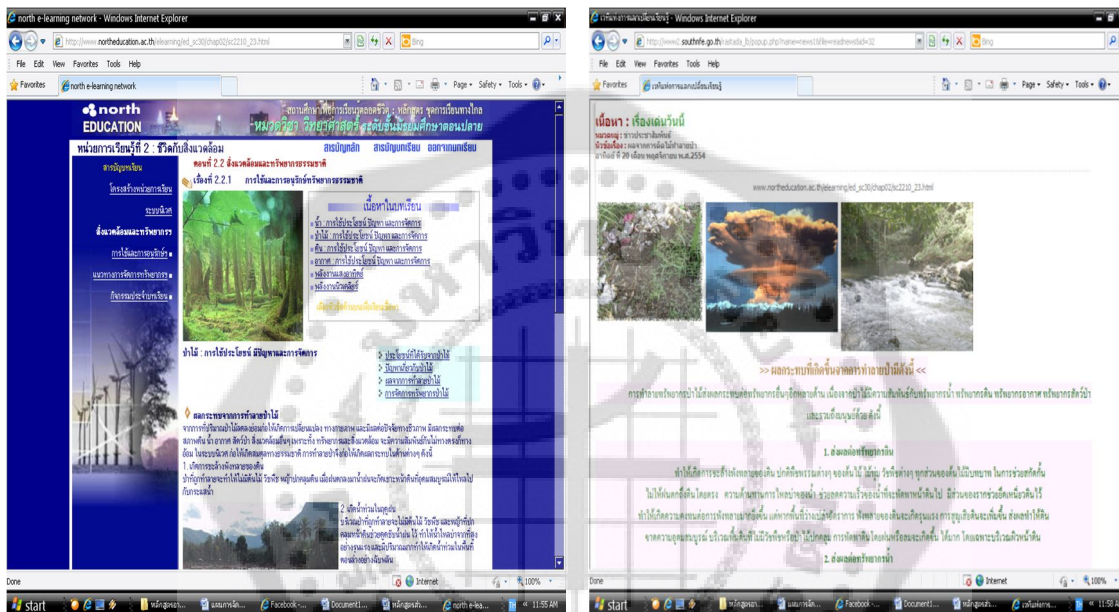

ใบงานเรื่องการประเมินความน่าเชื่อถือของฉันท วิชาการรู้สารสนเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คำชี้แจง: ให้นักเรียนวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ 2 เว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า

1. <http://www.northeeducation.ac.th>

2. <http://www2.southnfe.go.th>

นักเรียนคิดว่าแหล่งข้อมูลเรื่องผลกระทบจากการตัดไม้ของเว็บไซต์ทั้ง 2 เว็บไซต์ใดให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ.....

เพราะเหตุใด.....

ไม่น่าเชื่อถือ.....

เพราะเหตุใด.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

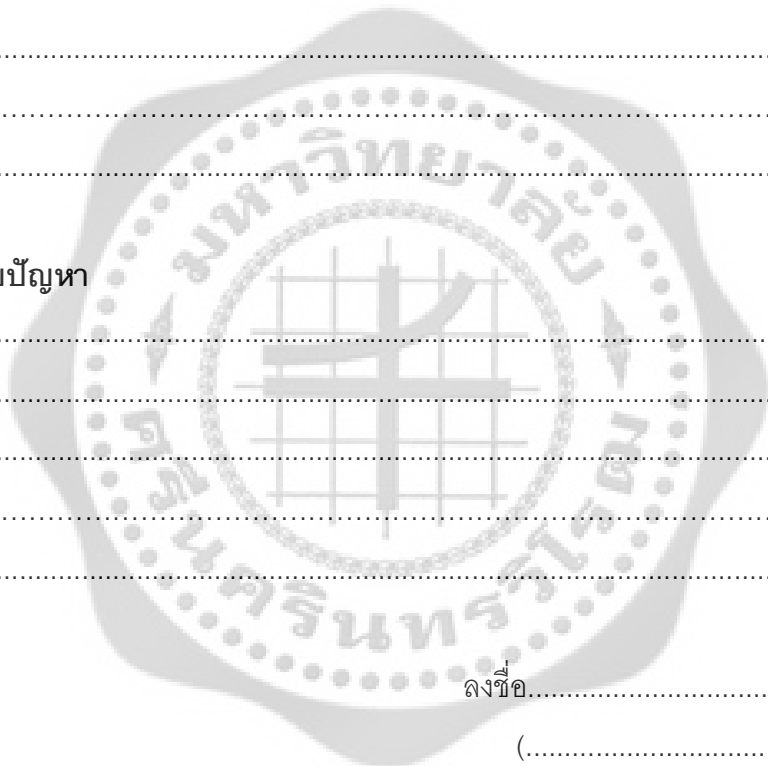
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ช่วยกันประเมินข้อมูลที่ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ช่วยกันจัดกลุ่มดีกว่า เวลา 3 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ จัดกลุ่ม แสดงความคิดเห็นและอธิบายสารสนเทศที่ได้รับ รวมทั้งประเมินความเกี่ยวข้องและระบุสารสนเทศที่ใช้ประโยชน์ได้

1.2 ตัวชี้วัด

ง 2.1 ป.6/4 สามารถจัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้รับได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถจัดกลุ่มสารสนเทศโดยการวางโครงเรื่องของรายงานได้

3. สาระสำคัญ

การจัดกลุ่มสารสนเทศโดยการวางโครงเรื่องของรายงาน

4. สาระการเรียนรู้

นักเรียนสามารถจัดกลุ่มสารสนเทศโดยการวางโครงเรื่องของรายงาน คือ การกำหนดหัวข้อเพื่อนำมาจัดวางโครงเรื่องรายงานได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเขียนรายงาน

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 จัดกลุ่มวางโครงเรื่อง

1. นักเรียนและครูสนทนาร่วมกันว่าเมื่อนักเรียนค้นหาข้อมูลที่นักเรียนได้แล้วก่อนที่

นักเรียนจะนำข้อมูลไปให้นักเรียนควรจัดแยกประเภทของข้อมูลเป็นกลุ่ม เป็นประเด็นให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ข้อมูลและใช้ข้อมูลได้ตรงกับเรื่องที่จะศึกษาค้นคว้าหรือตรงตามความต้องการ

2. ครูสอนนักเรียนให้รู้จักการจัดกลุ่มสารสนเทศโดยการวางแผนโครงการเรื่องรายงานซึ่งการวางแผนโครงการเรื่องรายงานนั้นนักเรียนจะต้องศึกษาค้นคว้าว่า รายงานของนักเรียนประกอบไปด้วยหัวข้อที่สำคัญ ๆ อะไรบ้าง เพื่อนักเรียนจะได้ไปจัดหาข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้มาให้ตรงกับหัวข้อที่นักเรียนกำหนดไว้

3. นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องการวางแผนโครงการเรื่องรายงาน และครูอธิบายเพิ่มเติมว่าการจัดกลุ่มข้อมูลคือการจัดเนื้อหาที่มีเนื้อหาเดียวกันไว้ด้วยกัน โดยการจัดแยกข้อมูลเป็นประเด็น ๆ ไป หรือจัดเนื้อหาเดียวกันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

4. นักเรียนและครูร่วมกันวางแผนโครงการเรื่องรายงานโดยให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น และจัดวางแผนเรื่องร่วมกันในชั้นเรียนเรื่องทรัพยากรป่าไม้

ตัวอย่างการวางแผนโครงการเรื่องรายงานเรื่องทรัพยากรป่าไม้

1. ป่าไม้
2. ประเภทของป่าไม้
  - 2.1 ป่าดงดิบ
  - 2.2 ป่าสนเขา
  - 2.3 ป่าชายเลน
  - 2.4 ป่าพุ่ม
3. ประโยชน์ของทรัพยากรป่าไม้
  - 3.1 ประโยชน์ทางตรง
  - 3.2 ประโยชน์ทางอ้อม
4. ผลจากการตัดไม้ทำลายป่า
  - 4.1 ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน
  - 4.2 ปัญหาน้ำท่วม
  - 4.3 ปัญหาความแห้งแล้ง
5. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าในประเทศไทย
6. บทสรุป

5. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คน และให้กลุ่มร่วมกันคิดเรื่องที่จะทำรายงานและให้นักเรียนวางแผนโครงการเรื่องรายงานให้เรียบร้อยพร้อมทั้งให้นักเรียนไปจัดหาข้อมูลและจัดกลุ่มข้อมูลตามโครงการที่นักเรียนได้กำหนดไว้ในห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์

6. นักเรียนและครูสรุปการวางโครงเรื่องการเขียนรายงานและการจัดกลุ่มเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อเขียนรายงานให้นักเรียนฟังอีกครั้งพร้อมทั้งให้นักเรียนเตรียมโครงเรื่องไว้เพื่อจะได้ออกมานำเสนอการวางโครงเรื่องในชั่วโมงถัดไป

ชั่วโมงที่ 2 -3 การนำเสนอการวางโครงเรื่อง

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการวางโครงเรื่องและการจัดกลุ่มข้อมูลให้ตรงกับเนื้อเรื่องที่วางไว้ ในชั่วโมงนี้ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอการวางโครงเรื่องและการจัดกลุ่มข้อมูลให้ตรงกับหัวเรื่องที่นักเรียนวางไว้พอสังเขป

2. นักเรียนนำเสนองานโครงเรื่องที่ละกลุ่ม โดยนักเรียนช่วยกันอภิปรายว่าแต่ละกลุ่มที่ออกมานำเสนอการวางโครงเรื่องมีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพิจารณาจากหัวข้อของโครงเรื่อง เนื้อหาของโครงเรื่องมีความเหมาะสมถูกต้องหรือไม่

3. ครูให้คะแนนการนำเสนอโครงเรื่องเรื่องสำหรับทุกกลุ่มพร้อมให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการจัดวางโครงเรื่องรายงาน

4. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปผลของการนำเสนอโครงเรื่องรายงานและให้นักเรียนไปเตรียมตัวจัดทำรายงานและส่งในสัปดาห์ต่อไป

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

- 8.1 ชิ้นงานเรื่อง จัดกลุ่มข้อมูลโดยใช้โครงเรื่อง
- 8.2 ห้องสมุด
- 8.3 อินเทอร์เน็ต
- 8.4 ใบความรู้เรื่อง การเขียนโครงเรื่องรายงาน
- 8.5 แบบประเมินการวางโครงเรื่องรายงาน

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การวางโครงเรื่อง ของรายงาน	แบบประเมินชิ้นงานเรื่อง การวางโครงเรื่อง	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. การวางโครงเรื่องถูกต้องตาม รูปแบบ 7 คะแนน 2. งานสะอาดเรียบร้อย 3 คะแนน 3. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. การตอบคำถาม และการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน เกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟัง อย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่าง สนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง
3. การรายงานหน้าชั้น เรื่องการวางโครงเรื่อง รายงาน	แบบประเมินการรายงานหน้า ชั้นเรื่องการวางโครงเรื่อง	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. การนำเสนอโครงเรื่อง สมบูรณ์ น่าสนใจ 5 คะแนน 2. การจัดกลุ่มข้อมูลได้ตรงกับ หัวข้อของรายงาน 5 คะแนน 3. เกณฑ์คะแนนผ่าน /ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน

ใบความรู้เรื่องการเขียนโครงเรื่องรายงาน
วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มาเขียนโครงเรื่อง
รายงานกันเถอะ

ในการเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นสิ่งที่ผู้เขียนจะต้องกระทำก่อนเขียน คือ คิดพิจารณาว่าจะเขียนสิ่งใดโดยเลือกหัวข้อตามความสนใจหรือความรู้ที่ตนมีอยู่ หลังจากนั้นจะต้องประมวลความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้นว่าจะเขียนประเด็นใดบ้างแล้วจึงนำความคิดนั้นมาเรียบเรียงจัดลำดับการประมวลความคิดแล้วนำมาเรียบเรียงเรียกว่า "การวางโครงเรื่อง"

ความสำคัญในการเขียนโครงเรื่อง

1. ช่วยให้ผู้เขียนจัดแนวความคิดได้ตรงกับเรื่องที่จะเขียน
2. ทำให้งานมีเอกภาพไม่ปะปนและออกนอกเรื่อง
3. ช่วยให้งานเขียนมีการลำดับความอย่างมีเหตุผลต่อเนื่อง

ประเภทของโครงเรื่อง

การเขียนโครงเรื่องมี 3 แบบ ดังนี้

1. การเขียนโครงเรื่องอย่างคร่าว ๆ คือการเขียนโครงเรื่องโดยไม่ต้องคำนึงถึงแบบของการเขียนโครงเรื่องเป็นเพียงการจดและรวบรวมข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เท่านั้น
2. การเขียนโครงเรื่องเป็นหัวข้อที่เป็น **คำนาม คำกริยา หรือวลี** ประกอบด้วยหัวข้อหรือประเด็นสำคัญ โดยใช้ถ้อยคำหรือวลีสั้น ๆ เพื่อเสนอแนวคิดอย่างกว้าง ๆ
3. การเขียนโครงเรื่องเป็นหัวข้อที่เป็น **ประโยค** คือเขียนทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยเป็นประโยคที่สมบูรณ์

ขั้นตอนในการเขียนโครงเรื่อง

เมื่อผู้เขียนคิด "เรื่อง" หรือ "หัวข้อ" ที่จะเขียนแล้วสิ่งต่อมาที่ผู้เขียนควรกระทำ คือ การวางโครงเรื่อง ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 รวบรวมความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนไว้เป็นข้อๆ เป็นการร่างเบื้องต้น ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนนั้น อาจมาจากประสบการณ์ ของตนเองหรือได้จากการค้นคว้าจากเอกสาร

ขั้นที่ 2 นำความคิดที่ได้มาเลือกและจัดหมวดหมู่โดยเลือกเอาเฉพาะความคิดที่เกี่ยวข้องอยู่ในขอบเขตของเรื่องที่จะเขียน บางเรื่องที่มีความคล้ายคลึงกันอาจรวมเป็นข้อเดียวกัน บางเรื่องที่ออกนอกเรื่องหรือไม่เกี่ยวข้องกับหัวข้อมากนักควรตัดออกไปนำความคิดเหล่านี้มาจัดหมวดหมู่และตั้งเป็นหัวข้อหรือประเด็นให้ชัดเจน

ขั้นที่ 3 จัดลำดับความคิด เมื่อเลือกและจัดหมวดหมู่ได้แล้วนำประเด็นเหล่านั้นมาจัดลำดับ แล้วจัดหัวข้อย่อยเพื่อขยายโครงเรื่องให้ชัดเจน

แบบประเมินการวางโครงเรื่องรายงาน

หัวข้อประเมินรายงาน	คะแนน	หมายเหตุ
1. จัดเรียงลำดับหัวข้อใหญ่หัวข้อย่อยได้อย่างถูกต้อง		
2. จัดเรียงลำดับหัวข้อได้เหมาะสม		
3. เขียนโครงเรื่องได้สำเร็จ		
4. มีความสะอาดเรียบร้อย		
5. กำหนดโครงเรื่องได้ตามเวลาที่กำหนด		
รวมคะแนน		

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

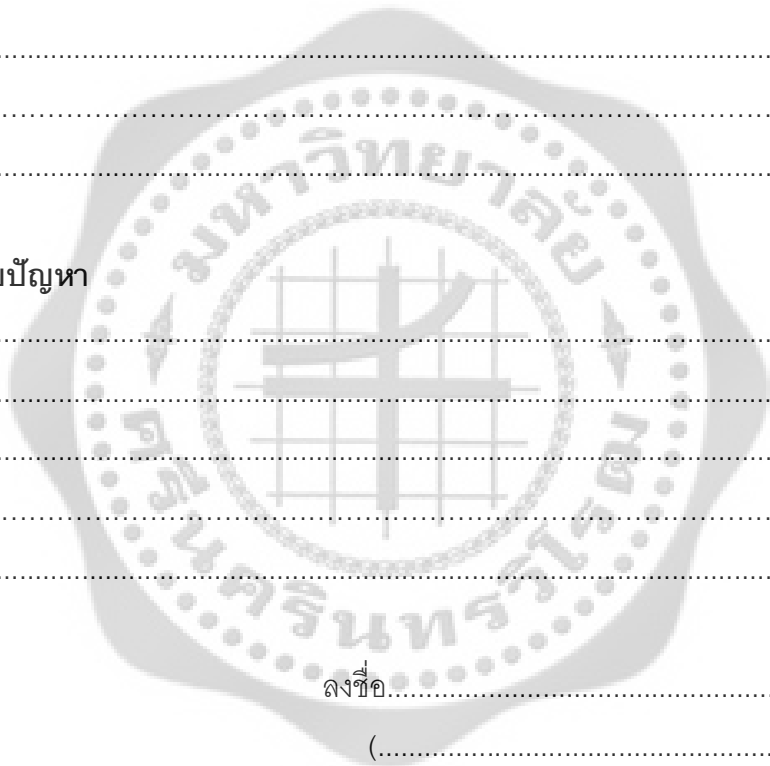
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการสื่อสารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นี้คือผลงานของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ฝึกเขียนรายงานและเขียนแหล่งอ้างอิง เวลา 6 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 3.1 นักเรียนสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมของตน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

1.2 ตัวชี้วัด

ง 3.1 ป.6/1 สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับเข้ากับความรู้ของตนเอง

ง 3.1 ป.6/3 สามารถใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 บูรณาการสารสนเทศที่ได้เพื่อการเขียนรายงานที่ถูกต้องตามรูปแบบ

2.2 มีมารยาทในการเขียนโดยเขียนแหล่งอ้างอิงและบรรณานุกรมรายงานได้

3. สาระสำคัญ

เขียนรายงานได้ตามหลักการเขียนรายงาน การเขียนอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม ในรายงาน

4. สาระการเรียนรู้

การเขียนรายงานเกิดจากการศึกษาค้นคว้าโดยการรวบรวมข้อมูลที่ศึกษามาบูรณาการ กับความรู้เดิมของตนเองและทำการเรียบเรียงเป็นเรื่องราวตามโครงเรื่องที่วางไว้เพื่อเสนอให้ผู้อื่น เข้าใจ ซึ่งการเขียนรายงานจะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ของรายงาน เนื้อหาของรายงาน ขั้นตอน การเขียนรายงาน พร้อมทั้งเขียนอ้างอิงแหล่งที่มาและบรรณานุกรม

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

5.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6.คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 6.1 มีวินัย
- 6.2 ใฝ่เรียนรู้
- 6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 6.4 มีจิตสาธารณะ

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2 รูปแบบรายงาน

1. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่าในประสบการณ์ของนักเรียนที่ผ่านมาที่นักเรียนเคยเรียนวิชาต่าง ๆ มาครูเคยให้นักเรียนได้เขียนงานอะไรมาบ้าง ครูให้นักเรียนตอบคำถามเป็นรายบุคคลและร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2. นักเรียนและครูสนทนากันว่ามิจานเขียนชนิดหนึ่งทีเรียกว่ารายงานซึ่งเป็นการเขียนรวบรวมความรู้ที่นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าและมานำเสนอ โดยเขียนให้บุคคลอื่นได้รับความรู้ถึงสิ่งที่นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า

3. ครูอธิบายถึงวิธีการเขียนรายงานและให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่มศึกษาไปความรู้เรื่องการเขียนรายงานซึ่งประกอบด้วย

- องค์ประกอบของรายงาน
- ขั้นตอนการเขียนรายงาน
- เนื้อหาของรายงาน
- การเขียนอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมรายงาน

4. ครูให้นักเรียนศึกษาไปความรู้เรื่องการเขียนรายงานโดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลการศึกษานำชั้นเรียนพร้อมทั้งให้เพื่อนในชั้นเรียนซักถามประเด็นต่าง ๆ ที่เพื่อนสนใจ

5. นักเรียนจดสรุปบันทึกความรู้เรื่องรายงานที่เพื่อนแต่ละกลุ่มออกมาเสนอหน้าชั้นเรียน

6. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปเรื่องการเขียนรายงานอีกครั้งเพื่อทบทวนความเข้าใจ

ชั่วโมงที่ 3-4 การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม

1. ทบทวนความรู้ที่เรียนเรื่อง รูปแบบรายงาน

2. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่าเมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลรายงานเพื่อการเขียนรายงานเนื้อหาที่นักเรียนนำมาเขียนนั้นเป็นเนื้อหาที่นักเรียนคิดด้วยตนเองทั้งหมดหรือไม่หรือไปคัดลอกหรือไปนำเนื้อหาของใครมาบ้างแล้วนักเรียนไปนำเสนอสารสนเทศ

หรือข้อมูลมาจากแหล่งใดบ้าง

3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นและนำความคิดเห็นมาพูดอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียน
4. ครูบรรยายให้นักเรียนฟังว่าเมื่อนักเรียนจะเอาข้อมูลหรืองานใครมาเขียนในงานของนักเรียนต้องอ้างอิงแหล่งที่มาทุกครั้งเพื่อเป็นการเคารพต่อเจ้าของผลงานและบุคคลอื่นที่สนใจในเรื่องนั้น ๆ จะได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและเป็นมารยาทที่สำคัญอีกด้วย
5. ครูอธิบายถึงการเขียนอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม ว่ามีการเขียนที่แตกต่างกันไปหลากหลายรูปแบบ เช่น การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรมที่มาจากหนังสือ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
6. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องการเขียนแหล่งอ้างอิง และการเขียนบรรณานุกรมแต่ละประเภทให้ครบทุกประเภทพร้อมให้นักเรียนจดบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าบันทึกลงในสมุดบันทึก
7. ครูบรรยายการเขียนแหล่งอ้างอิงและบรรณานุกรมแต่ละประเภทให้นักเรียนฟังอีกครั้งพร้อมทั้งให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยหรือปัญหาในการเขียนพร้อมฝึกเขียนร่วมกันและเป็นรายบุคคลบนกระดานดำ
8. นักเรียนเลือกหนังสือ หนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์คนละ 5 รายการเพื่อฝึกเขียนบรรณานุกรมของหนังสือหนังสือพิมพ์และเว็บไซต์อย่างละ 5 รายการ
9. นักเรียนนำงานส่งครูโดยครูตรวจสอบการเขียนพร้อมให้คำแนะนำในการเขียนแก่นักเรียน
10. นักเรียนและครูสรุปเรื่องการเขียนแหล่งอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมอีกครั้งเพื่อทบทวนความเข้าใจของนักเรียนพร้อมชมเชยที่นักเรียนตั้งใจเรียน

ชั่วโมงที่ 5-6 การเขียนรายงาน

1. ทบทวนความรู้ที่เรียนมาเกี่ยวกับเรื่อง การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม
2. นักเรียนและครูร่วมสนทนาว่าหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการเขียนรายงานมาแล้วนักเรียนต้องรู้จักวางโครงเรื่องโดยการจัดกลุ่มข้อมูล รวบรวมข้อมูลสารสนเทศและข้อมูลที่นักเรียนได้มาผ่านกระบวนการประเมินวิเคราะห์ สังเคราะห์เรียบร้อยแล้วต่อไปนักเรียนจะได้ฝึกการเขียนรายงานในห้องสมุดเพราะต้องการให้นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบการเขียนรายงานและให้ศึกษาใบความรู้เรื่องการเขียนรายงาน
3. ครูให้คำแนะนำในการเขียนรายงานและตอบข้อซักถามของนักเรียนในประเด็นที่นักเรียนสงสัยหรือมีปัญหา
4. ครูสังเกตพฤติกรรมการเขียนรายงานของนักเรียนและให้คำแนะนำนักเรียนในการ

เขียนรายงานพร้อมทั้งให้คะแนน

5. ทำยี่สิบชั่วโมงครูแนะนำนักเรียนว่าการเขียนรายงานต้องเกิดจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและรวบรวมข้อมูลมาเขียนซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเขียนรายงานที่ยาวนานพอสมควร และนักเรียนต้องทำรายงานนอกเวลาเรียนโดยครูกำหนดวันส่งงานในสัปดาห์ถัดไป

6. นักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องการเขียนรายงานและซักถามประเด็นปัญหาที่เกิดจากการเขียนรายงานที่ผ่านมาโดยครูและเพื่อนในชั้นเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นและประเด็นที่เป็นปัญหา

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

- 8.1 ห้องสมุด
- 8.2 ห้องคอมพิวเตอร์
- 8.3 แบบประเมินการเขียนรายงาน
- 8.4 แบบประเมินการเขียนอ้างอิง
- 8.5 ใบความรู้เรื่องการเขียนรายงาน

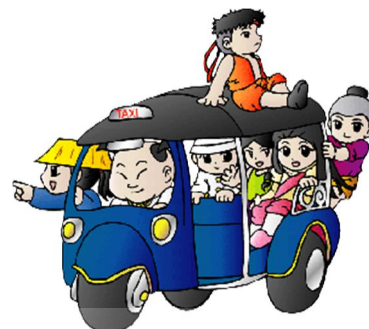
9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. เขียนรายงานได้ถูกต้องตามรูปแบบ	แบบประเมินการเขียนรายงาน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. เนื้อหาและรูปแบบการเขียนรายงาน 7 คะแนน 2. งานสะอาดเรียบร้อย 3 คะแนน 3. เกณฑ์คะแนนผ่าน / ไม่ผ่าน 5-10 คะแนน = ผ่าน 0-4 คะแนน = ไม่ผ่าน

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
2. เขียนแหล่งอ้างอิงและบรรณานุกรมรายงานได้	แบบประเมินการเขียนการอ้างอิงและบรรณานุกรม	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. เขียนอ้างอิงถูกต้องตามหลักการเขียน 5 คะแนน 2. เขียนบรรณานุกรมได้ถูกต้อง 5 คะแนน 3. เกณฑ์คะแนนผ่าน /ไม่ผ่าน 5-10 คะแนน = ผ่าน 0-4 คะแนน = ไม่ผ่าน
3. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง
4. การทำกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม	ระดับดี = 3 คือ ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มดี ระดับพอใช้ = 2 คือ ให้ความร่วมมือในการทำงาน ปานกลาง ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม

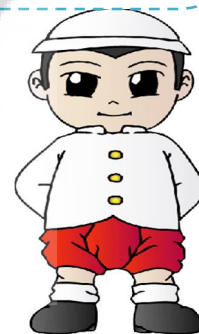
ใบความรู้เรื่อง การเขียนรายงาน

ไปเขียนรายงานส่งครูกัน

การเขียนรายงาน คือ การเขียนเรียบเรียงสิ่งที่พบเห็นหรือได้กระทำมา รวบรวมข้อมูลนำเสนอ เพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ การเขียนรายงานเกิดจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลรวบรวมข้อมูลที่ได้ศึกษา มาทำการเรียบเรียงเป็นเรื่องราวตามเค้าโครงที่วางไว้เพื่อนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจ ก่อนที่จะเขียน รายงานได้นั้นผู้เขียนต้องทำความเข้าใจ ศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเขียนในรายงานก่อนการทำ รายงานจะมีประโยชน์อย่างมากเพราะเป็นการเรียบเรียงความรู้ความคิดให้เป็นระเบียบ

ส่วนประกอบของรายงาน

1. ส่วนประกอบตอนต้น

1.1 ปกนอก ควรใช้กระดาษหนาพิเศษส่วนบนเขียนชื่อเรื่อง ส่วนกลางชื่อผู้รายงานส่วนล่าง บรรทัดแรกให้เขียนว่า “ รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา...” บรรทัดที่สองเป็นชื่อโรงเรียน ส่วนบรรทัดที่สามบอกภาคเรียนและปีการศึกษา

ตัวอย่างการเขียนปกนอก

ชื่อเรื่อง

ชื่อผู้ทำรายงาน

ชื่อวิชา

ชื่อสถานศึกษา

ภาคการเรียนปีการศึกษา

เรื่อง ป่าไม้

เฉลิมพล เหล่าเที่ยง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาการรัฐสารสนเทศ

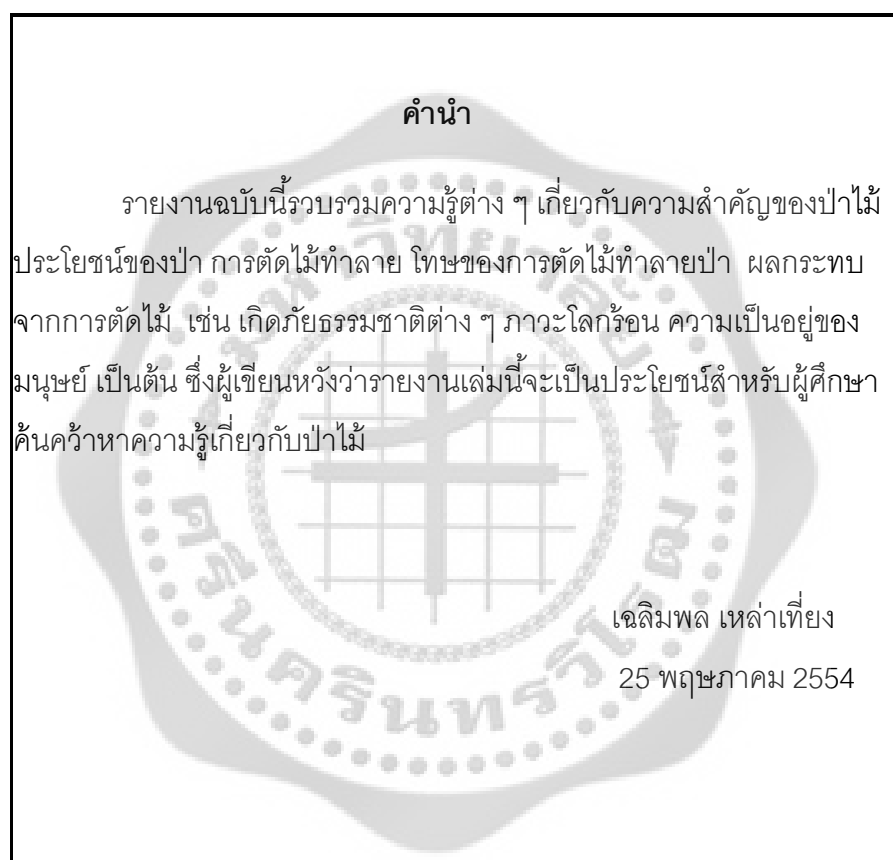
โรงเรียนอุทิศศึกษา

ภาคการศึกษา ที่ 1 ปีการศึกษา 2554

1.2 ปกใน วางอยู่ต่อจากปกนอก ใช้กระดาษบาง มีข้อความเหมือนกับปกนอก

1.3 คำนำ วางอยู่หน้าถัดจากปกในเป็นข้อความกล่าวเกริ่นนำเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจขอบเขตและที่มาของการทำรายงานนั้น ๆ บางรายงานอาจจะกล่าวถึงการขอบคุณผู้ให้ความร่วมมือในการเขียนรายงานนั้น ๆ ให้สำเร็จ ควรลงชื่อและวันที่เขียนคำนำด้วย

ตัวอย่างการเขียนคำนำ

1.4 สารบัญ เป็นส่วนที่บอกว่าตำแหน่งของข้อมูล หรือเรื่องราวต่าง ๆ วางอยู่หน้าใดของรายงานเพื่อให้ง่ายต่อการพลิกหาข้อมูล ในรายงานฉบับนั้น ๆ

ตัวอย่างการเขียนหน้าสารบัญ

สารบัญ	
เรื่อง	หน้า
บทนำ.....	1
ความสำคัญของป่า.....	2
ประโยชน์ของป่าไม้.....	12
การตัดไม้ทำลายป่า.....	22
สรุป	25
บรรณานุกรม.....	30
ภาคผนวก.....	35

2. เนื้อหา

2.1 บทนำ คือ ส่วนที่จะโยงเข้าสู่เนื้อเรื่อง จึงเป็นข้อความที่กล่าวนำทำให้เกิดความสนใจอยากติดตาม

2.2 เนื้อเรื่อง คือ ส่วนที่สำคัญที่สุดของรายงานเพราะคือส่วนที่เป็นเนื้อหาต่าง ๆ

2.3 สรุป คือ เป็นการสรุปเนื้อหาทั้งหมดการแสดงความคิดเห็นของผู้ทำรายงาน หรือ การสรุปผลลัพธ์ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

3. ส่วนประกอบส่วนท้าย

3.1 การอ้างอิง คือ การบอกแหล่งของข้อมูลที่ผู้เขียนนำมาอ้างอิงประกอบการเขียนรายงาน

3.2 บรรณานุกรม คือ รายการวัสดุอ้างอิงทั้งหมด ได้แก่ หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อโสตทัศนวัสดุ รวมทั้งแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่นำมาใช้อ้างอิงในการเขียนรายงาน บรรณานุกรมเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าได้มีการค้นคว้าจากตำราที่น่าเชื่อถือ และหากผู้อ่านต้องการค้นคว้าเพิ่มเติมก็จะทราบแหล่งที่จะหาความรู้เหล่านั้นเพิ่มเติมได้ทันที

ตัวอย่างการเขียนอ้างอิง

การออกแบบ หมายถึงการทำให้เป็นต้นแบบ การทำให้เป็นแผนผัง(พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ 2530: 11)

ตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรม

1. หนังสือ

บรรเจิด สามเสียง. (2541). **การอ่านบทร้อยกรอง**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บทความจากวารสาร

สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว. (2540). พระพุทธรูปพระพุทธรูปอดฟ้าจุฬาโลก. **ศิลปวัฒนธรรม**. 18(5): 38 -39.

บทความจากหนังสือพิมพ์

ขติยา มหาสินธุ์. (2554, 14 พฤษภาคม). ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า. **มติชน**. หน้า 4.

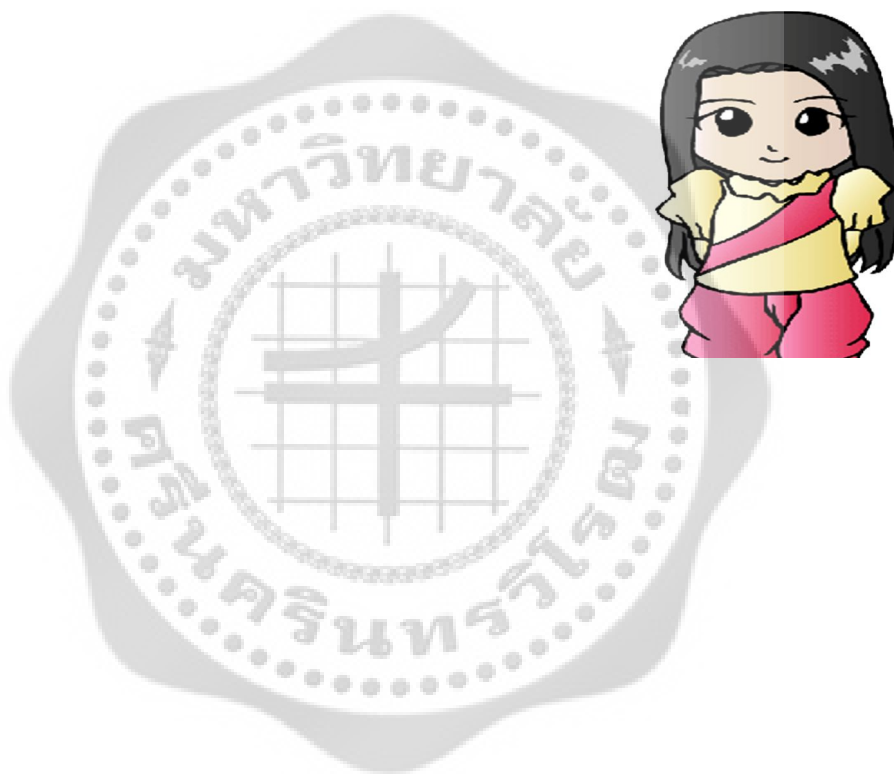
3. อินเทอร์เน็ต

วีณา มีสุข. (2551). **เตรียมรับมือกับภาวะโลกร้อน**. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2555, จาก <http://moph.go.th>

ขั้นตอนการเขียนรายงาน

การเขียนรายงานมีขั้นตอนในการเขียนได้ ดังนี้

1. **การกำหนดข้อเรื่อง**ต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เรื่องที่ผู้ทำรายงานมีความรู้ความสามารถ และสามารถหาแหล่งความรู้ได้
2. **ขอบเขตของเรื่อง**ก่อนที่จะทำการเขียนรายงานต้องทำการกำหนดขอบเขตของข้อมูล ครอบคลุมทุกข้อของรายงาน แต่ละข้อมูลต้องมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีการลำดับเนื้อหาสอดคล้องกัน
3. **แหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้**ผู้เขียนรายงานจะต้องสำรวจแหล่งความรู้ที่จะใช้ศึกษาค้นคว้าเรื่องที่จะเขียนรายงานอาจใช้วิธีการค้นคว้าจากหนังสือ หรือเอกสารในห้องสมุด การสัมภาษณ์ ผู้ที่มีความรู้ การใช้แบบสอบถาม และการศึกษาคูงานด้วยตนเอง

แบบประเมินการเขียนรายงาน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

หัวข้อประเมินรายงาน	คะแนน	หมายเหตุ
1. เนื้อหาสาระ		
1.1 เนื้อหาสมบูรณ์และเป็นเอกภาพ		
1.2 เนื้อหาถูกต้องและตรงกับเนื้อหารายงาน		
2. รูปแบบของรายงาน		
2.1 มีส่วนประกอบครบถ้วนสมบูรณ์		
2.2 รูปแบบถูกต้องตามที่กำหนด		
2.3 สะอาด เรียบร้อย		
3. การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม		
3.1 มีการอ้างอิง		
3.2 มีบรรณานุกรมครบถ้วนตามกำหนด		
3.3 เขียนการอ้างอิงถูกต้องตามรูปแบบ		
3.4 เขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบ		
รวมคะแนน		

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

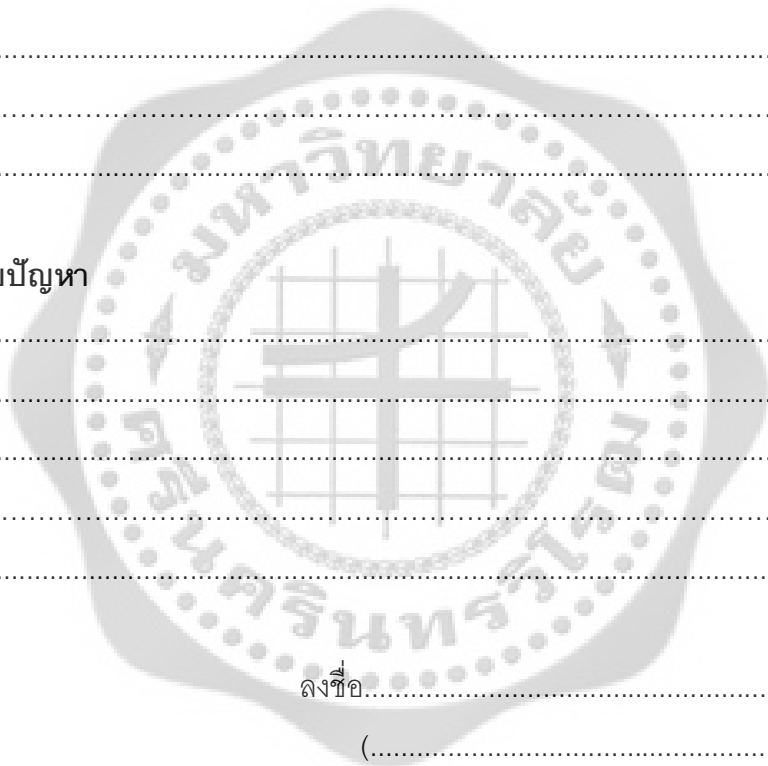
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 นี้คือผลงานของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 นำเสนอผลงาน เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 3.1 นักเรียนสามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมของตนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งนำเสนอผลงานจากสารสนเทศที่ได้รับในรูปแบบที่เหมาะสมและใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม

1.2 ตัวชี้วัด

ง 3.1 ป.6/2 สามารถนำเสนอผลงานจากสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ออกแบบการนำเสนอผลงานของตนเองได้

2.2 สามารถนำเสนอรายงานของตนเองได้

2.3 มีมารยาทในการนำเสนอผลงานของตนเองได้

3. สาระสำคัญ

สามารถออกแบบนำเสนอผลงานของตนเองที่หลากหลายและมีมารยาทในการนำเสนอผลงาน

4. สาระการเรียนรู้

สามารถออกแบบและนำเสนอผลงานของตนเองในรูปแบบที่เหมาะสมกับงานของตนเองได้อย่างหลากหลาย เช่น แผนผังความคิด ป้ายนิเทศ รายงาน โครงงาน และ Power Point เป็นต้น ตลอดจนมารยาทในการนำเสนอผลงาน

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

5.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 6.1 มีวินัย
- 6.2 ใฝ่เรียนรู้
- 6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 รูปแบบการนำเสนอผลงาน

1. ครูตั้งคำถามถามนักเรียนว่าเมื่อนักเรียนผลิตงานของตนเองได้จำนวนหนึ่งชิ้น นักเรียนจะต้องทำอย่างไรเพื่อให้คนอื่นเข้าใจและรับรู้ถึงผลงานที่นักเรียนผลิตขึ้นมา
2. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าจะนำเสนอผลงานอย่างไร และครูนำคำตอบของนักเรียนแต่ละคนเขียนไว้บนกระดานดำ และให้นักเรียนช่วยอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน
3. ครูอธิบายเสริมความเข้าใจว่าการที่นักเรียนคิดค้น ผลิต หรือสร้างผลงานขึ้นมาและต้องการให้คนอื่นรับรู้ในผลงานนักเรียนต้องนำเสนอผลงานของตนเองให้กับคนอื่น และซักถามนักเรียนว่านักเรียนมีวิธีการใดบ้างในการเสนอผลงานของตนเอง
4. นักเรียนร่วมกันเสนอรูปแบบในการนำเสนอผลงานของตนเอง ครูเขียนรูปแบบการนำเสนอผลงานต่าง ๆ ที่นักเรียนเสนอไว้บนกระดานพร้อมอธิบายรูปแบบการนำเสนอแต่ละวิธีว่าเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีอยู่ในผลงานของนักเรียนหรือไม่ และยกตัวอย่าง เช่น การนำเสนอผลงานในรูปแบบแผนผังความคิด (Mind mapping) ต้องเป็นเนื้อเรื่องที่สรุปย่อประเด็นสำคัญ ๆ ที่ต้องการอ่านให้ผู้อื่นรู้เรื่องราวต่าง ๆ พอสังเขปไม่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการอธิบายรายละเอียด นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลายอีกหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปเล่มรายงาน โครงการป้ายนิเทศ และการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม PowerPoint
5. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่องรูปแบบการนำเสนอผลงาน
6. นักเรียนนำผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าหาความรู้มานำเสนอหน้าชั้นเรียนพร้อมร่วมแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน
7. นักเรียนจับบันทึกความรู้ที่ได้รับลงในสมุดบันทึกและร่วมกันสรุปเรื่องรูปแบบการนำเสนอผลงานร่วมกัน

ชั่วโมงที่ 2 นำเสนอรูปแบบการนำเสนอผลงาน

1. นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนความรู้ที่เรียนเมื่อชั่วโมงที่แล้วเกี่ยวกับเรื่องการนำเสนอผลงานอีกครั้งเพื่อจะให้นักเรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเสนอผลงาน
2. นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอผลงานของตนเองในห้องสมุด และห้องคอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนใน

ชั้นเรียน

3. นักเรียนนำเสนอรูปแบบการนำเสนอผลงานที่นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหน้าชั้นเรียน
ทุกกลุ่ม

4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงวิธีการนำเสนอผลงานร่วมกันอีกครั้ง

ชั่วโมงที่ 3-4 นำเสนอรายงาน

1. นักเรียนและครูร่วมสนทนาว่าเมื่อชั่วโมงที่แล้วนักเรียนได้ไปศึกษาค้นคว้าการนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลายกันตามความเหมาะสมของแต่ละชิ้นงาน และครูตั้งคำถามถามนักเรียนเพื่อทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลงานของนักเรียนว่ามีวิธีการใดบ้าง

2. นักเรียนนำเสนองานอีกรูปแบบหนึ่งคือการนำเสนองานในรูปแบบของรายงาน ซึ่งการจัดทำรายงานเป็นการเสนองานในรูปแบบของการศึกษาค้นคว้าที่ใช้ระยะเวลาอันยาวนานรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นรูปเล่ม

3. นักเรียนส่งตัวแทนของกลุ่มที่ทำรายงานในชั่วโมงก่อนมานำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนและให้คะแนนในการนำเสนอรายงาน

4. ครูให้คำแนะนำการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนแก่นักเรียนทุกกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้นำเสนอรายงานในรูปแบบที่ถูกต้องต่อไป

5. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปรูปแบบการนำเสนอผลงานในรูปแบบที่เหมาะสมว่ามีวิธีการใดบ้าง และวิธีการแบบใดที่เหมาะสมกับงานของตนเอง พร้อมทั้งสรุปการนำเสนอผลงานในรูปแบบของรายงานที่ถูกต้องว่าเป็นอย่างไร เพื่อสรุปความเข้าใจของนักเรียนอีกครั้ง

8. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้

8.1 ห้องสมุด

8.2 ห้องคอมพิวเตอร์

8.3 ชิ้นงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องวิธีการนำเสนอผลงาน

8.4 รูปเล่มรายงาน

8.4 ใบความรู้เรื่อง รูปแบบการนำเสนอผลงาน

8.5 แบบประเมินชิ้นงานรูปแบบการนำเสนอผลงาน

8.6 แบบประเมินการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. รูปแบบการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินชิ้นงานรูปแบบการนำเสนอผลงาน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. เนื้อหาที่ได้จากการสืบค้น 6 คะแนน 2. งานเสร็จตามกำหนดเวลา 2 คะแนน 3. งานสะอาดเรียบร้อย 2 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. การนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	แบบประเมินการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. การนำเสนอรายงานเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์ 7 คะแนน 2. มารยาทการนำเสนอรายงาน 3. บุคลิกภาพ น้ำเสียง 3 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
3. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง

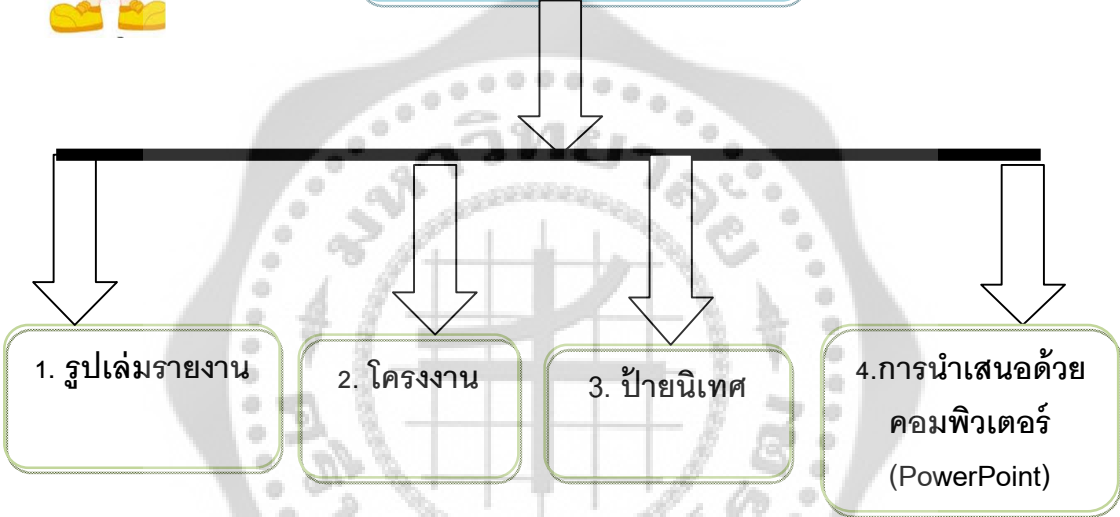
ใบความรู้เรื่อง รูปแบบการนำเสนอผลงาน
 วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มารู้จักวิธีการ
 นำเสนอผลงาน

การนำเสนอผลงานคือ การสื่อสารเพื่อเสนอข้อมูล ความรู้ ความ
 คิดเห็นหรือความต้องการไปสู่ผู้รับสาร โดยเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ

รูปแบบการนำเสนอผลงาน

รูปแบบใดเอื้อยเหมาะสำหรับผลงานของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ เรื่องการนำเสนอผลงานในรูปแบบเล่มรายงาน
วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การนำเสนอผลงานในรูปแบบเล่มของรายงานนั้นเหมาะสมกับงานที่มีการศึกษาค้นคว้า
อย่างละเอียดใช้ระยะเวลาที่ยาวนานในการศึกษาค้นคว้า

การเขียนรายงาน

การนำเสนอผลของการศึกษาในรูปแบบของการเขียนรายงาน ประกอบด้วยรายละเอียด
ดังนี้

1. ปกหน้า

เรื่อง.....

จัดทำโดย

.....

.....

.....

เสนอ

.....

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา.....

ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....

สำนักงานเขต.....กรุงเทพมหานคร.....

2. ปกใน มีรูปแบบเหมือนกับปกนอก

3. คำนำ วางอยู่หน้าถัดจากปกในเป็นข้อความกล่าวเกริ่นนำเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจขอบเขต
และที่มาของการทำรายงานนั้น ๆ บางรายงานอาจจะกล่าวถึงการขอขอบคุณผู้ให้ความร่วมมือในการ
เขียนรายงาน ให้สำเร็จควรลงชื่อ และวันที่เขียนคำนำด้วย

4. **สารบัญ** เป็นส่วนที่บอกว่าตำแหน่งของข้อมูล หรือเรื่องราวต่าง ๆ วางอยู่หน้าใดของรายงาน เพื่อให้ง่ายต่อการพลิกหาข้อมูล ในรายงานฉบับนั้น ๆ

5. เนื้อหาประกอบด้วย

5.1 บทนำ คือ ส่วนที่จะโยงเข้าสู่เนื้อเรื่อง จึงเป็นข้อความที่กล่าวนำทำให้เกิดความสนใจอยากติดตาม

5.2 เนื้อเรื่อง คือ ส่วนที่สำคัญที่สุดของรายงานเพราะคือส่วนที่เป็นเนื้อหาต่าง ๆ

5.3 สรุป คือ การสรุปเนื้อหาทั้งหมดการแสดงความคิดเห็นของผู้ทำรายงาน หรือการสรุปผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลอง

6. เอกสารอ้างอิง / บรรณานุกรม

เป็นการอ้างอิง อ้างถึงหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ทำโครงการใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการทำรายงานนี้

**ใบงานเรื่อง การนำเสนอผลงานด้วยรูปแบบโครงการ
วิชาการรัฐสารสนเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**

โครงการ คือ งานวิจัยเล็ก ๆ สำหรับการแก้ปัญหา หรือข้อสงสัยโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หากเนื้อหาหรือข้อสงสัยเป็นไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดจะเรียกว่าโครงการกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั่น ๆ

การทำโครงการ

1. กำหนดปัญหา หัวข้อเรื่อง
2. ตั้งสมมุติฐาน หรือคำตอบชั่วคราว
3. ออกแบบการศึกษา ค้นคว้า การทดลอง
4. ลงมือปฏิบัติ
5. สรุปผลโดยการจัดทำรายงานโครงการ.....อาจมีปัญหาลใหม่เกิดขึ้น.....
6. นำเสนอผลงาน ประเมินผล
7. จัดนิทรรศการ ส่งประกวด

หัวข้อการเขียนรายงานโครงการ

1. โครงการกลุ่มสาระการเรียนรู้.....เรื่อง.....
2. ผู้จัดทำ.....อาจารย์ที่ปรึกษา.....โรงเรียน.....สังกัด.....ระดับชั้น....
3. บทคัดย่อ
4. กิตติกรรมประกาศ
5. บทที่ 1 บทนำที่มาและความสำคัญของโครงการ.....วัตถุประสงค์.....สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง..... (ถ้ามี)....
6. บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการเรื่องนี้
7. บทที่ 3 อุปกรณ์ วิธีดำเนินการศึกษา
8. บทที่ 4 ผลการศึกษา และอภิปรายผล
9. บทที่ 5 สรุปผล ประโยชน์ ข้อเสนอแนะ
10. เอกสารอ้างอิง

ใบงานเรื่อง การนำเสนอผลงานโดยการจัดป้ายนิเทศ
 วิชาการรู้สารสนเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ป้ายนิเทศ (Bulletin Boards)

ป้ายนิเทศเป็นทัศนวัสดุที่นำมาใช้ในการแสดงเรื่องราวต่าง ๆ แก่ผู้ดูโดยใช้วัสดุหลายอย่างติดไว้บนแผ่นป้าย เช่น รูปภาพ แผนภูมิข้อความที่อธิบายภาพ รวมทั้งวัสดุ 3 มิติ ของจริงหรือของจำลอง เผยแพร่ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือใช้เป็นป้ายประกาศและแสดงผลงานของหน่วยงานต่าง ๆ

ป้ายนิเทศควรมีความสมบูรณ์ในตัวเองซึ่งผู้ดูสามารถเข้าใจได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้บรรยายประกอบแต่ไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินไปควรบรรจุเนื้อหาเพียงเรื่องเดียว ถ้าเนื้อหาควรจัดแสดงเป็นหลายแผ่นเรียงไปตามลำดับ มีจุดเริ่มต้นและจบในตัวเอง ใช้ป้ายนิเทศใดติดตั้งป้ายในสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ติดตั้งไว้ในสำนักงาน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้ที่มาติดต่อกับหน่วยงานบุคคลต่าง ๆ สามารถศึกษาหาความรู้จากป้ายนิเทศด้วยตนเอง
2. ติดตั้งไว้ในย่านชุมชนเช่น ศาลาประชาคม ผนังตึกหรืออาคาร จุดนัดพบเกษตรกร ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ตัวอย่างป้ายนิเทศ

วัตถุประสงค์ในการจัดป้ายนิเทศ

1. เพื่อสร้างความสนใจของผู้ดูและช่วยให้มีการปฏิบัติ
2. เพื่อแจ้งข่าวสารหรือความก้าวหน้าของหน่วยงาน
3. เพื่อทบทวนสิ่งที่พูดไปแล้วสรุปเป็นเรื่องไว้บนป้ายนิเทศ
4. เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถศึกษาหาความรู้จากสิ่งที่มีอยู่เพียงชุดเดียว

ประเภทของป้ายนิเทศ ป้ายนิเทศแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ป้ายนิเทศแบบชั่วคราว เป็นป้ายนิเทศที่ทำแบบง่าย ๆ สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก
ทำได้ 3 แบบ คือ

- 1.1 ใช้ไม้กระดานอัดติดกับเสาที่เป็นขาตั้ง
- 1.2 ใช้แผงกั้นห้อง
- 1.3 ใช้วัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นบางอย่าง เช่น เสื้อลำแพน ไม้ไผ่สาน เป็นต้น

2. ป้ายนิเทศแบบถาวรเป็นป้ายนิเทศที่ติดตั้งอยู่กับที่โดยดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ ดังนี้

- 2.1 ติดบนผนังห้องบนกระดานอัดหรือกระดานชนวนอ้อย
- 2.2 ชนิดเป็นรูปพรมเรียกว่า “peg bord” สำหรับแขวนป้ายหรือติดตั้งวัสดุ 3 มิติได้
- 2.3 ใช้ผนังตึกหรือฝาบ้านซึ่งมีหลังคากันแดดกันฝนได้

ข้อพิจารณาในการจัดป้ายนิเทศ

1. จัดเพื่อวัตถุประสงค์อะไร จะแสดงอะไร
2. ผู้ดูมีการศึกษาระดับไหน มีอายุเท่าไร
3. จะตั้งแสดงที่ไหน สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร

ขั้นตอนในการดำเนินการจัดป้ายนิเทศ

1. เลือกเรื่องที่จะนำมาแสดงต้องเป็นเรื่องเดียวกัน ไม่ควรจัดหลายเรื่องบนแผ่นเดียวกัน
2. ตัดสินใจกำหนดหัวข้อและความคิดหลักที่จะจัดป้ายนิเทศ ศึกษาเนื้อหาหาขีดความหรือคำที่สามารถจับความสนใจของผู้ดูและสามารถสื่อความหมายได้ดี
3. วางแผนการจัดป้ายนิเทศไว้ล่วงหน้าโดยสังเกตซ์ภาพคร่าว ๆ ลงบนกระดาษว่าจะใช้ภาพถ่ายภาพวาด สิ่งพิมพ์ ของจริงและของจำลองอะไรบ้างตลอดจนหัวข้อเรื่องและข้อความต่าง ๆ อย่างไม่วางอะไรลงบนส่วนไหนของประเทศ ควรลองสังเกตซ์ภาพหลาย ๆ แบบแล้วจึงเลือกแบบที่ดีที่สุด
4. ในขั้นสุดท้ายจัดเตรียมวัสดุต่าง ๆ ตามแบบที่วางไว้
5. ประเมินดูว่าป้ายนิเทศที่จัดแล้วมีลักษณะอย่างไร

หลักในการจัดป้ายนิเทศ

1. การเขียนหัวข้อและข้อความในป้ายนิเทศ
  - 1.1 สร้างหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจและให้คนดูมีส่วนร่วมในหัวข้อนั้น วิธีการกำหนดมี ดังนี้
    - 1.1.1 ตั้งหัวข้อเรื่องเป็นคำถาม เช่น “ท่านอยากได้อะไรมากที่สุด” “ท่านตอบได้หรือไม่”
    - 1.1.2 สร้างข้อความที่น่าฉงนสนเท่ห์ชวนติดตามดู เช่น “ข้อเท็จจริงที่ท่านอยากรู้แต่ไม่กล้าถาม”
    - 1.1.3 ข้อความที่ชักชวนให้ปฏิบัติตามเช่น “มาเพาะเห็ดฟางกันเถอะ” หรือ “มาช่วยกันประหยัดน้ำมันด้วยก๊าซชีวภาพ”
    - 1.1.4 ใช้คำสั้น ๆ ที่กระตุ้นผู้อ่านและช่วยดึงดูดความสนใจ เช่น “ฟรี สิ่งนี้เรามอบแต่ท่าน” หรือ “หยุด แล้วอ่านสักนิด”
  - 1.2 ใช้คำและข้อความที่อธิบายเป็นประโยคครัดกุมใช้สำนวนง่าย ๆ สั้น ๆ แต่ได้ใจความควรใช้ภาพหรือสัญลักษณ์แสดงเป็นส่วนใหญ่ และใช้เฉพาะข้อความในส่วนที่จำเป็นจริงเท่านั้น
  - 1.3 ขนาดของตัวอักษรควรมีขนาดใหญ่เหมาะสมกับป้ายนิเทศและมีขนาดลดหลั่นกันลงมาตามลำดับความสำคัญนอกจากนี้อาจเน้นข้อความที่สำคัญสะดุดตา ให้แตกต่างจากข้อความอื่น ๆ
2. การใช้สี
  - 2.1 ใช้สีที่ดึงดูดตาจากสิ่งหนึ่ง และเร้าความสนใจของผู้ดู
  - 2.2 ใช้สีหลากหลายเพื่อช่วยให้ภาพเล็กหรือใหญ่
  - 2.3 ใช้สีเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของบางสิ่ง

- 2.4 ใช้สีเพื่อสร้างหรือเน้นจุดสนใจบางอย่าง
3. การทำให้ภาพมีความรู้สึกเคลื่อนไหว
  - 3.1 จัดภาพบนป้ายนิเทศเป็นกลุ่ม ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน
  - 3.2 เส้นโค้งต่าง ๆ บนป้ายนิเทศสามารถดึงสายตาให้มองซ้ำ ๆ
  - 3.3 เส้นตรงจะทำให้การเคลื่อนที่ของสายตาไปตามจุดต่างได้รวดเร็วขึ้น
  - 3.4 การใช้เส้นหรือลูกศร ชวนนำสายตาไปมองในทิศทางที่ต้องการ
4. การจัดวางรูปแบบป้ายนิเทศ
  - 4.1 จัดให้มีความกลมกลืนกัน ทั้งภาพและเรื่องราว
  - 4.2 ให้มีความสมดุลกันทั้งซ้ายและขวา
  - 4.3 ควรเน้นส่วนที่สำคัญด้วยรูปทรงที่มีลักษณะเด่นกว่า

ลักษณะของป้ายนิเทศที่ดี

1. ใช้ภาพเป็นที่น่าสนใจเป็นพิเศษ
2. มีเรื่องราวครบบริบูรณ์แต่ไม่ควรจัดมากกว่า 1 เรื่อง
3. มีความต่อเนื่องกันและมีความกลมกลืนกัน
4. มีจุดสนใจหลักเพียงจุดเดียวจุดอื่น ๆ เป็นจุดรอง
5. สามารถสร้างความรู้สึกให้ผู้ดูสนใจติดตามการเคลื่อนไหว
6. จัดให้มีภาพใกล้เคียงความจริง

**ใบงานเรื่อง การนำเสนอผลงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ (PowerPoint)
วิชาการรู้สารสนเทศ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**

โปรแกรม Microsoft PowerPoint เป็นโปรแกรมสั่งงานคอมพิวเตอร์ที่ถูกออกแบบมาให้ใช้กับงานด้านการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ (Presentation) ในลักษณะคล้าย ๆ กับการฉายสไลด์ (Slide Show) โดยเราสามารถใช้อำนาจของ PowerPoint สร้างแผ่นสไลด์ที่มีรูปภาพและข้อความบรรยายเรื่องราวที่ต้องการจะนำเสนอได้อย่างรวดเร็วพร้อมทั้งกำหนดลักษณะแสงเงาและลวดลายสีพื้นให้สไลด์แต่ละแผ่นมีความสวยงามน่าสนใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้เรายังสามารถกำหนดรูปแบบการฉายสไลด์แต่ละแผ่นอย่างต่อเนื่อง และใช้เทคนิคพิเศษในการแสดงข้อความแต่ละบรรทัดเพื่อให้ผู้ชมการฉายสไลด์ค่อย ๆ เห็นข้อความบรรยายและภาพเหล่านี้ทีละขั้น ๆ อย่างต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราวตามระยะเวลาที่เรากำหนดไว้

หลักการทำงานของโปรแกรม Microsoft PowerPoint

หลักการทำงานของโปรแกรม Microsoft PowerPoint จะสร้างเอกสารเป็นแผ่น ๆ คล้ายกับแผ่นโปร่งใสโดยในแผ่นงานนั้นสามารถพิมพ์ข้อความ แทรกรูปประกอบ แทรกตาราง เติมสี และออกแบบองค์ประกอบแผ่นงานให้สวยงามได้หลากหลายรูปแบบ

แผ่นงานแต่ละแผ่นจะเรียกว่าสไลด์ (Slide) โดยแต่ละไฟล์สามารถสร้างสไลด์ได้จำนวนมากเพียงพอที่จะสร้างงานนำเสนอได้เราสามารถจะลบ เพิ่ม แทรก หรือเคลื่อนย้ายสไลด์หน้ากันไปมาได้

แนวทางการสร้างงานนำเสนอ

การนำเสนอที่ดีควรทำอย่างเป็นขั้นตอนโดยเริ่มจากการวางโครงร่างของงานจากนั้นจึงลงรายละเอียดและจัดทำสไลด์เพื่อนำเสนองานเป็นไปอย่างรวดเร็วจึงควรทำตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวางโครงร่างก่อนเริ่มเตรียมงานนำเสนอ ควรมีความชัดเจนในสิ่งที่ต้องการนำเสนอโดยศึกษากลุ่มผู้ฟังว่ามีลักษณะเช่นไร การเริ่มเตรียมงานนำเสนอโดยการวางโครงร่างเป็นการถ่ายทอดความคิดของผู้นำเสนอเป็นแนวทางทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับงานที่จะนำเสนอซึ่งจะช่วยให้ไม่พลาดหัวข้อสำคัญที่ต้องนำเสนอ นอกจากนั้นการวางโครงร่างยังเปรียบเสมือนแผนที่ในการดำเนินเรื่องจะได้มีความมั่นใจว่าการนำเสนอผลงานนั้นได้ผลลัพธ์ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้

2. การลงรายละเอียดเนื้อหาหลังจากวางโครงร่างตั้งแต่เริ่มจนจบแล้วต่อไปเป็นการลงรายละเอียดในหัวข้อต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นที่กลุ่มผู้ชมเป็นหลักว่าสไลด์ที่จะนำเสนอต้องมีเนื้อหาหรือรูปแบบการนำเสนอแบบใดจึงจะเหมาะสม ซึ่งต้องพิจารณาตั้งแต่องค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้

อาทิ ภาพ สี และแนวการนำเสนอ เช่นการบรรยายเชิงวิชาการก็ควรให้โทนสีของสไลด์สอดคล้องกับเนื้อหาที่เน้นไปทางสาระและข้อมูล

3. การใส่ข้อความ รูปภาพ กราฟ หรืออื่น ๆ ในสไลด์เป็นขั้นตอนที่นำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการนำเสนอมาใส่ในสไลด์แต่ละแผ่นโดยขั้นตอนนี้อาจจะไม่ต้องปรารถนากับความสวยงามมากนักแต่ควรเน้นให้มีเนื้อหาที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความสอดคล้องกันทั้งข้อความรูปภาพและกราฟ

4. การปรับแต่งสไลด์ให้มีสีสันสวยงามหลังจากที่ได้ใส่ข้อความที่ต้องการนำเสนอแล้วต่อไปจะต้องทำการปรับแต่งตัวอักษร สีที่ใช้กับสไลด์ และรูปแบบขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดง เพื่อให้สไลด์ดูสวยงามและน่าติดตาม เช่นการใช้ข้อความอักษรศิลป์ให้เข้ากับวัตถุ กำหนดภาพสามมิติ เป็นต้น

5. การเพิ่มความน่าสนใจให้กับสไลด์ในขณะนำเสนอกรณีใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอสไลด์ก็อาจนำเทคนิคในการเปลี่ยนแผ่นสไลด์มาใช้ เนื่องจากมีมากมายหลายแบบให้เลือกใช้เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับการนำเสนอข้อมูลได้

6. เตรียมการนำเสนองานจริงหลังจากได้งานนำเสนอที่สมบูรณ์แล้ว ก่อนถึงเวลาที่จะต้องนำเสนอควรซ้อมการพูดให้เข้ากับแผ่นสไลด์ที่เตรียมควรมีการจับเวลาที่ใช้นำเสนอด้วยเพื่อจะได้ทราบเวลาบรรยายจริงและจะได้ปรับลดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

7. การเตรียมเอกสารประกอบการบรรยายแก่ผู้เข้ารับฟัง สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ขาดไม่ได้คือจัดพิมพ์เอกสารประกอบการบรรยายแก่ผู้เข้าฟังจะทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการจดบันทึกสิ่งที่ได้นำเสนอไป

นำเสนอผลงานด้วย
คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม
PowerPoint

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

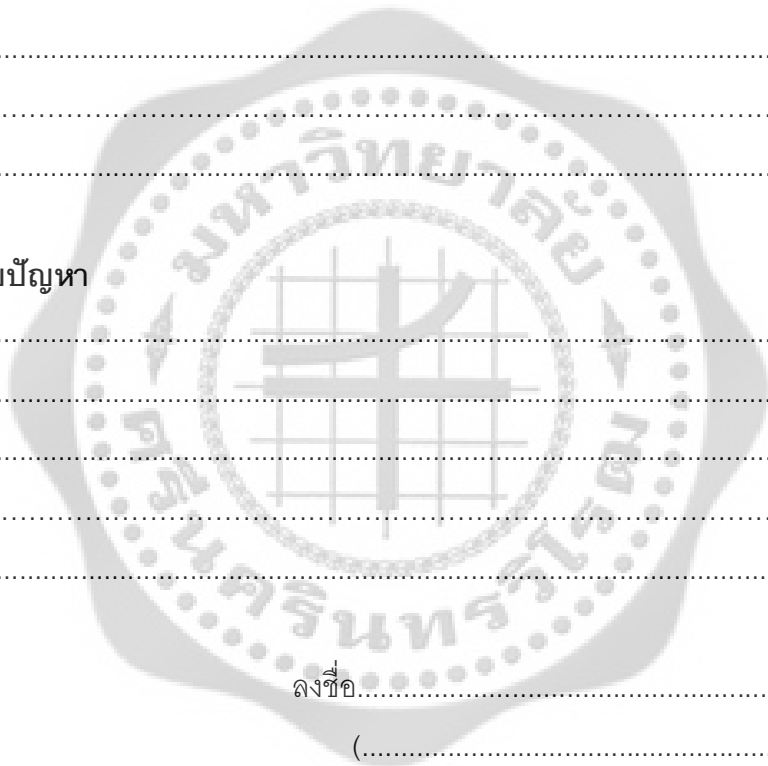
.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน

(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความภาคภูมิใจของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 งานของฉันกับความคิดเห็นของเพื่อน เวลา 4 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 4.1 นักเรียนสามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

1.2 ตัวชี้วัด

ง 4.1 ป.6/1 สามารถประเมินผลลัพธ์ได้

ง 4.1 ป.6/2 สามารถปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองและกลุ่มได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 สามารถประเมินผลลัพธ์โดยรับฟังคำแนะนำและคำวิจารณ์ของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้

2.2 ปรับปรุงแก้ไขรายงานของตนเองและกลุ่มได้

3. สาระสำคัญ

การแก้ไขผลงานของนักเรียนตามคำแนะนำและคำวิจารณ์ของครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน

4. สาระการเรียนรู้

การนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และคำวิจารณ์จากครูและเพื่อนร่วมชั้นเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเอง

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 – 2 งานกับความคิดเห็นของคุณ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่าเมื่อสัปดาห์ที่แล้วครูให้นักเรียนได้ส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมา นำเสนองานหน้าชั้นเรียน โดยในชั่วโมงดังกล่าวครูได้ทำการจัดบันทึกคำแนะนำ ข้อคิดเห็นและคำวิจารณ์ ต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละกลุ่มไว้ ชั่วโมงนี้ครูจะให้นักเรียนมารับคำแนะนำไปปรับปรุงรายงาน
2. นักเรียนรับฟังคำวิจารณ์และคำแนะนำเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนนำรายงานไปปรับปรุงโดยครูเขียนคำแนะนำ คำวิจารณ์ให้นักเรียนไปปรับปรุงแก้ไข
3. นักเรียนลงมือปฏิบัติการปรับปรุงรายงานของตนเอง
4. ครูตรวจผลงานของนักเรียนว่านักเรียนแต่ละกลุ่มได้ทำการปรับปรุงแก้ไขรายงานได้ตามคำแนะนำของครูและให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลและกลุ่มโดยให้คะแนนยึดตามคำแนะนำที่เขียนให้นักเรียน
5. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการปรับปรุงแก้ไขผลงาน ประโยชน์และความสำคัญของการปรับปรุงแก้ไขผลงาน พร้อมทั้งแนะนำการปรับปรุงแก้ไขผลงานที่เรียนในวิชาอื่น ๆ ต่อไป
6. นักเรียนสรุปความรู้เรื่องการปรับปรุงผลงานของตนเองในด้านของประโยชน์และความสำคัญลงในสมุด
7. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปการเรียนรู้เรื่องการปรับปรุงผลงานอีกครั้งเพื่อทบทวนความเข้าใจ

ชั่วโมงที่ 3-4 งานกับความคิดเห็นของเพื่อน

1. นักเรียนและครูร่วมสนทนาว่าเมื่อชั่วโมงที่แล้วครูได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะแก่นักเรียน ในการปรับปรุงรายงานของนักเรียน ในชั่วโมงนี้ให้นักเรียนนำรายงานที่นักเรียนได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วให้เพื่อนในชั้นเรียนของนักเรียนช่วยให้คำแนะนำ คำวิจารณ์ และข้อเสนอแนะแก่นักเรียน
2. เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ แก่รายงานของเพื่อน
3. นักเรียนนำรายงานของตนเองมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของเพื่อนพร้อมออกมา นำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับประเด็นที่ทำการปรับปรุง แก้ไข
4. ครูทำการตรวจสอบการปรับปรุงแก้ไขรายงานของนักเรียนพร้อมให้คะแนน
5. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปเรื่องการปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองจากคำแนะนำของครู และเพื่อนในชั้นเรียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อทบทวนความเข้าใจของนักเรียน และให้นักเรียนเขียนสรุปความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

8. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้

8.1 รูปเล่มรายงาน

8.2 ใบประเมินรายงานของครู

8.3 ผลงานของนักเรียนเรื่องการปรับปรุงรายงาน

8.4 แบบประเมินผลการประเมินการปรับปรุงแก้ไขผลงาน

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. การปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองและกลุ่มได้	แบบประเมินผลการประเมินการปรับปรุงแก้ไขผลงาน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครูและเพื่อนร่วมชั้น 6 คะแนน 2. ส่งงานตามกำหนดเวลา 2 คะแนน 3. งานเรียบร้อยสะอาด 2 คะแนน 4. เกณฑ์คะแนนผ่าน/ไม่ผ่าน คะแนน 5-10 = ผ่าน คะแนน 0-4 = ไม่ผ่าน
2. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้เกี่ยวกับการสนใจคำถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง

แบบประเมินการปรับปรุงแก้ไขรายงานตามคำแนะนำของครูและเพื่อน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

หัวข้อประเมินการปรับปรุงแก้ไขรายงาน	คะแนน	หมายเหตุ
1. ผลการปรับปรุงแก้ไขรายงานจากครู		
1.1 แก้ไขตามคำแนะนำของครูครบถ้วน ทุกประเด็น		
1.2 ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของครู นำไปปรับแก้ไขงานของตนเอง		
1.3 มีความสะอาดเรียบร้อย		
1.4 แก้ไขปรับปรุงเสร็จทันตามกำหนดเวลา		
2. ผลการปรับปรุงแก้ไขรายงานจากเพื่อน		
2.1 แก้ไขตามคำแนะนำของเพื่อนครบถ้วน ทุกประเด็น		
2.2 ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของ เพื่อนนำไปปรับแก้ไขงานของตนเอง		
2.3 มีความสะอาดเรียบร้อย		
2.4 แก้ไขปรับปรุงเสร็จทันตามกำหนดเวลา		
รวมคะแนน		

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาการรู้สารสนเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความภาคภูมิใจของฉัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเมินรายงานของตนเอง เวลา 2 ชั่วโมง

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

โรงเรียน..... สำนักงานเขต..... กรุงเทพมหานคร

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....

1.มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ง 4.1 นักเรียนสามารถประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการเรียนรู้และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยนำมาแก้ไขปัญหาและสรุปผลเพื่อนำไปใช้ในการผลิตผลงานครั้งต่อไป

1.2 ตัวชี้วัด

ง 4.1 ป.6/3 สามารถประเมินผลงานของตนเองได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ประเมินกระบวนการการเขียนรายงานได้

2.2 ประเมินผลสำเร็จรูปเล่มรายงานของตนเองได้

3. สาระสำคัญ

การประเมินขั้นตอนและการประเมินผลรูปเล่มรายงานของตนเอง

4. สาระการเรียนรู้

ประเมินกระบวนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนเอง รู้ข้อผิดพลาดในการทำงาน และประเมินรายงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพของรายงานให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เป็นการพัฒนารการเรียนรู้ของตนเองและมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

5.1 ความสามารถในการสื่อสาร

5.2 ความสามารถในการคิด

5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

6.1 มีวินัย

6.2 ใฝ่เรียนรู้

6.3 มุ่งมั่นในการทำงาน

7. กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนและครูร่วมสนทนากันว่าเมื่อนักเรียนได้ทำรายงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้มีการประเมินผลความสำเร็จของรายงานของตนเองหรือไม่ โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นพร้อมให้นักเรียนให้บอกเหตุผลว่าทำไมต้องมีการประเมินผลรายงานของตนเอง
2. นักเรียนและครูนำความคิดเห็นของนักเรียนมาอภิปรายพร้อมให้เหตุผลในการประเมินผลรายงานของตนเอง และประโยชน์ของการประเมินผลรายงานของตนเอง
3. นักเรียนประเมินกระบวนการเขียนรายงานของนักเรียนโดยที่นักเรียนและครูช่วยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนในกระบวนการเขียนรายงานของนักเรียน หลังจากนั้นให้นักเรียนฝึกประเมินผลกระบวนการเขียนรายงานของนักเรียนที่ผ่านว่าเป็นอย่างไรมีข้อดี จุดเด่น จุดด้อยตรงไหน ในกระบวนการเขียนรายงานของนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นหรือไม่ เพื่อนักเรียนจะได้ปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงานในครั้งต่อไป
4. นักเรียนนำเสนอการประเมินรายงานด้วยตนเอง และให้เพื่อน ๆ และครูในชั้นเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขรายงานและร่วมกันประเมินผลงานของนักเรียนร่วมกัน
5. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าหลังจากที่นักเรียนประเมินกระบวนการทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว นักเรียนยังต้องประเมินผลงานด้วยยกตัวอย่างชิ้นงานหรือผลงานของนักเรียนในครั้งนี้อาจเป็น รายงาน นักเรียนก็ต้องทำการประเมินว่ารายงานที่นักเรียนเขียนขึ้นมีคุณภาพระดับไหน โดยที่ครูและนักเรียนช่วยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนรายงาน หลังจากนั้นนักเรียนนำรายงานของนักเรียนไปประเมินพร้อมให้เหตุผลประกอบ
6. ครูตรวจแบบประเมินการประเมินกระบวนการทำงานและประเมินผลงานของนักเรียน
7. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปเรื่องการประเมินผลงานของตนเองร่วมกันว่านักเรียนมีความพอใจและภาคภูมิใจในผลงานของนักเรียนพร้อมทั้งนำผลงานของนักเรียนทุกกลุ่มในห้องเรียนมาจัดนิทรรศการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

8. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้

- 8.1 รายงาน
- 8.2 แบบตรวจสอบรายการประเมินกระบวนการทำงานและแบบประเมินผลสำเร็จของรายงาน

9. การวัดและประเมินผล

เรื่องประเมิน	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล
1. ประเมินกระบวนการทำงานและแบบประเมินผลรูปเล่มของรายงาน	แบบตรวจสอบรายการประเมินกระบวนการทำงานและแบบประเมินผลสำเร็จของรายงาน	คะแนนเต็ม 10 คะแนน 1. ประเมินกระบวนการเขียนรายงานของกลุ่มได้ 5 คะแนน 2. ประเมินผลรูปเล่มของรายงานได้ 5 คะแนน
2. การตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น	แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการสนใจซักถาม	ระดับดี = 3 คือ ตั้งใจและฟังอย่างสนใจ ระดับพอใช้ = 2 คือ ฟังอย่างสนใจ ระดับต้องปรับปรุง = 1 คือ ไม่สนใจฟัง

แบบตรวจสอบรายการประเมินกระบวนการทำงานและแบบประเมินผลสำเร็จของรายงาน

ชื่อ.....นามสกุล.....เลขที่.....

รายการประเมิน	คะแนน	หมายเหตุ
1. กระบวนการทำงาน		
1.1 การเขียนรายงานดำเนินตามขั้นตอนการเขียน รายงาน		
1.2 การเขียนรายงานเนื้อหาข้อมูลรายงานมีความ ถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน		
1.3 การเขียนรายงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ นักเรียนคาดหวัง		
1.4 กระบวนการเขียนรายงานครบถ้วนสมบูรณ์		
2. ผลสำเร็จของรายงาน		
2.1 รายงานมีความถูกต้องตามรูปแบบการเขียน รายงาน		
2.2 รายงานเล่มนี้มีประโยชน์และตรงตาม วัตถุประสงค์ที่วางไว้		
2.3 รายงานเล่มนี้มีเนื้อหาถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วน		
2.4 นักเรียนมีความภาคภูมิใจในรายงานของ นักเรียน		

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บริหารโรงเรียน

(.....)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอารยา ดอกรักษ์
วัน เดือน ปีเกิด	2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2524
สถานที่เกิด	จังหวัดตรัง
สถานที่ปัจจุบัน	163 ถนนรามคำแหง 24 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนคลองกะจะ (พงษ์สมบัติบำรุง) ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษา จาก โรงเรียนย่านตาขาวรัฐชนูปถัมภ์
พ.ศ. 2547	กศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยทักษิณ
พ.ศ. 2555	ศศ.ม (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ